

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Nr. 12/73
Datë: 30.04.2022

Në mbështetje të nenit 92 paragrafi 4. dhe të nenit 93 paragrafi 4 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, duke u bazuar në nenin 4 të Rregullores Nr. 02/2021 për Fushat e Përgjegjësisë Administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive e ndryshuar dhe e plotësuar me Rregulloren Nr. 04/2021, në pajtim me nenin 19 të Rregullores së Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës Nr. 09/2011, Qeveria e Republikës së Kosovës, në mbledhjen e mbajtur më 30 prill 2022, merr këtë:

V E N D I M

1. Aprovohet Koncept-dokumenti për Fushën e Performancës Energjetike në Ndërtesa.
2. Obligohen Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës dhe institucionet tjera kompetente për zbatimin e këtij Vendimi, në pajtim me Rregulloren e Punës së Qeverisë.
3. Vendimi hyn në fuqi ditën e publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës.

Albin KURTI

Kryeministër i Republikës së Kosovës

Iu dërgohet:

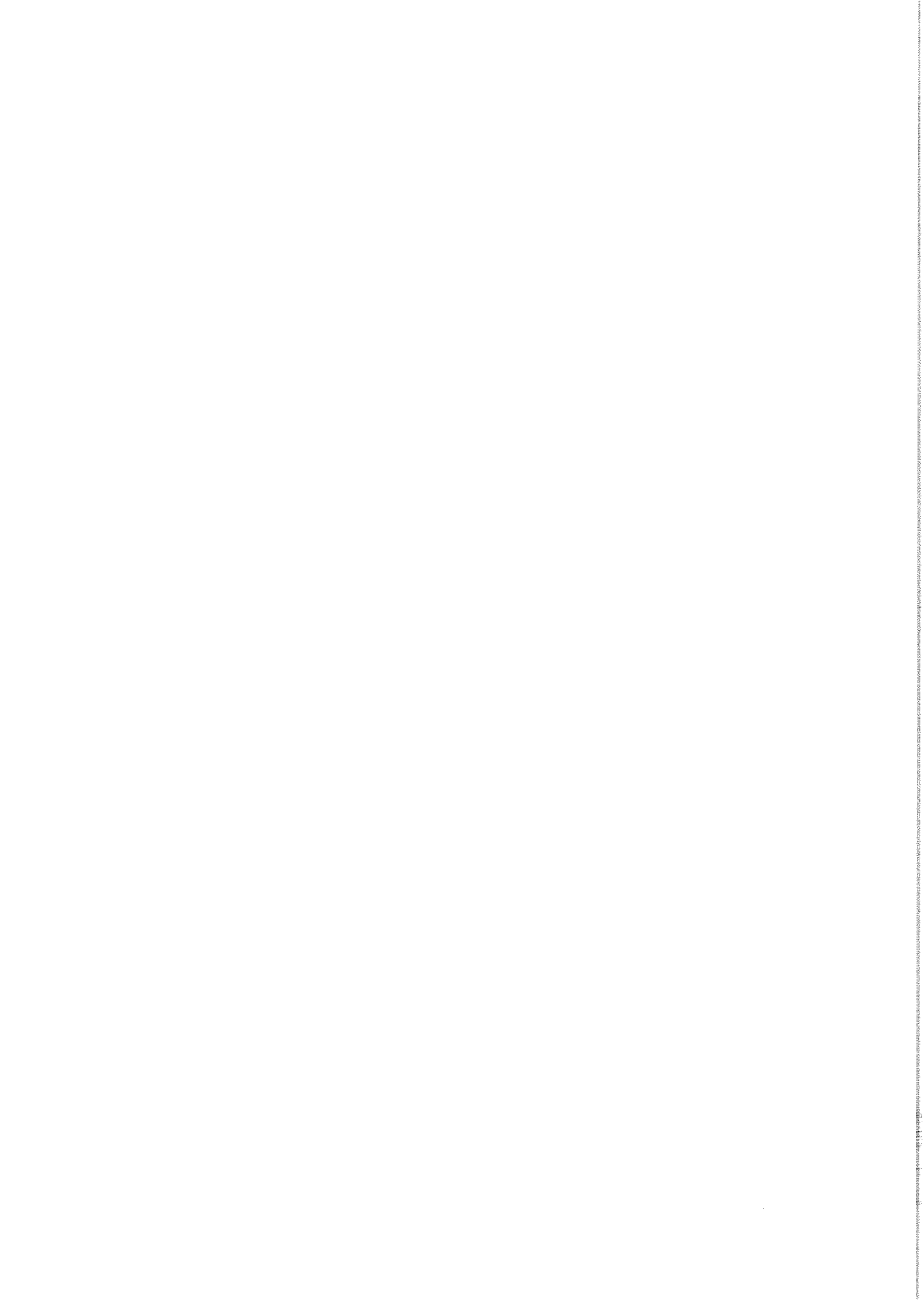
- Zëvendëskryeministrave
- Të gjitha ministrive (ministrave)
- Sekretarit të Përgjithshëm të ZKM-së
- Arkivit të Qeverisë

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministrarstvo Životne Sredine, Prostornog Planniranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

**DRAFT KONCEPT DOKUMENT PËR FUSHËN E PERFORMANCËS
ENERGJETIKE NË NDËRTESA**

SHKURT 2022

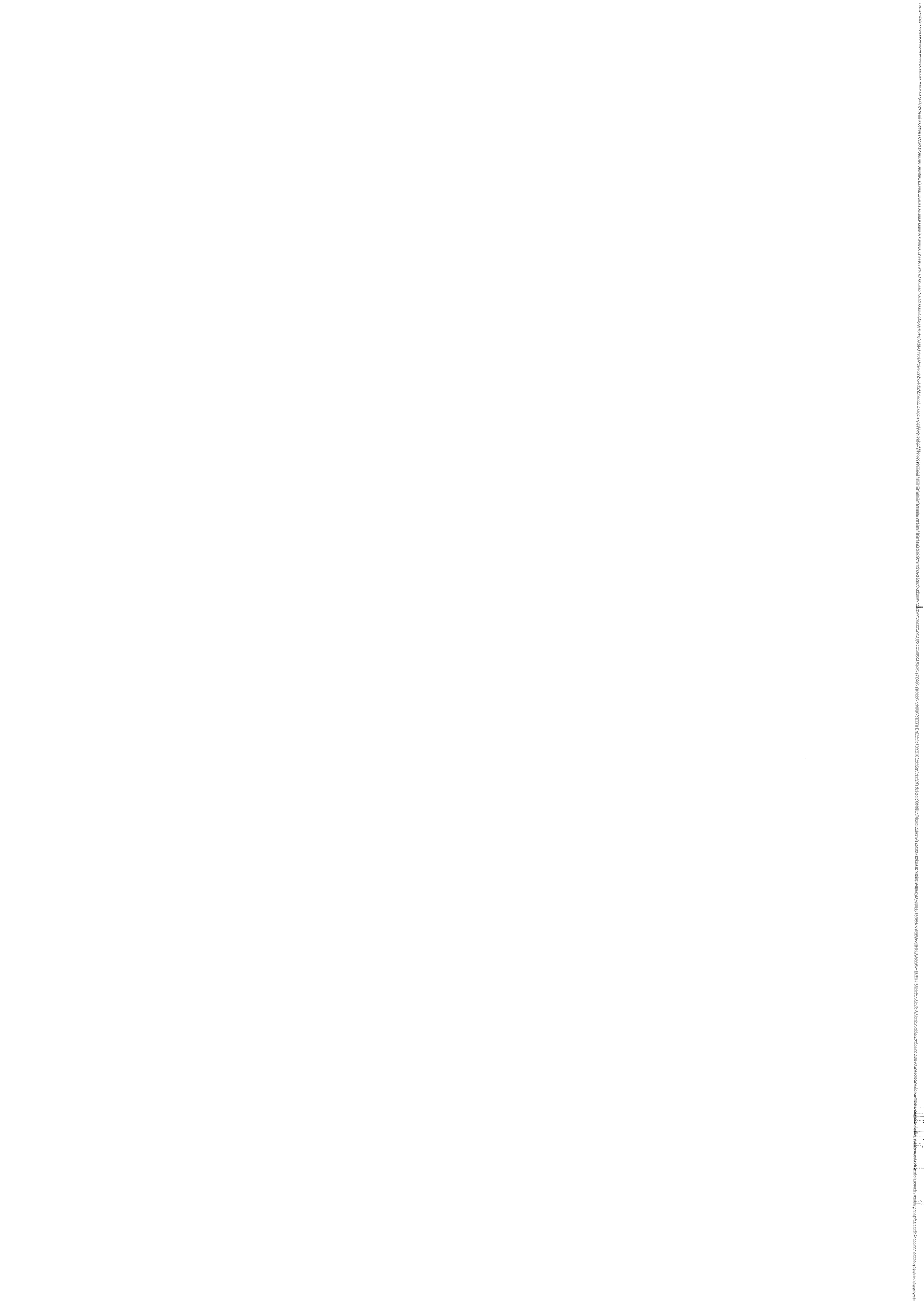

Përmbajtja

Shkurtesat	3
Përmbledhje e koncept dokumentit	4
Hyrje	6
Kapitulli 1: Përkufizimi i problemit	6
1.1. Korniza institucionale dhe ligjore	7
1.2. Përshkrimi dhe definimi i çështjes/problemit kryesor	8
1.3. Efektet	12
1.4. Shkaqet	12
1.5. Palët e interesit në bazë të përkufizimit të problemit	12
1.6. Përshkruani gjithashtu nëse Koncept dokumenti është i lidhur me zbatimin e <i>acquis</i> të BE-së	13
Kapitulli 2: Qëllimi dhe Objektivat	14
2.1. Qëllimi	14
2.2. Objektivat	14
Kapitulli 3: Opsionet	14
3.1: Opsioni pa asnjë ndryshim	15
3.2: Opsioni për përmirësimin e zbatimit me plotësime dhe ndryshime ligjore	15
3.3: Miratimi i Ligjit të ri për Performancën Energjetike në Ndërtesa	15
Kapitulli 4: Identifikimi dhe vlerësimi i ndikimeve të ardhshme	16
4.1: Sfidat me mbledhjen e të dhënave	17
Kapitulli 5: Komunikimi dhe konsultimi	17
Kapitulli 6: Krahasimi i opsioneve	17
6.1: Planet e zbatimit për opsionet e ndryshme	19
6.2: Tabela e krahasimit me të tre opsionet	21
Kapitulli 7: Konkluzionet dhe hapat e ardhshëm	21
7.1: Dispozitat për monitorimin dhe vlerësimin	22
Shtojca 1: Forma e vlerësimit për ndikimin ekonomik	22
Shtojca 2: Forma e vlerësimit për ndikimet shoqërore	24
Shtojca 3: Forma e vlerësimit për ndikimet mjedisore	27
Shtojca 4: Forma e vlerësimit për ndikimin e të drejtave themelore	29

Shkurtesat

MMPHI	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
ME	Ministria e Ekonomisë
AKEE	Agjencia e Kosovës për Eficiencë të Energjisë
BE	Bashkimi European
PKZMSA	Programi Kombëtar për Marrëveshjen e Stabilizim Asociimit
PKVEE	Plani Kombëtar i Veprimit për Eficiencë të Energjisë
ERA	Agjenda e Reformës Evropiane
PRE	Programi për Reforma Ekonomike
PEN	Performanca energjetike në ndërtesa

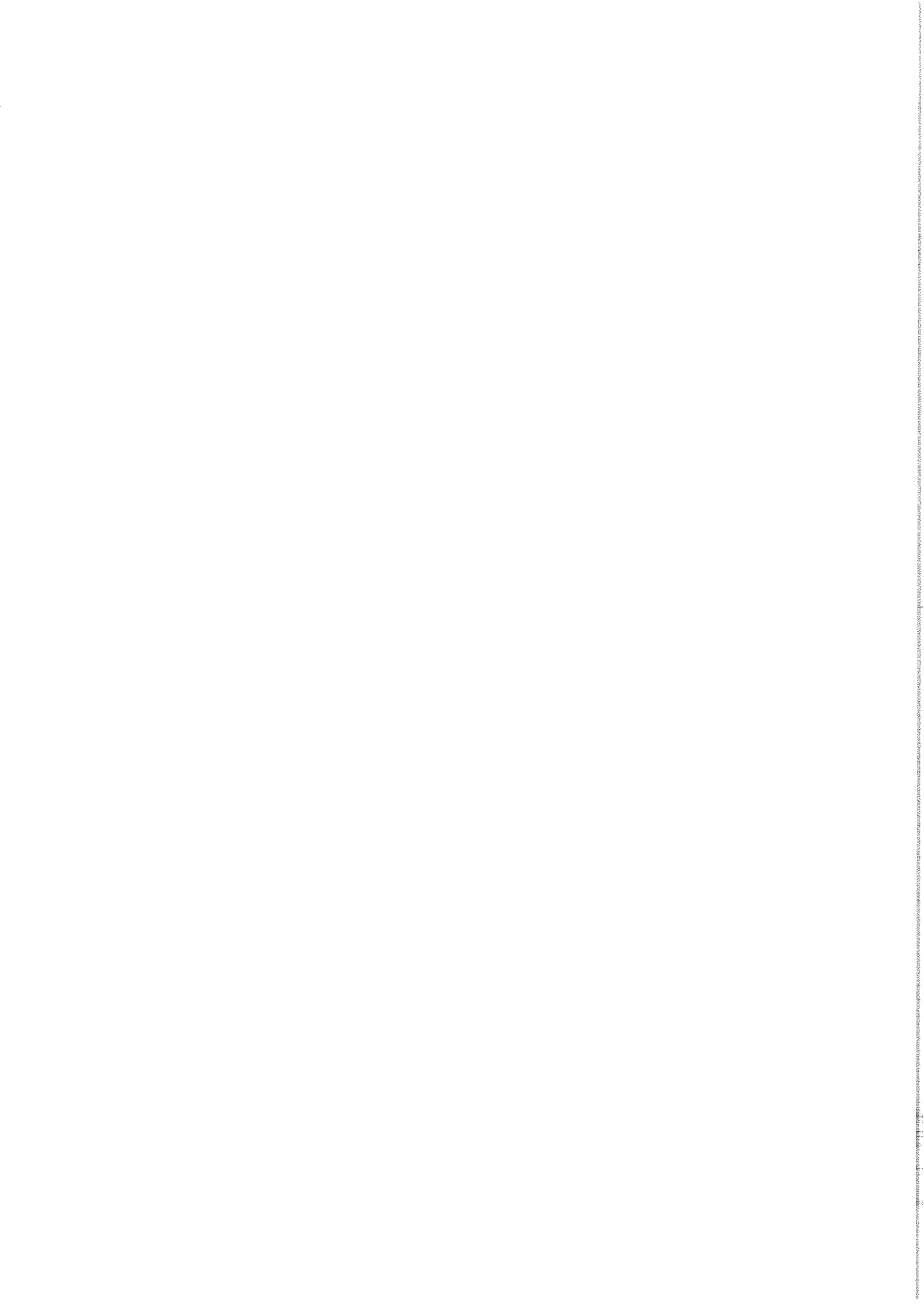
Përmbledhje e koncept dokumentit

Informacionet e përgjithshme	
Titulli	Koncept dokument për fushën e performancës energjetike në ndërtesa
Ministria bartëse	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës – MMPHI; Departamenti i Planifikimit Hapësinorë, Ndërtimit dhe Banimit; Divizioni i Ndërtimit.
Personi kontaktues	Arben Ajazi; Numri i telefonit: 038 200 32 038
PVPQ	Plani i punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës 2021 -2025
Prioriteti strategjik	- Plani Strategjik dhe Operacional i Qeverisë për MMPHI P2. Përmirësimi i mbrojtjes së natyrës, biodiversitetit dhe planifikimit hapësinorë të qëndrueshëm, 2.4. Fuqizimi i politikave në fushën e ndërtimit dhe banimit - Strategjia e Energjisë e Republikës së Kosovës 2017-2026: Objektivi 5, pika 2. - Programi Kombëtar për Marrëveshjen e Stabilizim Asocimit (PKZMSA), <i>Acquis</i> Kapitulli 15-Energjia, nën kapitulli efienca e energjisë tek pjesa narrative e PKZMSA. - Agjenda e Reformës Evropiane (ERA 2), Shtylla 2 - Konkurrueshmëria, Klima e Investimeve dhe Zhvillimi i Qëndrueshëm; Masa 2.2 - Angazhimi drejt përmbytjes së caqeve të efienccës së energjisë dhe energjisë së ripërtëritshme, 2.2.a.1. Zhvillimi i akteve nënligjore për zbatimin e Ligjit për EE bazuar në rekomandimet dhe praktikatat e mira të BE-së. - Programi për Reforma Ekonomike (PRE) Masa I. Reforma e tregjeve të energjisë dhe transportit 1: Ulja e konsumit të energjisë me anë të masave të efienccës së energjisë.

Vendimi	
Çështja kryesore	Mungesa e certifikimit të ndërtesave
Përmbledhje e konsultimeve	Gjatë konsultimeve ndërminstrore për koncept dokumentin në fjalë nuk ka pasur komente Periudha e konsultimeve publike në Platformën Online për Konsultime Publike të MMPHI-së ishte nga 07. 12.2021 deri me 29.12.2021.
Opsioni i propozuar	Opcioni 3.3: Miratimi i Ligjit të ri për Performancën Energjetike në Ndërtesa

Ndikimet kryesore të pritshme	
Ndikimet buxhetore	Hartimi i Ligjit për fushën e performancës energjetike në ndërtesa do të ketë ndikim buxhetor dhe do të zbatohet në kuadër të kufijve aktual buxhetor të MMPHI.
Ndikimet ekonomike	'nuk ka ndikime relevante të pritshme në këtë kategori'
Ndikimet shoqërore	Hartimi i Ligjit për fushën e performancës energjetike në ndërtesa do të ketë ndikim në kursimin e energjisë dhe ndikim mjedisor në aspektin pozitiv.
Ndikimet mjedisore	'ka ndikime pozitiv të pritshme në këtë kategori'
Ndikimet ndër-sektoriale	Me hartimin e Ligjit për fushën e performancës energjetike në ndërtesa do të ketë ndikime ndër sektoriale, sepse Ligji parasheh një bashkëpunim më të madh me qëllim të zbatimit të sajë në nivel të vendit.
Ngarkesat administrative për kompanitë	'nuk vlen'
Testi i NVM-ve	Me miratimin e Ligjit për fushën e performancës energjetike në ndërtesa do të detyrohen të përmbahen obligimeve të parapara me ligj.

Hapat e ardhshëm	
Afatshkurtër	Pas miratimit të Koncept Dokumentit për fushën e performancës energjetike në ndërtesa, do të

	fillohet me Hartimin e Ligjit te ri për Performancën Energjetike në Ndërtesa.
Afatmesëm	Pas hartimit të Ligjit për Performancën Energjetike në Ndërtesa dhe miratimit të tij do te organizohen takime, debate publike, punëtori etj. për ta promovuar këtë ligj me qëllim të njoftimit të institucioneve në nivel qendror dhe lokal për mënyrën e zbatimit të tij si dhe do të fillohet me hartimin dhe zbatimin e legjislacionit sekondarë që derivojnë nga ky ligj.

Hyrje

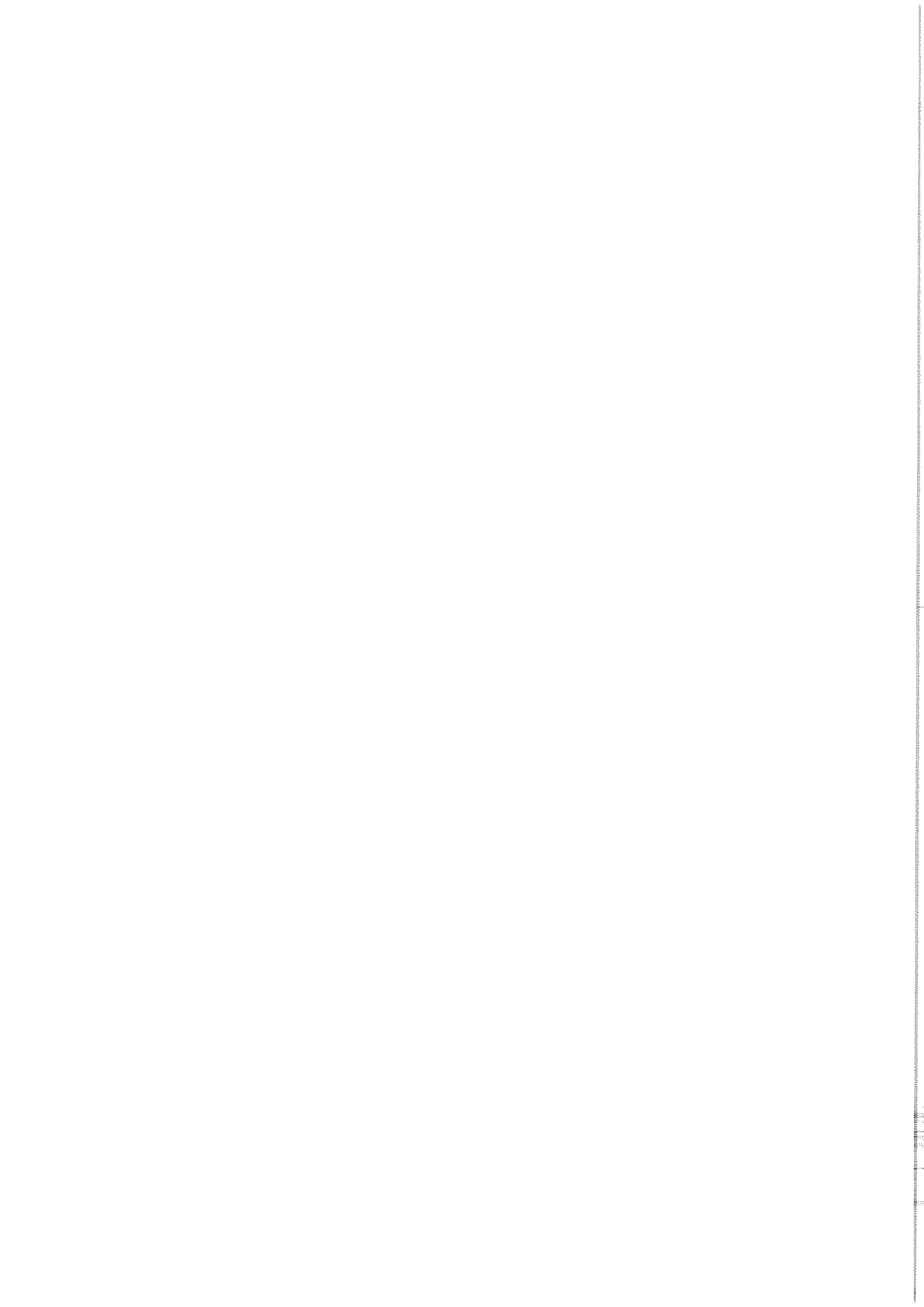
Tabela 1: Tabela me informacione të përgjithshme për koncept dokumentin

Titulli	Koncept dokument për fushën e performancës energjetike në ndërtesa
Ministria bartëse	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës – MMPHI; Departamenti i Planifikimit Hapësinor, Ndërtimit dhe Banimit; Divizioni i Ndërtimit.
Personi kontaktues	Arben Ajazi; Numri i telefonit: 038 200 32 038
PVPQ	Objektivi 2.4. Fuqizimi i politikave në fushën e banimit dhe ndërtimit
Prioriteti strategjik	- Plani Strategjik dhe Operacional i Qeverisë për MMPHI P2. Përmirësimi i mbrojtjes së natyrës, biodiversitetit dhe planifikimit hapësinor të qëndrueshëm, 2.4. Fuqizimi i politikave në fushën e ndërtimit dhe banimit - Strategjia e Energjisë e Republikës së Kosovës 2017-2026: Objektivi 5, pika 2. - Programi Kombëtar për Marrëveshjen e Stabilizim Asocimit (PKZMSA), <i>Acquis</i> Kapitulli 15-Energjia, nën kapitulli efienca e energjisë tek pjesa narrative e PKZMSA. - Agienda e Reformës Evropiane (ERA 2), Shtylla 2 - Konkurrueshmëria, Klima e Investimeve dhe Zhvillimi i Qëndrueshëm; Masa 2.2 - Angazhimi drejt përmbytjes së caqeve të eficientës së energjisë dhe energjisë së ripërtëritshme, 2.2.a.1. Zhvillimi i akteve nënligjore për zbatimin e Ligjit për EE bazuar në rekomandimet dhe praktikatat e mira të BE-së. - Programi për Reforma Ekonomike (PRE) Masa I. Reforma e tregjeve të energjisë dhe transportit 1: Ulja e konsumit të energjisë me anë të masave të eficientës së energjisë.
Grupi punues	Anëtarët e Grupit Punues sipas Vendimit Nr. 2092/21, dt.02.06.2021 Arben Ajazi - Kryesues, DPHNB/MMPHI Ilir Kryeziu - Zv. Kryesues, DPHNB/ MMPHI Vlora Osaj - Anëtare, DL/ MMPHI Bujar Sekiraga - Anëtar, AKEE/ ME Blin Berdoniqi - Anëtar, DE/ ME Adil Bytyqi, - Anëtar, SKQ/ZKM Miradije Asllanaj - Anëtare, DIEKP/ MMPHI Naser Afizi - Anëtar, DBF/ MMPHI Zana Radoniqi - Anëtare, DB/MF Bardh Xërxa - Anëtar, ZPS-IE/ZKM Shpresa Sheremeti - Anëtare, NJDNBGj/ MMPHI Naim Sylja - Anëtar, DTISHL/MMPHI Fadil Maxhuni - Anëtar, DKP/MMPHI
Informata shtesë	Zhvillimi i këtij koncept dokumenti rrjedh nga obligimet e Kosovës në kuadër të Traktatit të Komunitetit për Energji

Kapitulli 1: Përkufizimi i problemit

Performanca energjetike në ndërtesa konsiderohet të jetë e kënaqshme nëse mjaftueshëm janë përmbytshur nevojat e ndryshme që lidhen me përdorimin standard të ndërtesës, duke përfshirë ngrohjen/ftohjen, ndriçimin dhe sigurimin e ujit të nxehtë. Aktualisht stoku i ndërtesave rezidenciale në Kosovë konsiderohet si konsumuesi më i lartë i energjisë së përgjithshme, me rreth 40%.¹ Për këtë arsye sektori i ndërtimit është vendimtar për arritjen e synimeve të Republikës së Kosovës krahas atyre të BE-së për energjinë dhe mjedisin. Në të njëjtën kohë, ndërtesat me eficientë më të lartë përmirësojnë cilësinë e jetës së qytetarëve duke sjellë përfitime shtesë për shoqërinë dhe ekonominë.

¹ Agjencia e Statistikave të Kosovës, Balanca Vjetore e Energjisë në Republikën e Kosovës 2020, fq. 6, shih: <https://ask.rks-gov.net/media/6186/bilanci-i-energjis%C3%AB-n%C3%AB-kosov%C3%AB-2020-f.pdf>

1.1. Korniza institucionale dhe ligjore

Për ta përmirësuar sektorin energjetik, në vitin 2017 Republika e Kosovës ka miratuar Ligjin Nr.05/L-101 për Performancën Energjetike në Ndërtesa² (këtu e tutje: Ligji për PEN); ndërsa në vitin 2018 janë miratuar edhe katër rregullore dhe për shkak të mos zbatimit të kritereve të përcaktuara nga këto rregullore, industria e ndërtimit në Kosovë ballafaqohet me sfida të reja. Kërkesat ligjore që rrjedhin nga rregulloret për performancën energjetike në ndërtesa, e obligojnë Republikën e Kosovës që të aplikojë metodologji dhe praktika të ndryshme, në mënyrë që të përmbushen objektivat e paracaktuara kombëtare dhe ndërkombëtare. Edhe pse ka disa iniciativa drejt procesit për përmirësimin e eficiencës së energjisë në ndërtesa, sfidues mbetet certifikimi dhe kualifikimi, si për ndërtesat ekzistuese po ashtu edhe për ato të reja. Procesi i zbatimit të certifikimit energjetik do ta rriste konkurrueshmërinë mes pronarëve, investitorëve, blerësve apo edhe qiramarrësve të ndërtesave, duke krijuar kështu qëndrueshmëri në nivel vendi. Ky veprim e ndihmon rritjen ekonomike, duke synuar mbështetjen e një modeli afatgjatë të zhvillimit ekonomik dhe kontribuon në uljen e konsumit të energjisë, krijimin e mundësive të reja për punësim dhe avancim në tregun e punës, si dhe në një mjedis më të pastër dhe të shëndetshëm.

Në aspektin e obligimeve ligjore ndërkombëtare Republika e Kosovës është palë nënshkruese e Traktatit të Komunitetit të Energjisë³ dhe ka marrë për obligim miratimin e kornizës ligjore në harmoni të plotë me legjislacionin e BE-së. Në raportin për Zbatimin Vjetor për Kosovën të publikuar më 1 Nëntor 2021,⁴ Sekretariati i Komunitetit të Energjisë njeh progresin e arritur nga Kosova ku indikator për eficiencën e energjisë në ndërtesa paraqitet me trend shumë pozitiv me 80 % të zbatimit, duke theksuar se aktivitetet për të forcuar mekanizmat e certifikimit janë ende duke vazhduar. Në vitin 2018 Direktiva (BE) 2010/31 është ndryshuar nga Direktiva 2018/84 për Performancën e Energjisë së Ndërtesave⁵ dhe nga kjo Direktivë janë nxjerrë dy Rekomandime të Komisionit që japin udhëzime të mëtejme lidhur me çështjen e përmirësimit të energjisë në ndërtesa.⁶ Për më tepër, arsyeja kryesore që ka motivuar amendamentimin e Direktivës 2010/31/EU përmes Direktivës 2018/844/EU ka të bëjë me nevojën për ta lidhur potencialin që ofrojnë ndërtesat rezidenciale për dekarbonizim. Po ashtu, sipas qëndrimit zyrtar të Komisionit Evropian, në BE, ndërtesat janë përgjegjëse për afro 40% të konsumit të energjisë brenda BE-së dhe për 36% të gazrave sere të liruar. Rrjedhimisht ndërtesat, si të vetme, janë konsumuesit më të mëdhenjtë të energjisë në Evropë.⁷ Andaj politika e re për performancë energjetike në ndërtesa do të jetë po ashtu në përputhje me Strategjinë e Energjisë së Kosovës (2017-2026),⁸ Agjendën e Gjelbër⁹ të miratuar për Ballkanin Perëndimor në Samitin e Sofjes, të parashikuar nga Agjenda e Gjelbër Evropiane si dhe Strategjinë për

² Shih: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=13176>

³ Kosova ka aderuar në këtë Traktat më 1 Korrik 2006, e përfaqësuar në atë kohë nga Misioni i Përkohshëm i Kombeve të Bashkuara në Kosovë, shih: <https://www.energy-community.org/implementation/Kosovo.html>

⁴ Shih: <https://energy-community.org/implementation/Kosovo.html>, fq. 11

⁵ Direktiva (BE) 2018/844 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 30 Maj 2018 që amendamenton Direktivën (BE) 2010/31 për Performancën e Energjisë të Ndërtesave dhe Direktivën (BE) 2012/27/EU për Eficiencën e Energjisë, shih në Anglisht: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0844&from=EN>

⁶ Shih: 1. Commission Recommendation (EU) 2019/786 of 8 May 2019 on building renovation (notified under document C(2019) 3352), gjindet në: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1557992239852&uri=CELEX:32019H0786>; dhe 2. Commission Recommendation (EU) 2019/1019 of 7 June 2019 on building modernization, gjindet në: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1561101986456&uri=CELEX:32019H1019>

⁷ Shih në Anglisht: https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en

⁸ Shih: Strategjinë e Energjisë së Republikës së Kosovës, fq. 12.

⁹ Shih: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2020-10/green_agenda_for_the_western_balkans_en.pdf

Mbrojtjen e Mjedisit (2013-2022) e cila ka përcaktuar po ashtu nevojën për përmirësimin e efikasitetit në përdorimin e energjisë dhe koompletimin e harmonizimit të legjislacionit me *acquis* të BE-së.¹⁰ Nevoja për këtë Koncept Dokument rrjedhë dhe bazohet në Programin e Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës (2021-2025) që ka të bëjë me rishikimin e bazës ligjore përkitazi me këtë fushë.¹¹ Ky program i punës ka përcaktuar që si vizion në këtë fushë do të jetë krijimi i kushteve për zhvillim ekonomik të qëndrueshëm, i synuar të arrihet nëpërmjet teknologjisë dhe energjisë së përbalueshme. Ky lloj i ri i politikës së detyrueshme do të jetë një standard për performancën energjetike në ndërtesa dhe do të jetë një mjet më i fuqishëm që kanë qeverisjet lokale dhe ajo qendrore për të nxitur këtë ndryshim. Për më tepër këto politika të reja, në veçanti do t'u kërkojnë pronarëve të ndërtesave të përmbushin objektivat e performancës duke përmirësuar në mënyrë aktive performancën energjetike të ndërtesës së tyre me kalimin e kohës. Qeveria e Republikës së Kosovës çdo vit rinovon një përqind (1%) të sipërfaqes totale të kateve të ndërtesave me ngrohje dhe ose me ftohje në pronësi dhe shfrytëzim nga institucionet qeveritare të nivelit qendror për të përmbushur së paku kërkesat minimale për performancën e energjisë në pajtim me Ligjin për PEN.¹²

1.2. Përshkrimi dhe qartësimi i çështjes/problemit kryesor

Kosova mund të konsiderohet si shtet me konsum të lartë të energjisë në sektorin rezidencial rrjedhimisht me emetimi të lartë të CO₂. MMPHI, ka identifikuar problemet kryesore, shkaqet e problemeve si dhe ka identifikuar efektet që rrjedhin nga ky proces. Bazuar në këto analiza është paraqitur dhe nevoja për hartimin e politikave të reja me qëllim të uljes së konsumit energjetik në ndërtesa. Tabela 1, për sektorët përkatës tregon se konsumi i energjisë për vitin 2020 arriti në 1542.85 ktoe, e cila shënon një ulje të lehtë në krahasim me vitin 2019 (1507.51 ktoe), kurse një rritje më të theksuar në krahasim me vitin 2018 (1441,5 ktoe).

Tabela 2: Konsumi i energjisë sipas sektorëve për vitet 2018-2020 (Burimi: Bilanci Energjetik në Kosovë – 2018-2020, ASK)

Aktiviteti Ekonomik	2018 [ktoe]	2019 [ktoe]	2020 [ktoe]
Sektori i industrisë	272,47	319.81	319.92
Sektori i amvisërisë	573,40	575.38	628.09
Sektori i shërbimeve	137,73	151.73	146.06
Sektori i bujqësisë	31,21	38.02	36.32
Sektori i transportit	426,71	422.58	412.46
Total	1441,5 ktoe	1507.5 ktoe	1542.85 ktoe

Shqetësimi nga ngritja e sasisë të dioksidit të karbonit (CO₂) të emetuar në atmosferë nga përfitimi i energjisë elektrike nga burime që ndotin ambientin është një problem i identifikuar në nivel përgjithshëm. Duke i pasur parasysh këto sfida, performanca energjetike në ndërtesa shihet si një metodë e mirë për ta reduktuar dhe për ta vënë nën kontroll nxitimin enorm në shfrytëzimin e energjisë. Shtetet dhe organizatat ndërkombëtare përmes marrëveshjeve të ndryshme kanë bërë hapa të rëndësishëm në drejtim të uljes së nivelit të konsumit të energjisë. Politika të shumta publike, nga të gjitha shtetet e zhvilluara dhe në zhvillim, hartohen me qëllim të uljes së nivelit të kursimit të energjisë. Dokumentet strategjike dhe

¹⁰ Shih: Strategjia për Mbrojtjen e Mjedisit (2013-2022), fq. 44, 51.

¹¹ Programi i Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës (2021-2025) fq.41, Shih: <https://kryeministri.rks-gov.net/ep-content/uploads/2021/05/Programi-i-Qeverise-se-Kosoves-2021-2025.pdf>

¹² Neni 8.

operacionale tregojnë se ka potencial të konsiderueshëm për zbatimin e masave të kursimit të energjisë në sektorin rezidencial, duke përfshirë përmirësimin e kualitetit të jetës së qytetarëve të Kosovës, me prioritet për sektorin e amvisërisë.¹³ Përkundër kësaj, edhe pse ekziston infrastruktura ligjore, certifikimi energjetik i ndërtesave mbetet sfidues dhe ende i pa zbatueshëm në territorin e Republikës së Kosovës. Legjislacioni aktual jap përkufizime të mangëta sa i përket ndarjes së përgjegjësiwe institucionale. Për më tepër, dyfishon angazhimet dhe obligimet që rrjedhin nga ky legjislacion për përmbylljen e ciklit të certifikimit energjetik të ndërtesave. Edhe pse ka pasuar disa iniciativa për arritjen e këtij procesi, paqartësitë ndër-institucionale (Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës – Ministria e Ekonomisë/Agjencia e Kosovës për Energji Efiçiente) kanë ndikuar që në Republikën e Kosovës të mos ketë asnjë ndërtesë të certifikuar.

Andaj duke marrë në konsideratë këtë gjendje, ky dokument ofron alternativat për mënyrën adresimit të çështjeve të cekura më lartë përmes transpozitimit të ndryshimeve që janë sjellë në kornizën normative të BE-së me Direktivën 2018/844/EU për Performancën Energjetike të Ndërtesave dhe harmonizimit të mëtuftjeshëm të kësaj politike me legjislacionin aktual vendor. Hartimi dhe miratimi i këtij dokumenti kontribuon në arritjen e Objektivit 5 të Strategjisë së Energjisë të Republikës së Kosovës për vitet 2017-2026. Përmes kësaj politike të re performanca energjetike në ndërtesa do të zbatohet ashtu siç është përcaktuar edhe me Ligjin Nr.04/L – 110 për Ndërtim, për aplikimin e masave të efiçencës së energjisë në sektorin ndërtimor.

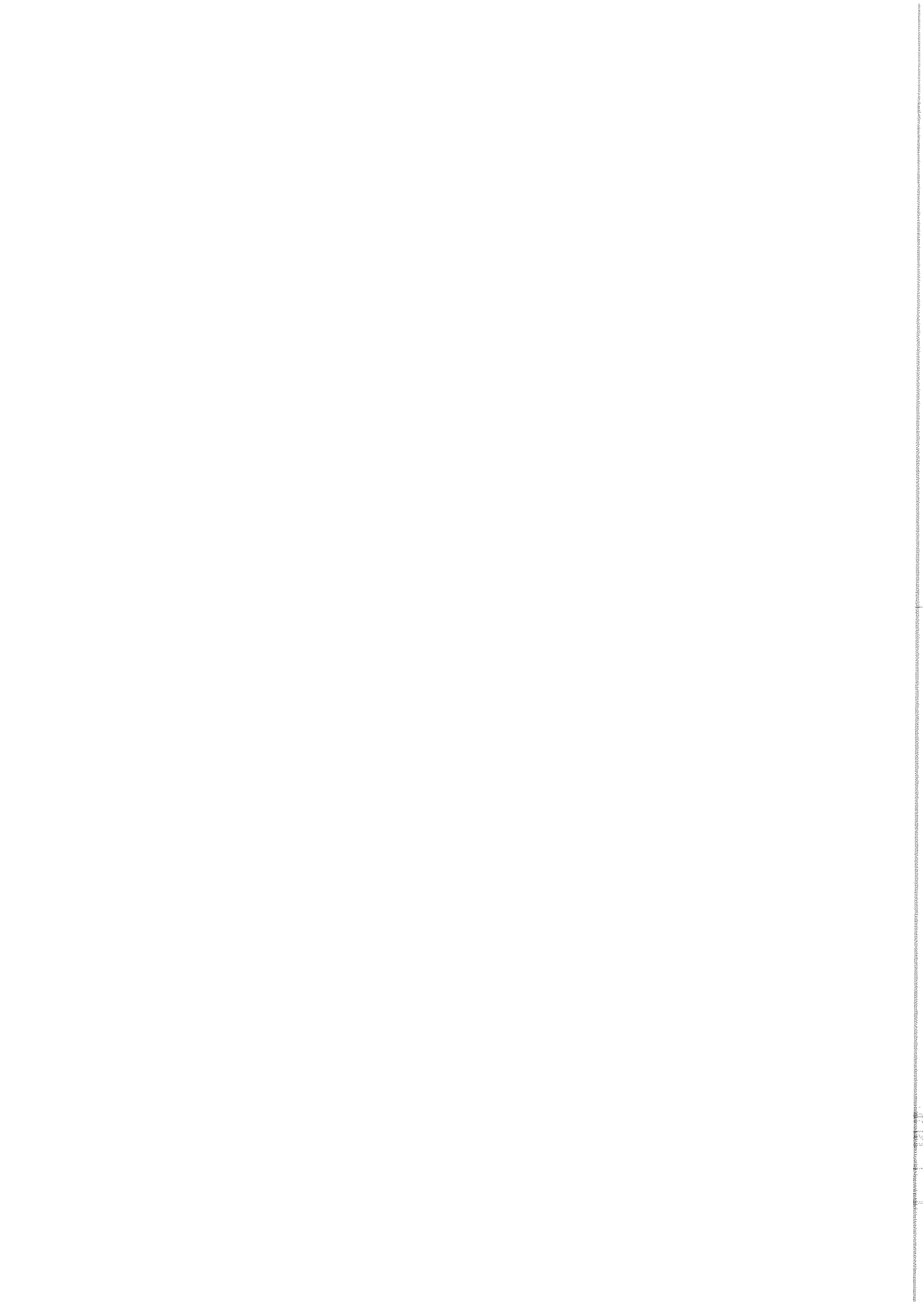
Bazuar në Direktivën (EU) 2018/844 dhe Republika e Kosovës si shtetet anëtarë të BE-së do t'i vendos standardet e reja për efiçencë të energjisë në ndërtesat bazuar në performancën e tyre, duke përfshirë nivelet e koston-optimale, me theks te veçantë mbështjellësin e tyre (ngrohjen/ftohjen), ndriçimin, sigurimin e ujit të nxehtë së bashku me koston përkatëse të tyre. Meqenëse Direktiva (EU) 2018/844 që amendamenton Direktivën 2010/31/EU përmban dispozita të cilat nuk plotësohen me bazën ekzistuese ligjore, Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës (këtu e tutje MMPHI) ka identifikuar nevojat për plotësimin e kornizës ligjore në bazë të kërkesave që dalin nga kjo Direktivë.

Po ashtu, ndër problemet e tjera mund të konsiderohet dhe mungesa e kapaciteteve profesionale. Edhe pse në këto vitet e fundit vazhdimisht është punuar në këtë drejtim dhe janë arritur rezultate në këtë aspekt, mirëpo angazhimi në këtë fushë duhet të vazhdoj deri në plotësimin e këtyre kapaciteteve profesionale që janë të domosdoshme përmes angazhimit të stafit në trajnime dhe punëtori të ndryshme.

Tabela 3: Dokumentet përkatëse të politikave, ligjet dhe aktet nënligjore

Dokument i politikave, ligj ose akti nën-ligjor	Lidhja me politiken apo dokumentin planifikues përmes internetit ose me aktet ligjore në Gazetën Zyrtare	Institucioni(-et) shtetëror (e) përgjegjës(e) për zbatim	Roli dhe detyrat e Institucionit(-eve)
Ligji për Performancën Energjetike në Ndërtesa	Ky është Ligji në fuqi i cili do të ndikohet nga opsioni i propozuar në këtë Koncept Dokument. https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=13176	MMPHI	Në një numër dispozitash të Ligjit, MMPHI përcaktohet si institucion kompetent për çështjet që kanë të bëjnë me këtë Ligj.

¹³ Shih: Strategjia e Energjisë e Republikës së Kosovës, 2017-2026, fq. 27.

Rregullore (MMPH) nr. 02/18 për metodologjinë kombëtare për kalkulimin e performancës së integruar energjetike të ndërtesave	Akti nënligjor në fjalë është i nxjerrur duke u bazuar në Ligji për Performancën Energjetike në Ndërtesa. Nëse zëvendësohet ky Ligj ngritet nevoja e akomodimit ligjor të zbratësisë eventuale që krijohet në nivelin nënligjor të akteve. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18295	MMPHI	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës është autoriteti kompetent për nxjerrjen e kësaj Rregulloreje në bazë të Ligjit për Performancën Energjetike në Ndërtesa
Rregullore (MMPH) nr. 02/18 për metodologjinë kombëtare për kalkulimin e performancës së integruar energjetike të ndërtesave	Akti nënligjor në fjalë është i nxjerrur duke u bazuar në Ligji për Performancën Energjetike në Ndërtesa. Nëse zëvendësohet ky Ligj ngritet nevoja e akomodimit ligjor të zbratësisë eventuale që krijohet në nivelin e akteve nënligjore. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18295	MMPHI	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës është autoriteti kompetent për nxjerrjen e kësaj Rregulloreje në bazë të Ligjit për Performancën Energjetike në Ndërtesa
Regullore (MMPH) nr. 03/18 për procedurën e certifikimit të performancës energjetike në ndërtesë	Akti nënligjor në fjalë është i nxjerrur duke u bazuar në Ligji për Performancën Energjetike në Ndërtesa. Nëse zëvendësohet ky Ligj ngritet nevoja e akomodimit ligjor të zbratësisë eventuale që krijohet në nivelin e akteve nënligjore. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18296	MMPHI	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës është autoriteti kompetent për nxjerrjen e kësaj Rregulloreje në bazë të Ligjit për Performancën Energjetike në Ndërtesa
Rregullore (MMPH) nr.01/2018 për inspektimin e sistemeve të ngrohjes dhe sistemeve për kondicionim të ajrit	Akti nënligjor në fjalë është i nxjerrur duke u bazuar në Ligji për Performancën Energjetike në Ndërtesa. Nëse zëvendësohet ky Ligj ngritet nevoja e akomodimit ligjor të zbratësisë eventuale që krijohet në nivelin e akteve nënligjore. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=16142	MMPHI	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës është autoriteti kompetent për nxjerrjen e kësaj Rregulloreje në bazë të Ligjit për Performancën Energjetike në Ndërtesa
Rregullore (MMPH) nr. 04/18 për kërkesat minimale të performancës energjetike të ndërtesave	Akti nënligjor në fjalë është i nxjerrur duke u bazuar në Ligji për Performancën Energjetike në Ndërtesa. Nëse zëvendësohet ky Ligj ngritet nevoja e akomodimit ligjor të zbratësisë eventuale që krijohet në nivelin e akteve nënligjore. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18297	MMPHI	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor është autoriteti kompetent për nxjerrjen e kësaj Rregulloreje në bazë të Ligjit për Performancën Energjetike në Ndërtesa

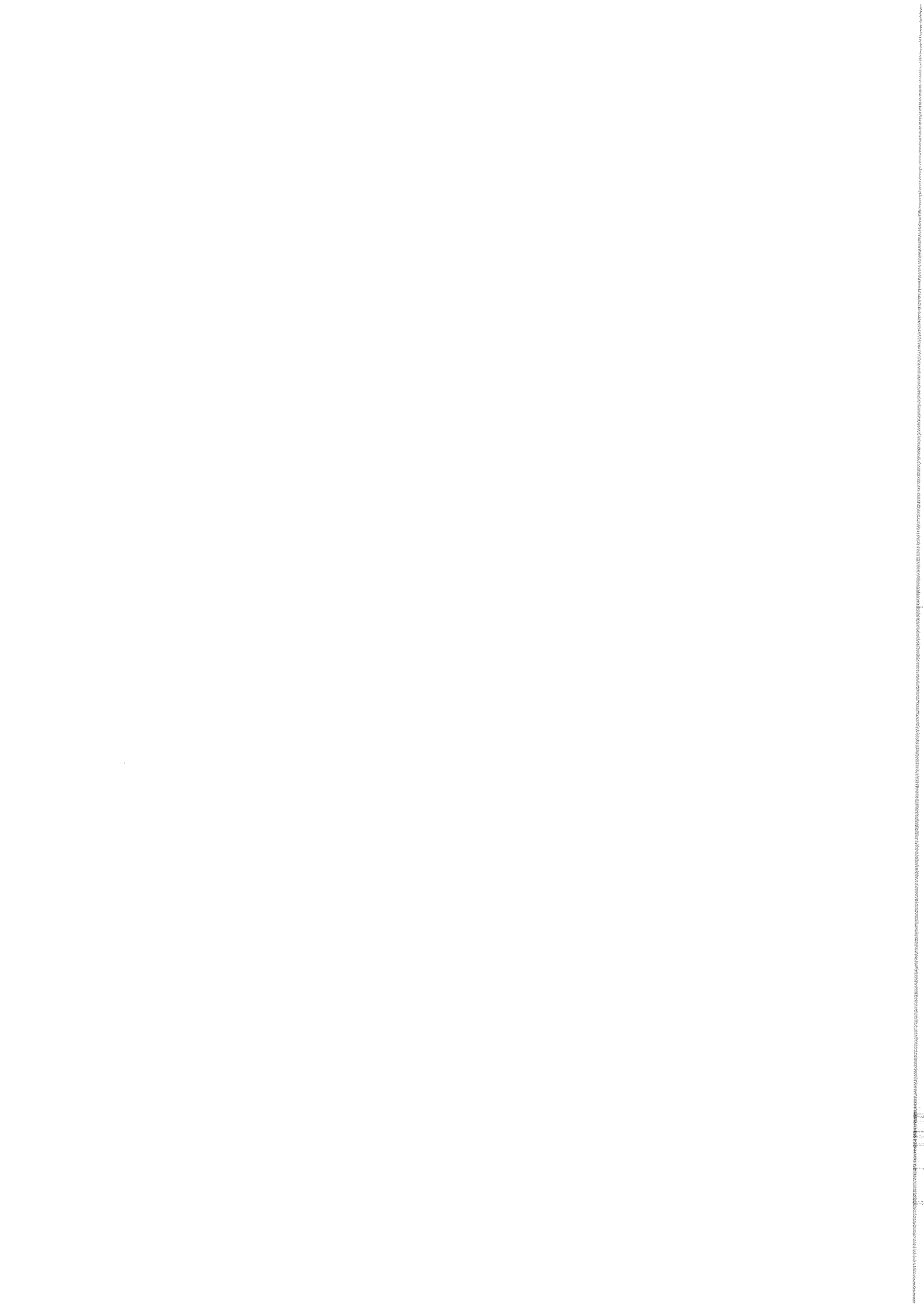
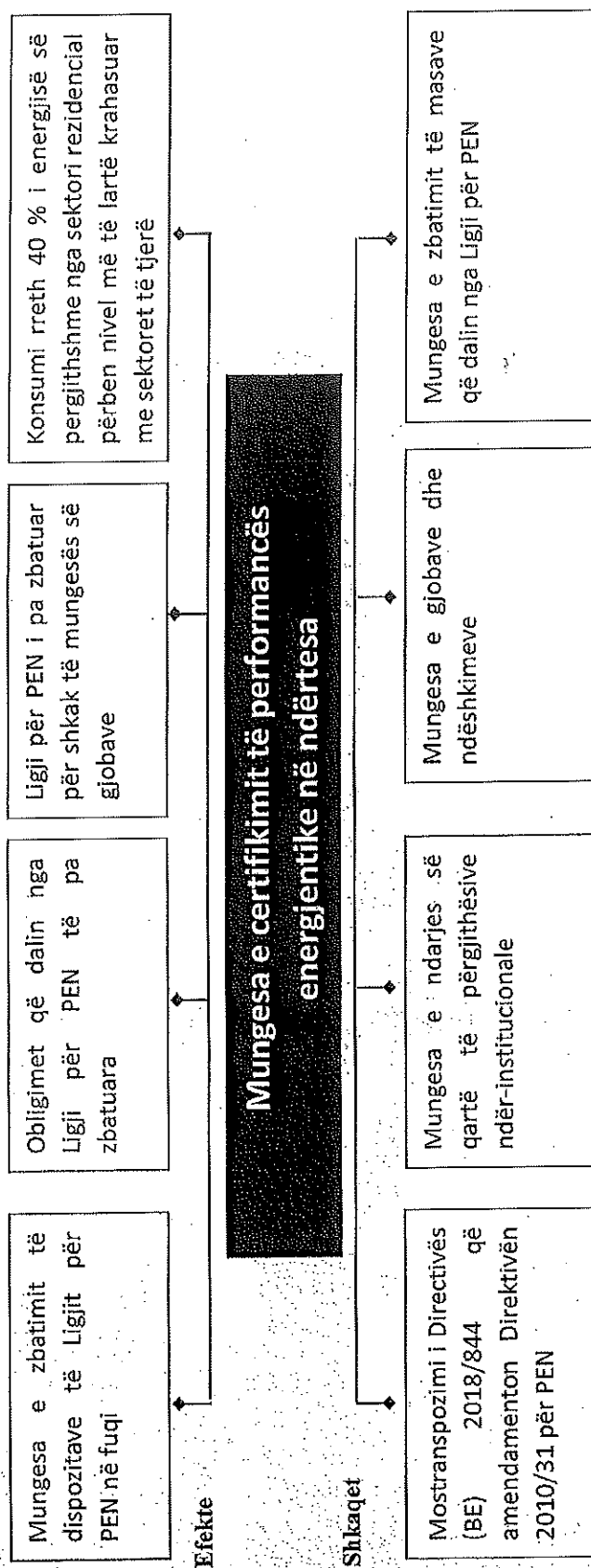

Figura 1: Pema e problemit, që paraqet problemin kryesor, shkaqet e tij dhe efektet

1.3. Efektet

Më poshtë janë paraqitur të gjitha shkaqet e evidentuara që ndikojnë në performancën e energjisë në ndërtesat:

1. Mungesa e zbatimit të dispozitave të Ligjit për PEN në fuqi.
2. Obligimet e pa-zbatuara që dalin nga Ligji për PEN kanë rezultuar në mungesën e lëshimit të certifikatave të performancës energjetike në ndërtesa si pasojë e mos qartësimit adekuat të përgjegjësive institucionale për përmbylljen e ciklit të këtij procesi.
3. Mungesa e gjobave dhe ndëshkimeve në Ligjin për PEN në fuqi. Ligji aktual nuk ka paraparë dhënien e gjobave, shqetësim ky i cili i është komunikuar MMPHI-së nga Traktati i Komunitetit të Energjisë dhe i cili do të adresohet me nxjerrjen e Ligjit të ri.
4. Konsumi rreth 40 % i energjisë së përgjithshme nga sektori rezidencial përbën nivel më të lartë krahasuar me sektorët tjerë. Me politikat e reja do të kemi performancë më të mirë të ndërtesave që do të rezultojë me uljen e konsumit të përgjithshëm të energjisë.

1.4. Shkaqet

Në vijim janë paraqitur shkaqet që ndërlidhen në mënyrë të drejt për drejtë me efektet që prodhojnë ato:

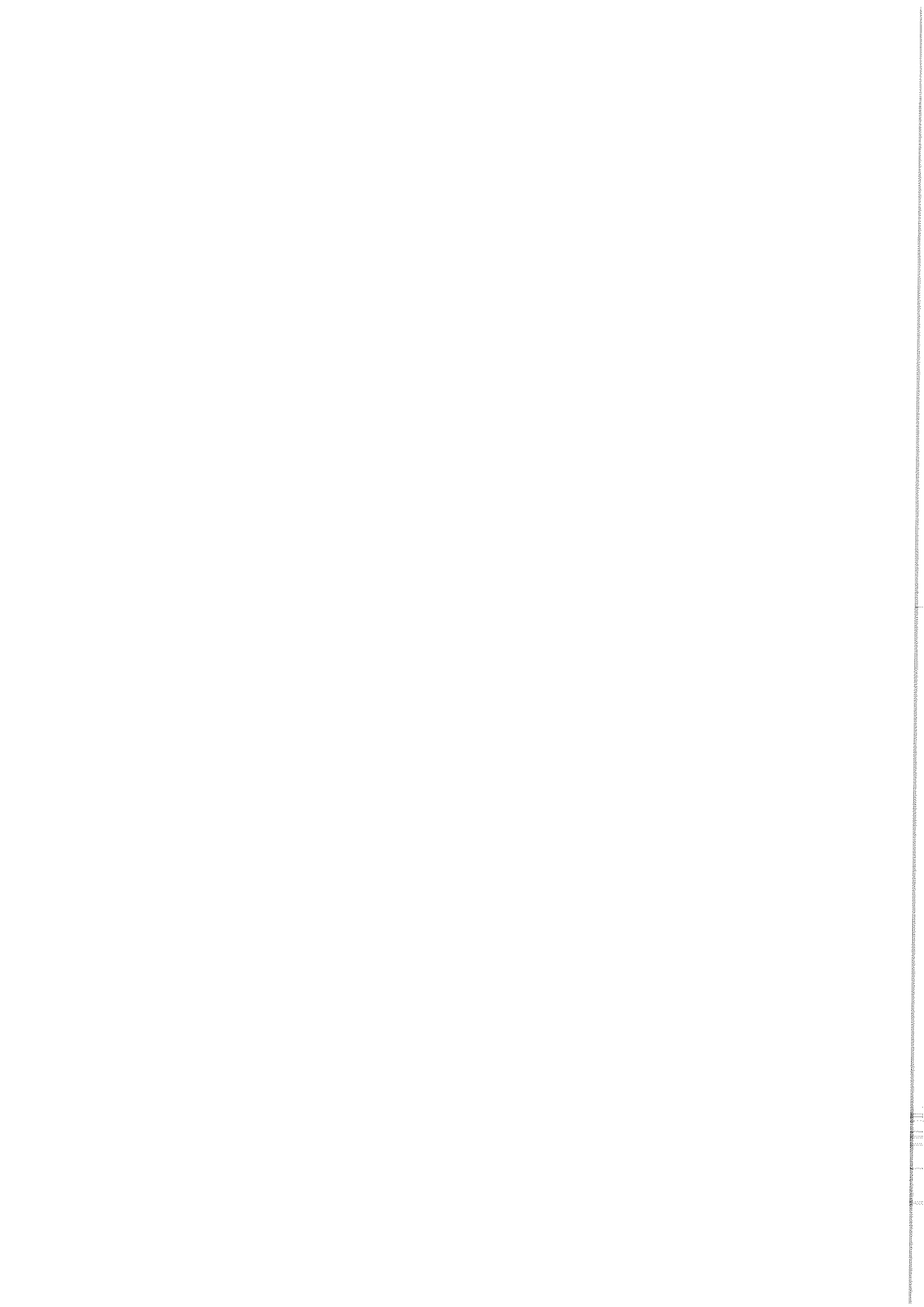
1. Korniza ligjore e brendshme nuk është e harmonizuar me Direktivën e re ((BE) 2018/844 në fushën e performancës energjetike në ndërtesa, për arsye se Ligji në fuqi nuk është në harmoni me ndryshimet e saj.
2. Mungesa e ndarjes së qartë e përgjegjësive institucionale, respektivisht dyfishimi i obligimeve ndër-institucionale në mes të MMPHI dhe ME-AKEE.
3. Mungesa rregullimit të gjobave dhe ndëshkimeve nga Ligji në fuqi.
4. Mungesa e zbatimit të masave për ligjin për PEN.

1.5. Palët e interesit në bazë të përkufizimit të problemit

Tabela 4, liston palët e interesuara të identifikuar. Gjithashtu tregon nëse ato janë prekur nga shkaqet, efektet ose të dyja. Përveç kësaj, kolona e fundit në përmblendhje tregon se si ato janë të prekura.

Tabela 4: Pasqyrë e palëve të interesuara bazuar në përkufizimin e problemit

Emri i palës së interesuar	Shkaku me të cilat është e lidhur pala	Efekti me të cilat është e lidhur pala	Mënyra me të cilën pala është e lidhur me këtë shkak (shkaqe) apo efektin (efektet)
Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës	1. Mos transpozimi i Direktivës (BE) 2018/844 që amandamenton Direktivën 2010/31 për Performancën Energjetike në Ndërtesa 2. Obligimet që dalin nga Ligji për PEN të pa zbatuara. 3. Mungesa e gjobave dhe ndëshkimeve 4. Mungesa e zbatimit të masave për PEN.	1. Korniza ligjore e brendshme nuk është e harmonizuar me ndryshimet që kanë pasuar në <i>Acquis</i> në fushën e performancës energjetike në ndërtesa. 2. Mungesa e ndarjes së qartë e përgjegjësive ndërmjet institucioneve. 3. Ligji për PEN në fuqi i pa zbatuar për shkak të mungesës së gjobave. 4. Konsumi i lartë i energjisë në sektorin rezidencial në nivel më të madh krahasuar me sektorët tjerë	Hartimi i legjisllacionit primar dhe sekondar dhe zbatimi i tij

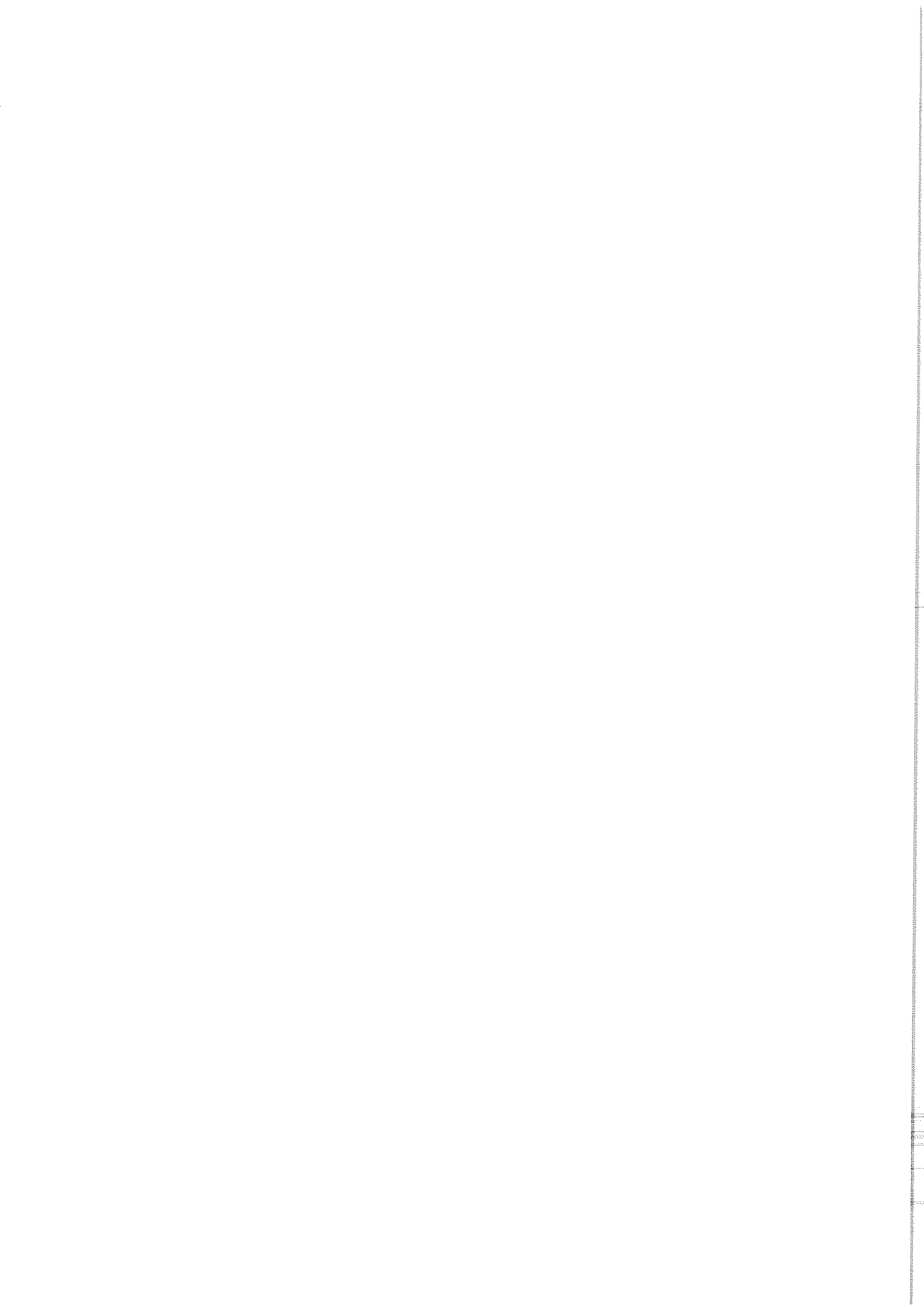
Ministria e Ekonomisë - Agjencia i Kosovës për Eficiencë të Energjisë	2. Mungesa e ndarjes së qartë e përgjegjësiwe institucionale, respektivisht dyfishimi i obligimeve ndërmjet MMPHI dhe ME-AKEE. 4. Mungesa e zbatimit të masave për PEN.	2. Obligimet që dalin nga Ligji për PEN të pa zbatuara. 4. Konsumi rreth 40 % i energjisë së përgjithshme nga sektori rezidencial përbën nivel më të lartë krahasuar me sektorët tjerë.	Shkaku 2 dhe 4: mungesa e qartë e ndarjes së përgjegjësiwe ka shkaktuar mos-zbatim të dispozitave relevante të Ligjit për PEN nga AKEE. Efekti 2 dhe 4: AKEE bën zbatimin e obligimeve dhe masave që dalin nga Ligji për PEN ne fuqi.
---	--	--	--

1.6. Përshkruani gjithashtu nëse Koncepti dokumenti është i lidhur me zbatimin e *acquis* të BE-së

Qëllimi i këtij Koncepti Dokumenti lidhet veçanërisht me zbatimin e *Acquis* të BE-së në fushën e eficiencës së energjisë. Pra, duke marrë parasysh angazhimin e Republikës së Kosovës për të përfunduar legjislacionin e sektorit të energjisë me atë të BE -së dhe për ta zbatuar atë në mënyrë efektive, përkatësisht Neni 114 - Energjia dhe Neni 115 - Mjedisi, brenda Marrëveshjes dhe Asocimit të Stabilizimit - MSA, midis Bashkimit Evropian dhe Kosovës, i cili hyri në fuqi në Prill 2016.

Lidhur me kërkesat nga mekanizmat e tjerë të anëtarësimit në BE, Raporti i Komisionit Evropian për Kosovën për vitin 2020 dhe 2021 (Pika 5.3.2 – Energjia) jep një përshkrim të shkurtër të situatës në këtë fushë. Kosova duhet t'i japë përparësi investimeve të eficiencës së energjisë në ndërtesat e banimit dhe sektorin privat, duke rritur përpjekjet për të monitoruar dhe verifikuar kursimet e energjisë, duke përfshirë funksionimin e platformës online.

Ndërsa, në lidhje me dokumentin Agjenda e Reformës Evropiane (ERA), i lansuar nga BE dhe Kosova në Nëntor 2016, ai vazhdon të shërbejë si një mjet i dobishëm për drejtimin e zbatimit të reformave të lidhura me BE në kontekstin e MSA. Ky dokument thekson këtë çështje në pikën 2.6 "Arritja e objektivave për burimet e ripërtitshme dhe eficiencën e energjisë, e cila thekson nevojën për t'u përqëndruar në politikat dhe masat legjislative për të mbështetur Kosovën në arritjen e objektivave të saj të eficiencës së energjisë." Më tej, në planin e ri të veprimit të Agjendës për Reforma Evropiane (ERA 2), Shtylla 2 - Konkurrueshmëria, Klima e Investimeve dhe Zhvillimi i Qëndrueshëm; Masa 2.2 - Angazhimi drejt përmbytjes së caqeve të eficiencës së energjisë dhe energjisë së ripërtitshme. Programi Kombëtar për Zbatimin e MSA 2020-2024 në pjesën narrative të nënkapitullit eficientia e energjisë thekson rendësin e fokusimit në eficiencë të energjisë.

Kapitulli 2: Qëllimi dhe Objektivat

2.1. Qëllimi

Ligji për Performancën Energjetike në Ndërtesa ka për qëllim krijimin e kuadrit ligjor për përmirësimin e performancës së energjisë së ndërtesave, duke marrë në konsideratë kushtet lokale dhe klimatike të vendit, kushtet e komfortit të brendshëm të ndërtesave, si dhe nivelet e kostos-optimale.

2.2. Objektivat

Objektivi strategjik

Objektivi i strategjik i kësaj politike është arritja e performancës së lartë energjetike në ndërtesa duke ulur konsumin energjetik dhe arritur komfortin termal, gjë që ndikon në mbrojtjen e mjedisit dhe uljes së CO₂, në mënyrë që të jetë pjesë e politikave të përgjithshme zhvillimore dhe programeve që rrjedh nga Strategjia e Energjisë 2017-2026.

Objektivat specifike:

- ✧ Shqyrtimin e politikave ekzistuese kombëtare për politikën e performancës energjetike në ndërtesa në përputhje me *Acqui* dhe me Planin Vjetor të Punës
- ✧ Harmonizimin e procedurave të certifikimit energjetik në ndërtesa me procedurat e legjisllacionit dhe politikat tjera përkatëse.

Tabela 5: Objektivat relevante të Qeverisë

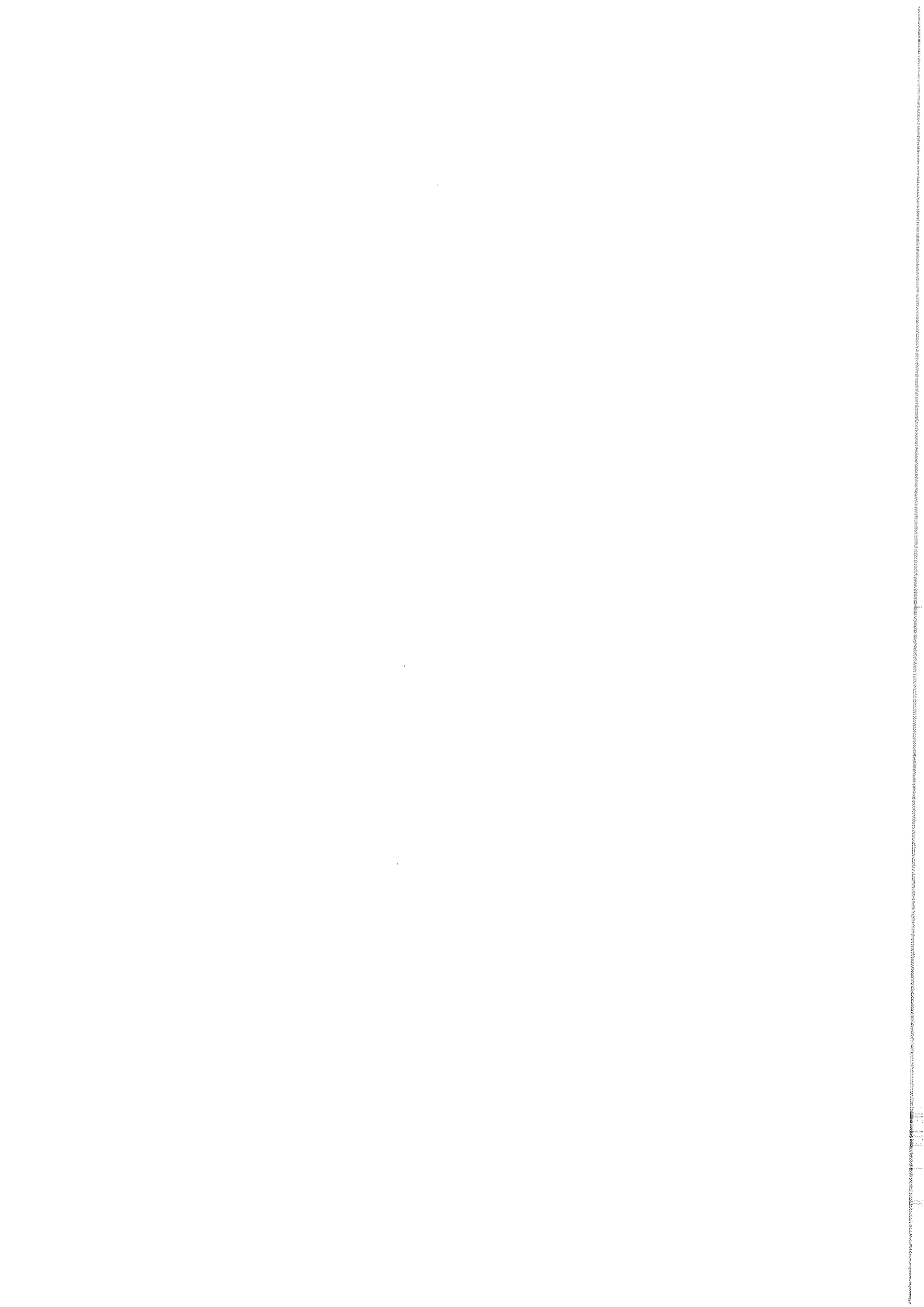
Objektivi relevant	Emri i dokumentit përkatës të planifikimit (burimi)
P2. Përmirësimi i mbrojtjes së natyrës, biodiversitetit dhe planifikimit hapësinor të qëndrueshëm, 2.4. Fuqizimi i politikave në fushën e ndërtimit dhe banimit	-Plani Strategjik dhe Operacional i Qeverisë për MMPHI
Objektivi 5, pika 2.	Strategjia e Energjisë e Republikës së Kosovës 2017-2026
<i>Acquis</i> Kapitulli 15-Energjia, nën kapitulli efienca e energjisë tek pjesa narrative e PKZMSA.	Programi Kombëtar për Marrëveshjen e Stabilizim Asociimit (PKZMSA)
Shtylla 2 - Konkurrueshmëria, Klima e Investimeve dhe Zhvillimi i Qëndrueshëm; Masa 2.2 - Angazhimi drejt përmirësimit të cilësive të eficientës së energjisë dhe energjisë së ripërtëritshme, 2.2.a.1. Zhvillimi i akteve nënligjore për zbatimin e Ligjit për EE bazuar në rekomandimet dhe praktikën e mira të BE-së.	Agjenda e Reformës Evropiane (ERA 2)
Masa I. Reforma e tregjeve të energjisë dhe transportit 1: Ulja e konsumit të energjisë me anë të masave të eficientës së energjisë.	-Programi për Reforma Ekonomike (PRE)

Kapitulli 3: Opsionet

Gjendja aktuale legjislative është e pa mjaftueshme për zhvillimin dhe rregullimin e qëndrueshëm në fushën e ndërtimit, uljes së konsumit të energjisë, misionit të CO₂ si dhe mjedisit të pastër. Prandaj këto fusha, e në veçanti efienca e energjisë në ndërtesa, duhet të trajtohet në disa aspekte duke fuqizuar kapacitetet institucionale dhe duke avancuar kornizën ligjore vendore me obligimet nga Traktatit i Energjisë dhe akteve tjera të BE-së.

Gjatë hartimit të këtij Koncept Dokumenti nga grupi punues janë propozuar tri opsione:

1. Opsionin pa asnjë ndryshim;
2. Opsioni për përmirësimin e zbatimit me plotësime dhe ndryshime ligjore;
3. Opsionin për hartimin e Ligjit të ri për Performancë energjetike në ndërtesa.

3.1: Opsioni pa asnjë ndryshim

Një opsin i tillë i këtij Koncept Dokument është që të mos bëhet asnjë ndryshim dhe rrjedhimisht të ruhet status-quo aktuale. Mirëpo, nëse nuk bëhen ndryshim/plotësim në Ligjin Nr. 05/L-101, Ligji do të vazhdojë të ketë probleme në zbatim për arsye të ndarjes së përgjegjësisë ndër-institucionale. Duke pasur në konsideratë që secila ministri apo institucion ka prioritet e tyre duke anashkaluar zbatimin e kësaj politike ka rezultuar në mos zhvillimin e mëtutjeshëm të këtij ligji. Për më tepër, me ndryshimin e ligjit nuk do të përshihet kërkesën nga sekretariati i energjisë për gjobat dhe ndëshkimet. Kjo mënyrë e veprimit do të shkaktojë në vazhdimësi një gjendje të pa përmirësueshme të kësaj politike.

3.2: Opsioni për përmirësimin e zbatimit me plotësim dhe ndryshime ligjore

Një opsin tjetër i veprimit në rrugën përpara karshi performancës energjetike në ndërtesa është që të shkohet kah përmirësimi i kornizës ligjore aktuale. Kështu, duke zgjedhur këtë kurs veprimi, në njërin anë do të forcohej vetë korniza normative e vendosur në akte ligjore dhe nënligjore. Në anën tjetër, do të mund të punohej në përmirësimin e zbatimit të kornizës ligjore dhe nënligjore aktuale në fuqi.

Ky opsin mund të akomodojë ndryshimin e pjesshëm të ligjit ashtu që i njëjti të sjellët, për aq sa është e mundur përmes ndryshimeve, në linjë me *Acquis* të BE-së. Brenda këtij opsioni mund po ashtu të zgjedhët që të përmirësohet vetëm korniza nënligjore dhe ajo në nivel të strategjive.

Në këtë rast, përmirësimet minimale do të mund të arriheshin përmes akteve nënligjore. Mirëpo duhet cekur që në disa raste hapësira e rregullimit përmes akteve nënligjore nuk është e mjaftueshme për të adresuar thelbësisht çështjet që lidhen nga kjo fushë për shkak se, në bazë të parimit të ndarjes së pushteteve, ekzistojnë kufij ligjor se deri në ç'masë mund të delegohet pushteti normëvënës përmes akteve nënligjore.

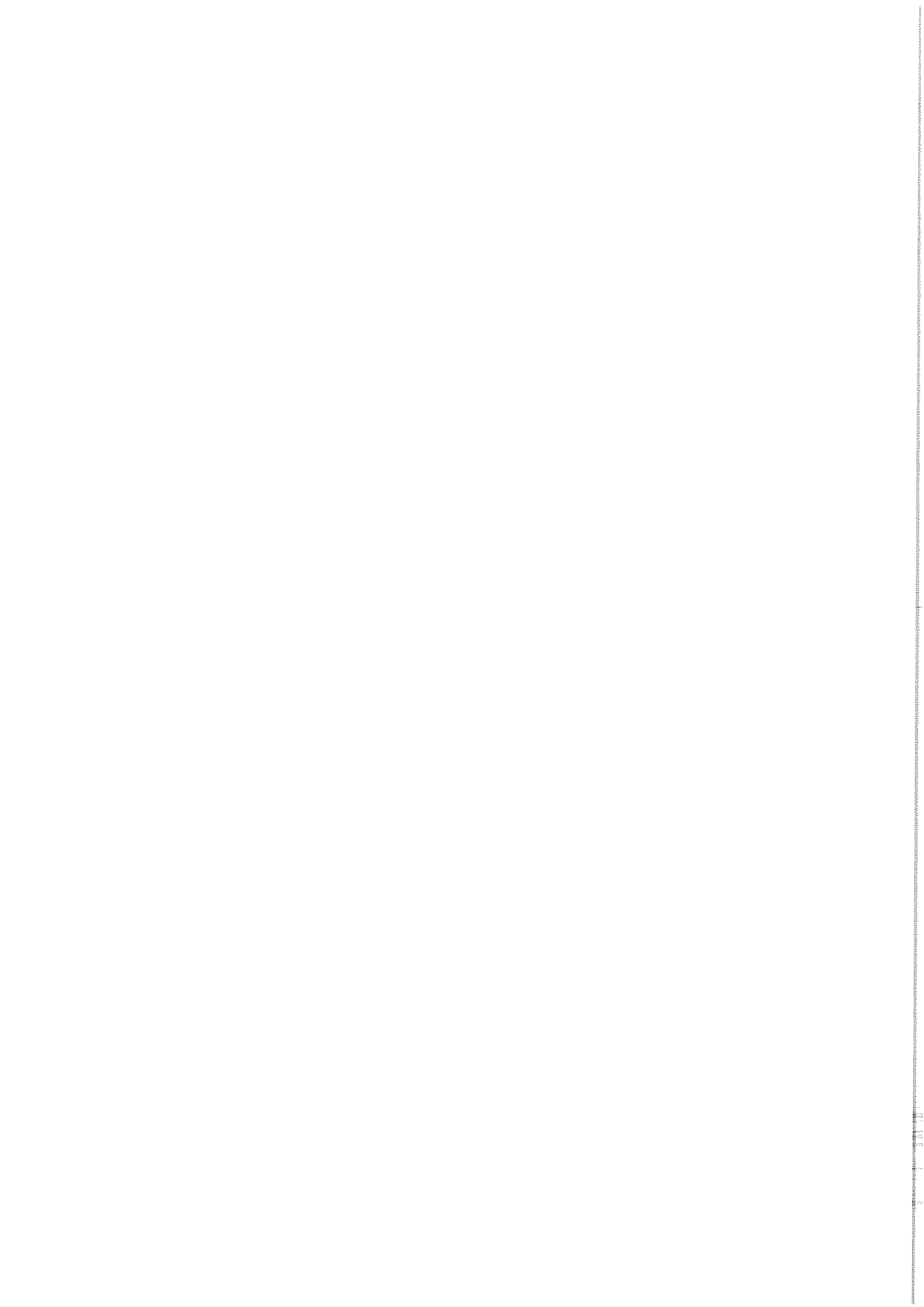
Grupi punues ka konstatuar se ky opsin nuk mund të përzgjedhjet si opsin i drejtë për arsye se nuk do të arrihet qëllimi i plotë për rregullimin e kësaj fushë, prandaj ky opsin është cilësuar si jo i duhuri.

3.3: Miratimi i Ligjit të ri për Performancën Energjetike në Ndërtesa

Ky opsin konsiston më hartimin e Ligjit për performancën e energjisë në ndërtesa duke e krijuar mundësinë e eliminimit të të gjitha pengesave dhe paqartësive aktuale juridike dhe institucionale, të sqaruara më lartë në dokument. Ky Ligj ka për qëllim krijimin e kuadrit ligjor për përmirësimin e performancës së energjisë së ndërtesave, duke marrë në konsideratë kushtet lokale dhe klimatike të vendit, kushtet e komfortit të brendshëm të ndërtesave, si dhe kostot efektive. Këto dispozita ndikojnë në uljen e konsumit të përgjithshëm të energjisë nga sektori i ndërtesave që konsiderohet si një prej konsumuesve më të mëdhenj.

Disa nga dispozitat thelbësore që do të duhej të parashihen me anë të këtij Ligji shërbejnë në arritjen e dy qëllimeve kryesore, si në vijim:

- 1) Përafrimi i legjislacionit vendor me atë të BE-së që konsiston në transpozimin e Direktivës (BE) 2018/844 të Parlamentit Evropian që amendamenton Direktivën 2010/31/EU për performancën energjetike në ndërtesa (neni 3 i direktivës së EU 2018/844), duke përfshirë: a) qartësimin e mëtutjeshëm të procedurave të certifikimit për ndërtesat ekzistuese dhe të reja dhe procesin e zbatimit të certifikimit energjetik, b) rregullimin e inspektimit të sistemeve të ngrohjes, sistemeve të kombinuara të ngrohjes, sistemet e kondicionimit të ajrit dhe sistemeve të kombinuara të ajrit të kondicionuar dhe të ventilimit, c) ruajtjes së regjimit të inspektimit ose zbatimit të masave alternative, dhe d) vendosjen e pragjeve/kufijve të rinj.
- 2) Krijimi i një baze ligjore më të mirë dhe të harmonizuar me kërkesat të cilat dalin nga legjislacioni vendor në fuqi duke përfshirë: a) ndarjen e qartë e përgjegjësisë institucionale në zbatimin e obligimeve që dalin nga kjo politikë, b) vendosjen e gjobave dhe ndëshkimeve, dhe c) rregullimin e procedurave të ankimit.

Arritja e këtyre qëllimeve do të kërkonte ndryshime dhe plotësime substanciale të Ligjit për PEN në fuqi. Sipas praktikës së tanishme të hartimit të legjislationit në Kosovë, në momentin kur paraqitet nevoja për ndryshime dhe plotësime në një akt ligjor në fuqi të cilat prekin substancën e tij, atëherë me qëllim të lehtësimit të zbatimit, rekomandohet zëvendësimi i aktit ligjor aktual me një akt të ri. Prandaj Grupi Punues ka përzgjedhur këtë opsion si të duhur dhe të nevojshëm për rregullimin e problematikës së performancës së energjisë në ndërtesa

Kapitulli 4: Identifikimi dhe vlerësimi i ndikimeve të ardhshme

Gjata analizës së ndikimeve të cilat do të paraqiten me rastin e përzgjedhjes së opsionit të tretë, MMPHI do të ketë kompetenca dhe përgjegjësi të qarta si dhe do të jetë në përputhje me plotësim ndryshimin e politikave të reja të performancës energjetike në ndërtesa sipas direktivës së re. Në Tabelën 6, janë prezantuar ndikimet nga opsioni 3 si rekomandim i përzgjedhur nga Grupi Punues.

Tabela 6: Ndikimet më të rëndësishme të identifikuara për kategorinë e ndikimit

Kategoritë e ndikimeve	Ndikimet përkatëse të identifikuara
Ndikimet ekonomike	Vlerësimi paraprak i ndikimeve të pritshme nxjerr në pah përfitimet e mundshme që do të arriheshin përmes rritjes së performancës energjetike të ndërtesave. Konsiderohet që pas hyrjes në fuqi të ligjit të ri do të jetë e mundshme një rritje e shkallës së rinovimit të ndërtesave. Shtimi i numrit të ndërtesave të rinovuara do të ketë efekt pozitiv ekonomik veçanërisht në rritjen e vendeve të punës përmes kompanive të angazhuara në sektorin e ndërtimit. Njëkohësisht, do të jetë e mundshëm dhe rritja e vlerës së paluajtshmërive përmes transaksioneve nga pronarët e ndërtesave.
Ndikimet shoqërore	Ndikimet sociale pritet të jenë pozitive për sa i përket krijimit të vendeve të punës në nivel lokal, si dhe përmirësimit të kushteve të rehatisë. Varfëria energjetike pritet të ulet, pasi performanca më e mirë e energjisë në ndërtesa kontribuon në uljen e faturave të energjisë.
Ndikimet mjedisore	Vlerësimi i ndikimit mjedisor është i nevojshëm për të balancuar gjenerimin e mbetjeve dhe efikasitetin e burimeve gjatë gjithë ciklit jetësor të ndërtesave. Mund të arrihen fitime të mëdha nëse ndërtesat mund të shndërrohen në zhytës karboni përmes infrastrukturës së gjelbër. Konsumi i reduktuar i energjisë dhe konsumi i lëndëve djegëse fosile duhet të sjellë shumë përfitime më të gjera, siç është ulja e ndotjes së ajrit që ndikon direkt në shëndetin e popullatës, zvogëlimin e shpenzimeve për sistemin shëndetësor, të cilat mund të ri-drejtohen në sektorët tjerë që ndikojnë në zhvillimin e ekonomik dhe reduktimi i emetimit të gazrave serë.
Ndikimet në të drejtat themelore	Kjo politikë ndikon drejtpërdrejtë në përmbushjen e obligimeve të shtetit në raport me sigurimi i të drejtës së qytetarëve për të jetuar në mjedis të pastër dhe të sigurt.
Ndikimi gjinor	Mbrojtja e parimit të barazisë gjinore.
Ndikimet e barazisë sociale	Nevojiten masa mbështetëse për të lehtësuar financimin e rinovimit të ndërtesave në plan afatgjatë, që favorizojnë shtresat me të ardhura të ulëta, pasi që investimi në renovime do të përkthehet në fatura të ulëta të energjisë.
Ndikimet tek të rinjtë	Kjo politikë nuk do të ketë ndikim të drejtpërdrejtë tek të rinjtë në veçanti në planin afatshkurtër. Megjithatë, investimet që do të bëhen përmes renovimeve dhe ndikimeve në ekonomi dhe ambient, do të sjellin ndikim pozitiv afatgjatë. Kështu, të rinjtë si gjeneratë e ardhshme, do të kenë një ambient më të pastër dhe nuk do të ekzistojë nevoja e investimit në renovime në momentin kur bëhen pronarë të banesave.
Ndikimet në ngarkesën administrative	Për sa i përket barrës administrative, rritja e kërkesave rregullatore mund të rrisë nivelin e burokracisë, ndërkohë që një kuadër rregullator më i harmonizuar duhet të sjellë sinergji në shumë nivele.
Ndikimi i NMV-ve	Ndikimi në NMV parashihet të jetë pozitiv, pasi që do të krijohen mundësi të reja biznesi për të përmbushur nevojën për renovime të banesave.

4.1: Sfidat me mbledhjen e të dhënave

Viti 2020 ishte ndër vitet me sfidues, duke marrë parasysh përpalljen me pandeminë COVID-19, gjë që ka ndikuar në vështirësuar mbledhjen e të dhënave.

Kapitulli 5: Komunikimi dhe konsultimi

Për rekomandimin e dhënë MMPHI ka komunikuar me Institucionet relevante kombëtare si ME/AKEE, MTI/ASK, AKK, etj. si dhe me ato ndërkombëtare si Zyra e BE-së në Kosovë. Sekretariati i Komunitetit të Energjisë në Vjenë, GIZ në Kosovë.

Gjatë hartimit dhe pas aprovimit të Ligjit do të organizohen takime të ndryshme me institucione vendore dhe ndërkombëtare, do të publikohen draftet për komente nga publiku ndërsa pas aprovimit do të fillohet me fushatë promovuese dhe informimi i publikut.

Tabela 7: Përmbledhje e aktiviteteve të komunikimit dhe konsultimit të kryera për një koncept dokument

Procesi i konsultimit synon:						
- Njoftimin e institucioneve të nivelit qendror dhe lokal si dhe të publikut të gjerë me procesin e hartimit të Koncept Dokumentit për fushën e performancës energjetike ne ndërtesa; - Përmbushjen e obligimeve në aspektin e harmonizimit të legjislacionit vendor me atë të BE-së; - Identifikimin e palëve të cilat do të kenë obligime për monitorim dhe raportimin e të dhënave; - Transparencën gjatë hartimit të Koncept Dokumentit për fushën e performancës energjetike ne ndërtesa.						
Qëllimi kryesor	Grupi i synuar	Aktiviteti	Komunikimi /njoftimi	Afati indikativ	Buxheti i nevojshëm	Personi përgjegjës
Takimi i hapur për të gjithë palët e interesuara	Të gjitha palët e interesuara	Takim publik	Komunikimi përmes webfaqes dhe e-mailit			Arben Ajazi arben.ajazi@rks-gov.net
Konsultimi publik me shkrim	Institucionet publike (qendrorë dhe lokale)	Publikimi i konsultimit në portalin për konsultim publik	Komunikimi përmes webfaqes dhe e-mailit			

Kapitulli 6: Krahassimi i opsioneve

Një opcion i veprimit në rrugën përpara në kuadër të fushës që ky Koncept Dokument trajton, është që të mos bëhet asnjë ndryshim dhe rrjedhimisht të ruhet status-quo aktuale. Mirëpo, nëse nuk bëhen ndryshime/plotësime në Ligjin për PEN në fuqi, ky Ligj do të vazhdojë të ketë probleme në zbatim për shkak të ndarjes jo të qartë të përgjegjësiave aktuale duke pas parasysh që secila ministri apo institucion kanë prioritetet tjera. Po ashtu, ky opcion do të rezultonte me mos adresim të kërkesave të Sekretariati të Energjisë për përfshirjen e gjobave në zbatim të transpozimit të Direktivës së amendamentuar.

Kjo mënyrë e veprimit do të shkaktoj vijimin e një situate ku korniza ligjore e brendshme nuk është në linjë me atë të BE-së.

Duke zgjedhur opcionin e dytë në njërin anë do të forcohej vetë korniza normative e vendosur në akte ligjore dhe nënligjore. Në anën tjetër, do të mund të punohej në përmirësimin e zbatimit të kornizës ligjore dhe nënligjore aktuale në fuqi.

Ky opcion mund të akomodojë ndryshimin e pjesshëm të ligjit ashtu që i njëjti të sjellët, për aq sa është e mundur përmes ndryshimeve, në linjë me *Acquis* të BE-së. Brenda këtij opsiioni mund po ashtu të zgjedhët që të përmirësohet vetëm korniza nënligjore dhe ajo në nivel të strategjive.

Në rastin e atillë përmirësime minimale do të mund të bëheshin përmes akteve nënligjore. Mirëpo duhet cekur që në disa raste hapësira e rregullimit përmes akteve nënligjore nuk është e mjaftueshme për të adresuar thellësisht çështjet që lidhen nga kjo fushë për shkak se, në bazë të parimit të ndarjes së pushteteve, ekzistojnë kufi ligjor se deri në çmasë mund të delegohet pushteti norme venës përmes akteve nënligjore. Duke pasur parasyshë autoritetin aktual ligjor të Ministrisë për nxjerrjen e akteve nënligjore në fuqi, me ndryshimin e pjesëshëm të kornizës ligjore mund të paraqitet nevoja edhe për ndërhyrje në rregulloret në vijim:

- Rregullore (MMPH) nr. 02/18 për metodologjinë kombëtare për kalkulimin e performancës së integruar energjetike të ndërtesave;
- Rregullore (MMPH) nr. 02/18 për metodologjinë kombëtare për kalkulimin e performancës së integruar energjetike të ndërtesave;
- Rregullore (MMPH) nr. 03/18 për procedurën e certifikimit të performancës energjetike në ndërtesë;
- Rregullore (MMPH) nr.01/2018 për inspektimin e sistemeve të ngrohjes dhe sistemeve për kondicionim të ajrit;
- Rregullore (MMPH) nr. 04/18 për kërkesat minimale të performancës energjetike të ndërtesave.

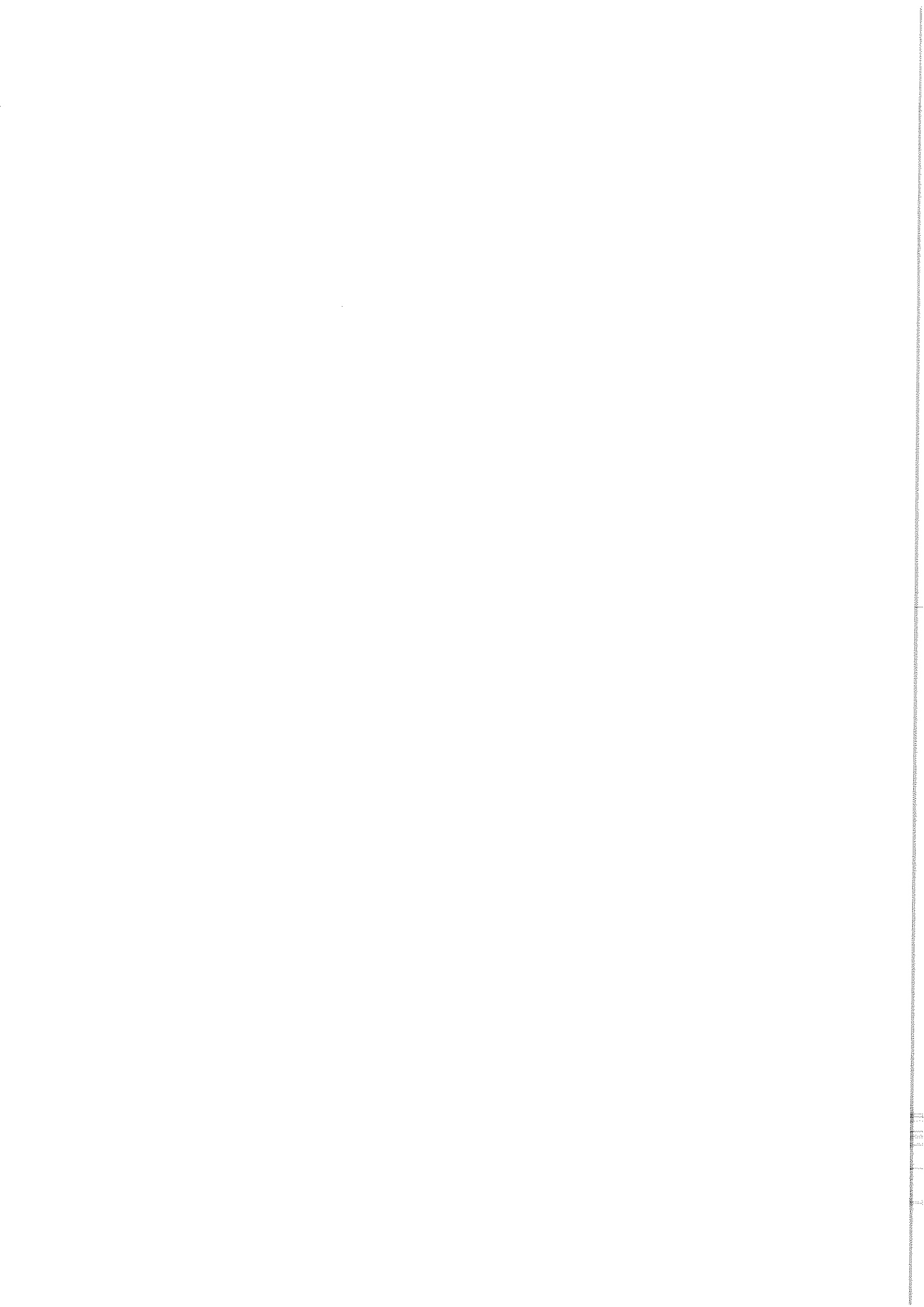
Sipas opcionit të tretë, duhet të miratohet Ligj i ri për PEN dhe kështu të eliminohen të gjitha pengesat aktuale dhe të hapet rruga e zhvillimit të mëtejshëm të performancës energjetike në ndërtesa në drejtim të kursimit të energjisë dhe zhvillimit ekonomik.

Këto dispozita ndikojnë në uljen e konsumit të përgjithshëm të energjisë nga sektori rezidencial që konsiderohet si një prej konsumuesve më të mëdhenj. Ky ligj ka për qëllim krijimin e kuadrit ligjor për përmirësimin e performancës së energjisë së ndërtesave, duke marrë në konsideratë kushtet lokale dhe klimaterike të vendit, kushtet e komfortit të brendshëm të ndërtesave, si dhe kostot efektive.

Çështjet e identifikuar që duhej të rregullonte ky Ligj përfshijnë:

- Përafrimi i legjislacionit vendor me atë të BE-së që konsiston në transpozimin e Direktivës (BE) 2018/844 të Parlamentit Evropian që amendanton Direktivën 2010/31/EU për performancën energjetike në ndërtesa (neni 3 i direktivës së EU 2018/844), duke përfshirë: a) qartësimin e mëtejshëm të procedurave të certifikimit për ndërtesat ekzistuese dhe të reja dhe procesin e zbatimit të certifikimit energjetik, b) rregullimin e inspektimit të sistemeve të ngrohjes, sistemeve të kombinuara të ngrohjes, sistemet e kondicionimit të ajrit dhe sistemeve të kombinuara të ajrit të kondicionuar dhe të ventilimit, c) ruajtjes së regjimit të inspektimit ose zbatimit të masave alternative, dhe d) vendosjen e pragjeve/kufijve të rinj.
- Krijimi i një baze ligjore më të mirë dhe të harmonizuar me kërkesat të cilat dalin nga legjislacioni vendor në fuqi duke përfshirë: a) ndarjen e qartë e përgjegjësiwe institucionale në zbatimin e obligimeve që dalin nga kjo politikë, b) vendosjen e gjobave dhe ndëshkimeve, dhe c) rregullimin e procedurave të ankimit.

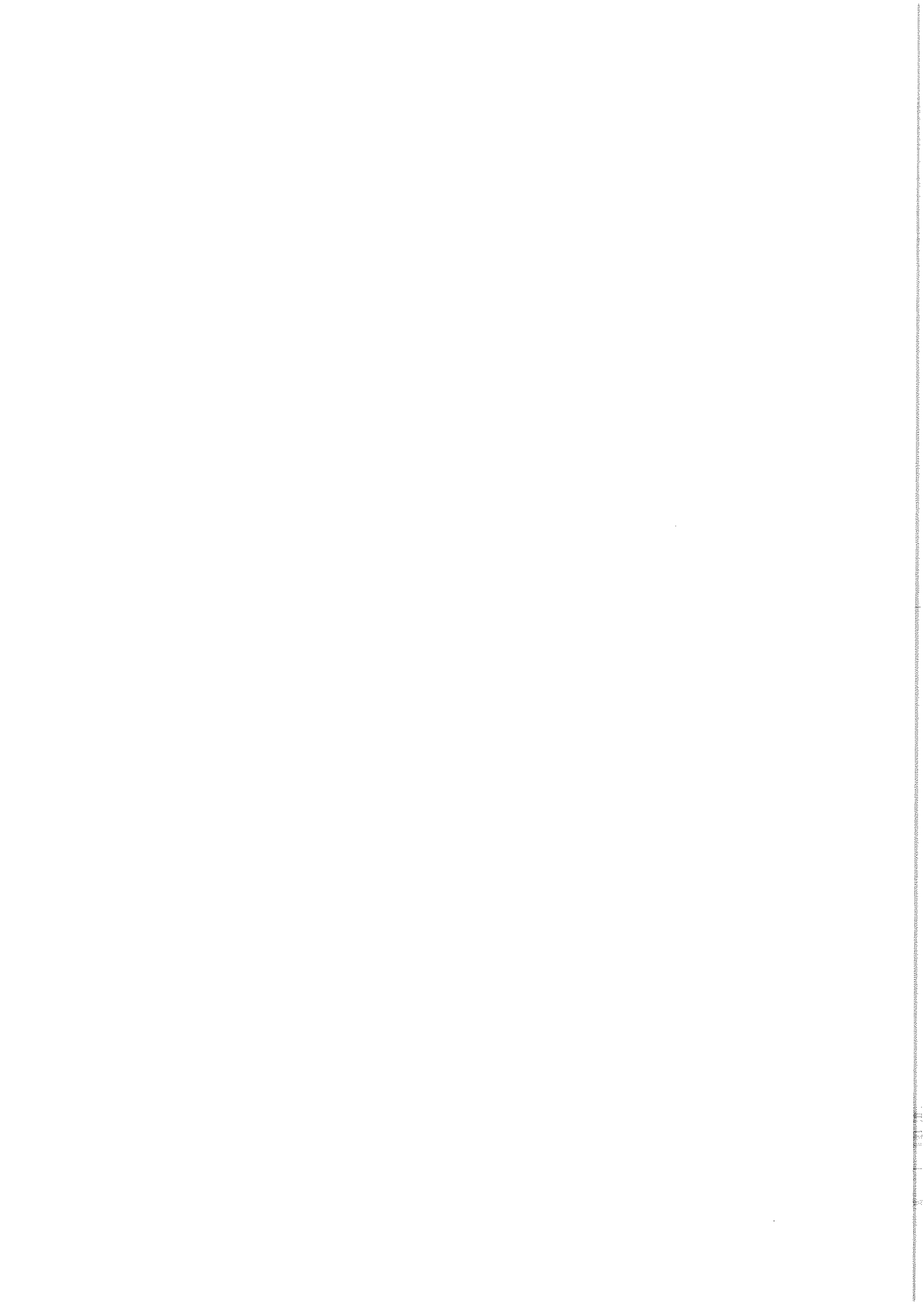
Me fjalë të tjera opsioni i tretë vendos një kornizë ligjore që sjell legjislacionin vendor në linjë me *Acquis* në fushën e efijencës energjetike në ndërtesa. Kjo do të ndikojë në përmbushjen e obligimeve që dalin nga Agjenda e Gjellbër e Ballkanit Perëndimor, pastaj nga Deklarata e Sofjës nënshkruar në Nëntor 2020, si dhe kontributin e Kosovës drejt Marrëveshjes së Gjellbër për 2050. Rrjedhimisht Grupi Punues rekomandon këtë opsion si më të favorshmen për ta adresuar performancën e energjisë në ndërtesa.

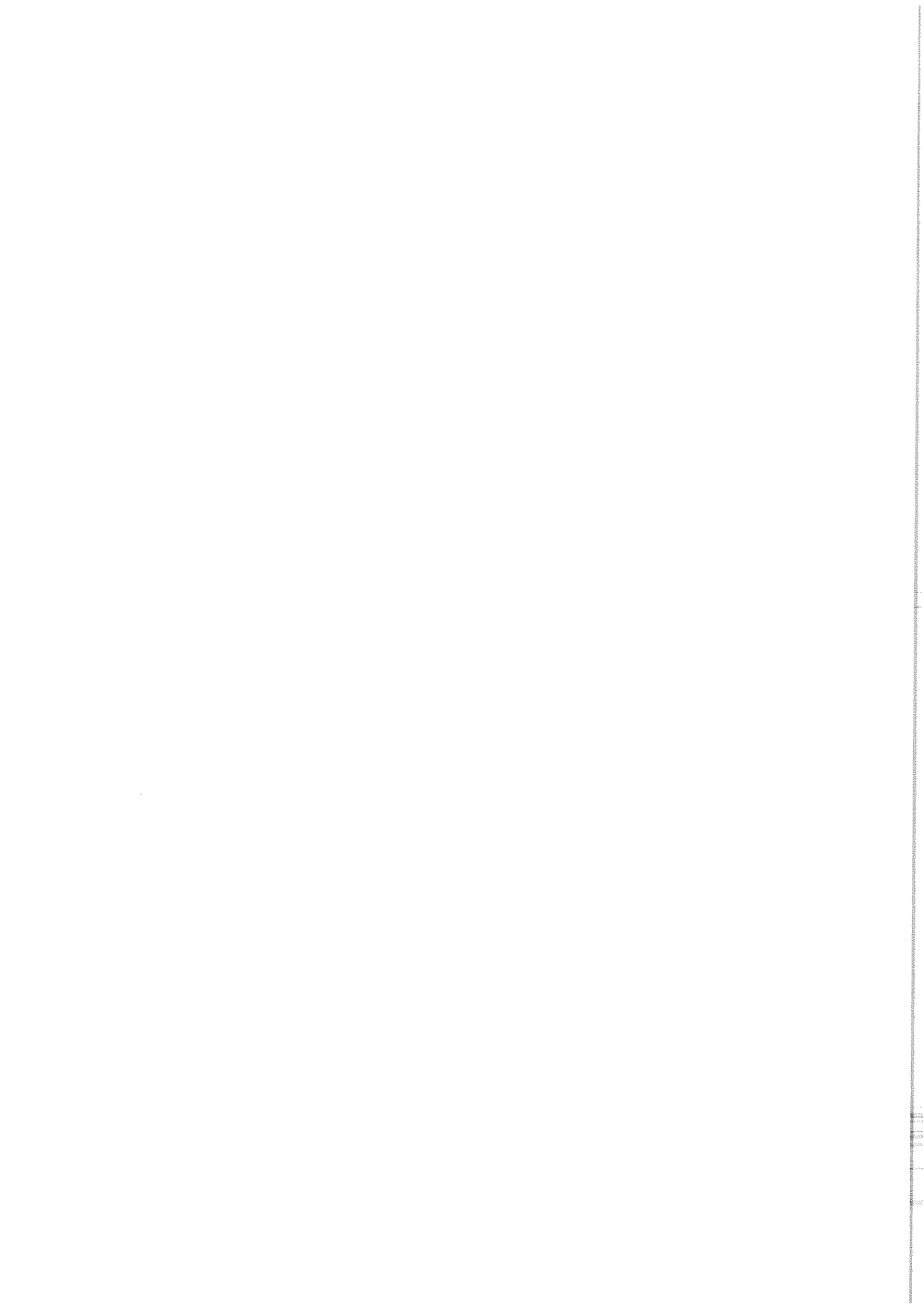
6.1: Planet e zbatimit për opsionet e ndryshme

Tabela: Plani i zbatimit për Opsionin 3

Tabela: Plan i zbatimit për Opsionin 3									
Qëllimi i Politikës	Transpozimi i Ddirektivës (BE) 2018/844 të Parlamentit Evropian që amendamenton Direktivën 2010/31/EU për performancën energjetike në ndërtesa (neni 3 i direktivës së EU 2018/844)								Shifra e pritshmë e e kostos
Objektivi strategjik	Krijimi i një kornize ligjore dhe të tregut që është e aftë për të tërhequr investime për sigurimin e një furnizimi të vazhdueshëm me energji.								
	Produkti, aktivitetet, viti dhe organizata/departamenti përgjegjës								
Objektivi specifik 1 Hartimi i Ligjit të ri për Performancën Energjetike në Ndërtesa	Produkti 1.1 Rregullore Nr. Për Kërkesat Minimale për Performancën Energjetike e Ndërtesa								
			Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 4	Viti 5	Institucioni /departamenti përgjegjës	
		Aktiviteti 1.1.1 Themelimi i Grupit Punues	X					MMPHI	
		Aktiviteti 1.1.2 Hartimi i Draft Rregullores	X					MMPHI	
		Aktiviteti 1.1.3 Miratimi		X				MMPHI	
	Produkti 1.2 Rregullore Për metodologjinë kombëtare për kalkulimin e performancës së integruar energjetike të ndërtesave								
			Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 4	Viti 5	Institucioni /departamenti përgjegjës	
		Aktiviteti 1.2.1 Themelimi i Grupit Punues	X					MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.2 Hartimi i Draft Rregullores	X					MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.3 Miratimi		X				MMPHI	
	Produkti 1.3 Rregullore për procedurën e certifikimit të performancës energjetike në ndërtesë.		Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 4	Viti 5	Institucioni /departamenti përgjegjës	
Aktiviteti 1.2.1 Themelimi i Grupit Punues		X					MMPHI		
Aktiviteti 1.2.2 Hartimi i Draft Rregullores		X					MMPHI		
Aktiviteti 1.2.3 Miratimi			X				MMPHI		
	Produkti 1.4. Rregullore për inspektimin e		Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 4	Viti 5	Institucioni /departamenti	

	sistemeve të ngrohjes dhe sistemeve për kondicionim të ajrit	Aktiviteti 1.2.1 Themelimi i Grupit Punues	X					përgjegjës MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.2 Hartimi i Draft Rregullores	X					MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.3 Miratimi		X				MMPHI	
Objektivi specifik 2. Hartimi i strategjive për masat e performancës energjetike në ndërtesa	Produkti 2.1. Strategjia për renovimin e ndërtesave		Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 4	Viti 5	Institucioni /departamenti përgjegjës MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.1 Themelimi i Grupit Punues			X			MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.2 Hartimi i Draft Strategjisë			X			MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.3 Miratimi				X		Qeveria e Kosovës,	
	Produkti 2.2. Plan Kombëtar për nZEB		Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 4	Viti 5	Institucioni /departamenti përgjegjës MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.1 Themelimi i Grupit Punues			X			MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.2 Hartimi i Draft Planit Kombëtar			X			MMPHI	
		Aktiviteti 1.2.3 Miratimi				X		Qeveria e Kosovës,	

6.2: Tabela e krahasimit me të tre opsionet

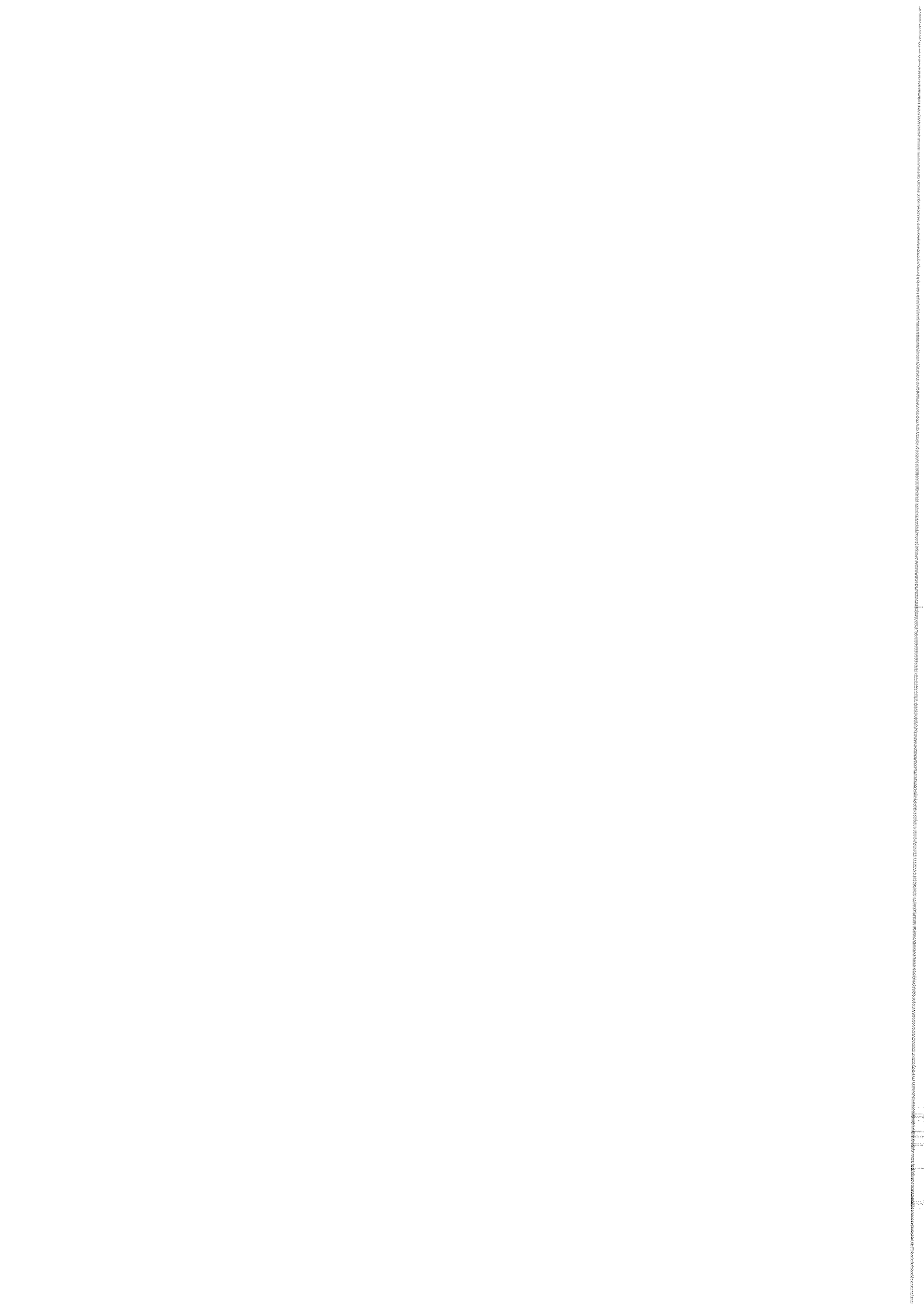
[Jepni një paraqitje të shkurtër narrative të tre opsioneve. Gjithashtu paraqitni opsionin e zgjedhur dhe arsyet kryesore përse është zgjedhur.]

Figura 10: Krahasimi i opsioneve

Metoda e krahasimit:									
Ndikimet relevante pozitive	Opsioni 1: Asnjë ndryshim		Opsioni 2: Përmirësimi i zbatimit dhe ekzekutimit		Opsioni 3: Ligji i ri për Performancën Energjetike në Ndërtesa				
Ndikimet ekonomike					Vlerësimi paraprak i ndikimeve të pritshme nxjerr në pah përfitimet e mundshme që do të arriheshin përmes rritjes së performancës energjetike të ndërtesave. Konsiderohet që pas hyrjes në fuqi të ligjit të ri do të jetë e mundshme një rritje e shkallës së rinovimit të ndërtesave. Shtimi i numrit të ndërtesave të rinovuara do të ketë efekt pozitiv ekonomik veçanërisht në rritjen e vendeve të punës përmes kompanive të angazhuara në sektorin e ndërtimit. Njëkohësisht, do të jetë e mundshëm dhe rritja e vlerës së paluajtshmërive përmes transaksioneve nga pronarët e ndërtesave.				
Ndikimet sociale					Ndikimet sociale pritet të jenë pozitive për sa i përket krijimit të vendeve të punës në nivel lokal, si dhe përmirësimit të kushteve të rehatisë. Varfëria energjetike pritet të ulët, pasi performanca më e mirë e energjisë në ndërtesa kontribuon në uljen e faturave të energjisë.				
Vlerësimi i ndikimit mjedisor					Vlerësimi i ndikimit mjedisor njihet nevojën për të balancuar gjenerimin e mbetjeve dhe efikasitetin e burimeve gjatë gjithë ciklit jetësor të ndërtesave. Mund të arriheshin fitime të mëdha nëse ndërtesat mund të shndërroheshin në zhytës karboni përmes infrastrukturës së gjelbër. Konsumi i reduktuar i energjisë dhe konsumi i lëndëve djegëse fosile duhet të sjellë shumë përfitime më të gjera, siç është ulja e ndotjes së ajrit.				
Ndikimi në NMV					Ndikimi në NMV parashihet të jetë pozitiv, pasi që do të krijohen mundësi të reja biznesi për të përmbushur nevojën për renovime të ndërtesave.				
Kostot relevante									
Vlerësimi i ndikimit të pritshëm buxhetor	Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 1	Viti 2	Viti 3
Përfundimi									

Kapitulli 7: Konkluzionet dhe hapat e ardhshëm

Synimi kryesor i këtij Koncept Dokumenti është të propozohet një Ligj i ri për performancën energjetike në ndërtesa për të avancuar në objektivin e zbatimit sa me efikas për arritjen e caceve të planifikuara me PKEE të Kosovës të paraqitura më lartë sipas PKVEE 2019-2021.

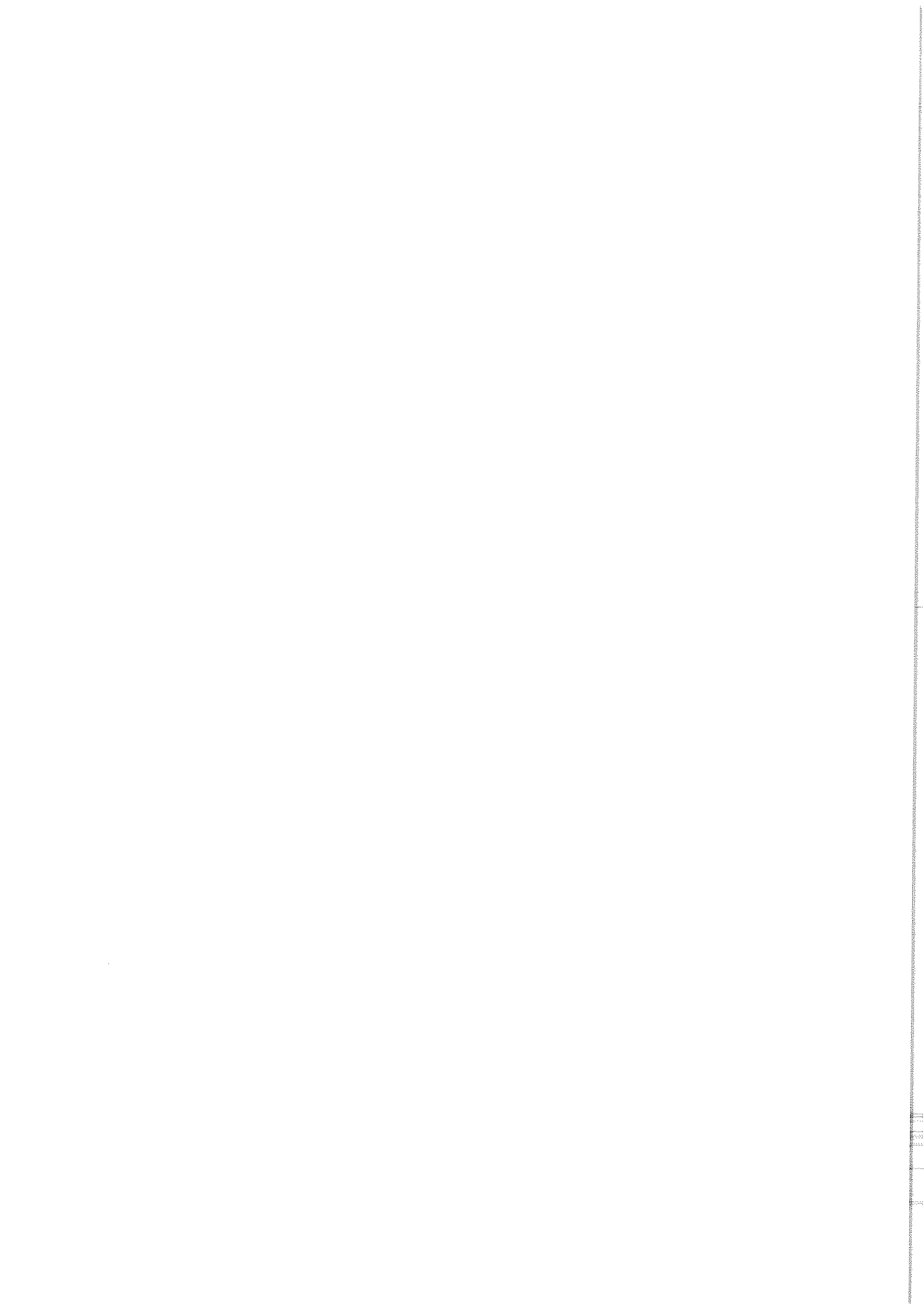
7.1: Dispozitat për monitorimin dhe vlerësimin

Shtojca 1: Forma e vlerësimit për ndikimin ekonomik

Kategoria e ndikimeve ekonomike	Ndikimi kryesor	A pritët të ndodhë ky ndikim?		Numri i organizatave, kompanive dhe/ose individëve të prekur	Përfitimi i pritshëm ose kostoja e ndikimit	Niveli i preferuar i analizës
		Po	Jo			
Vendet e punës ¹⁴	A do të rritet numri aktual i vendeve të punës?	X			I lartë/i ulët	
	A do të zvogëlohet numri aktual i vendeve të punës?		X			
	A do të ndikojë në nivelin e pagesës?	X				
	A do të ndikojë në lehtësimin e gjetjes së një vendi të punës?	X				
Bëria e biznesit	A do të ndikojë në qasjen në financa për biznes?	X				
	A do të largohen nga tregu produkte të caktuara?	X				
	A do të lejohen në treg produkte të caktuara?	X				
	A do të detyrohen bizneset të mbyllën?	X	X			
	A do të krijohen biznese të reja?					
Ngarkesa administrative	A do të detyrohen bizneset t'i përmbushin detyrimet e dhënies së informatave të reja?	X				
	A janë thjeshtuar detyrimet e dhënies së informatave për bizneset?	X				
Tregtia	A pritët të ndryshojnë flukset aktuale të importit?	X				
	A pritët të ndryshojnë flukset aktuale të eksportit?					
Transporti	A do të ketë efekt në mënyrën e transportit të pasagjerëve dhe/ose mallrave?		X			

¹⁴ Kur ndikon në vendet e punës, gjithashtu do të ketë edhe ndikime shoqërore.

Investimet	A do të ketë ndonjë ndryshim në kohën e nevojshme për të transportuar pasagjerë dhe/ose mallra?				X			
	A pritjet që kompanitë të investojnë në veprimtari të reja?	X						
	A pritjet që kompanitë t'i anulojnë ose shtyjnë për më vonë investimet?				X			
	A do të rriten investimet nga diaspora?	X						
	A do të zvogëlohen investimet nga diaspora?				X			
Konkurrueshmëria	A do të rriten investimet e huaja direkte?	X						
	A do të zvogëlohen investimet e huaja direkte?				X			
	A do të rritet çmimi i biznesit të produkteve, siç është energjia elektrike?				X			
	A do të ulët çmimi i inputeve të bizneseve, siç është energjia elektrike?	X						
	A ka gjasa që të promovohen inovacioni dhe hulumtimi?	X						
	A ka gjasa që inovacioni dhe hulumtimi të pengohen?				X			
	A janë kompanitë e prekura kryesisht NVM?	X						
	A do të rritet numri i mallrave dhe shërbimeve në dispozicion për biznesin apo konsumatorët?	X						
	A do të zvogëlohet numri i mallrave dhe shërbimeve në dispozicion për biznesin apo konsumatorët?				X			
	A do të rriten çmimet e mallrave dhe shërbimeve ekzistuese?				X			
Ndikimet ekonomike rajonale	A do të ulen çmimet e mallrave dhe shërbimeve ekzistuese?				X			
	A do të ndikohet ndonjë sektor i veçantë i biznesit?	X						
	A është ky sektor i koncentruar në një rajon të caktuar?				X			
Zhvillimi i përgjithshëm ekonomik	A do të ndikohet rritja e ardhshme ekonomike?	X						
	A mund të ketë ndonjë efekt në normën e inflacionit?				X			

Shtojca 2: Forma e vlerësimit për ndikimet shoqërore

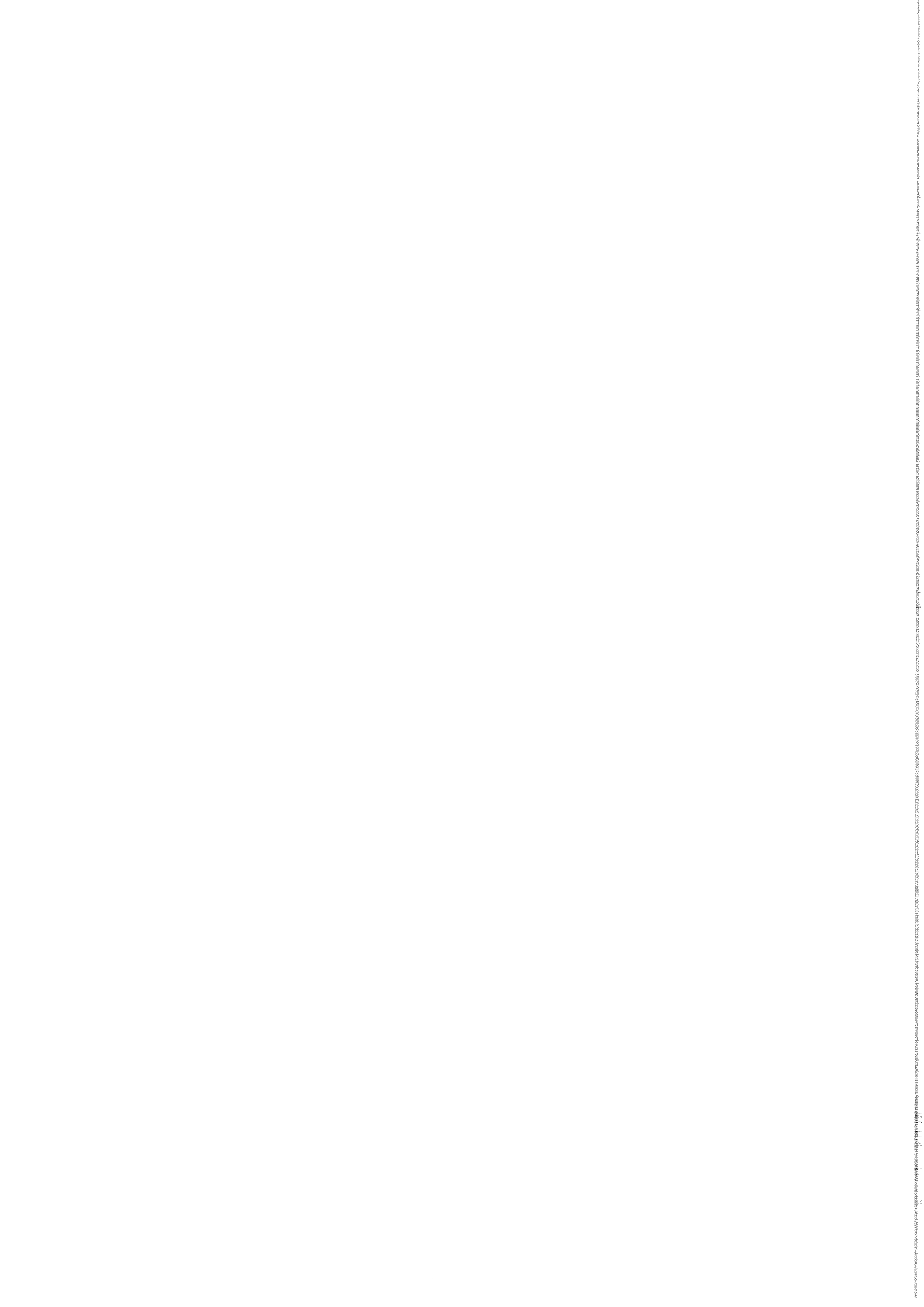
Kategoria e ndikimeve shoqërore	Ndikimi kryesor	A pritet të ndodhë ky ndikim?		Numri i organizatave, kompanive dhe/ose individëve të prekur	Përfitimi i pritshëm ose kostoja e ndikimit	Niveli i preferuar i analizës
		Po	Jo			
Vendet e punës ¹⁵	A do të rritet numri aktual i vendeve të punës?	X		I lartë/ ulët	I lartë/ ulët	
	A do të zvogëlohet numri aktual i vendeve të punës?		X			
	A ndikohen vendet e punës në një sektor të caktuar të biznesit?	X				
	A do të ketë ndonjë ndikim në nivelin e pagesës?	X				
	A do të ketë ndikim në lehtësimin e gjetjes së një vendi të punës?	X				
Ndikimet shoqërore rajonale	A janë ndikimet shoqërore të përqendruara në një rajon apo qytete të veçanta?		X			
	A ndikohen të drejtat e punëtorëve?		X			
	A parashihen apo shfuqizohen standardet për punën në kushte të rrezikshme?		X			
	A do të ketë ndikim mbi mënyrën e zhvillimit të dialogut social ndërmjet punonjësve dhe punëdhënësve?		X			
	A do të ketë ndikim mbi varfërinë?	X				
Përfshirja sociale	A ndikohet qasja në skemat e mbrojtjes sociale?	X				
	A do të ndryshojë çmimi i mallrave dhe shërbimeve themelore?	X				
	A do të ketë ndikim në financimin apo organizimin e skemave të mbrojtjes sociale?		X			
	A do të ketë ndikim në arsimin fillor?	X				
	A do të ketë ndikim në arsimin e mesëm?	X				
Arsimi	A do të ketë ndikim në arsimin e lartë?	X				
	A do të ketë ndikim në aftësimin profesional?	X				
	A do të ketë ndikim në arsimimin e punëtorëve dhe të mësuarit gjatë gjithë jetës?	X				
	A do të ketë ndikim në organizimin apo	X				

¹⁵ Kur ndikon në vendet e punës, gjithashtu do të ketë edhe ndikime ekonomike.

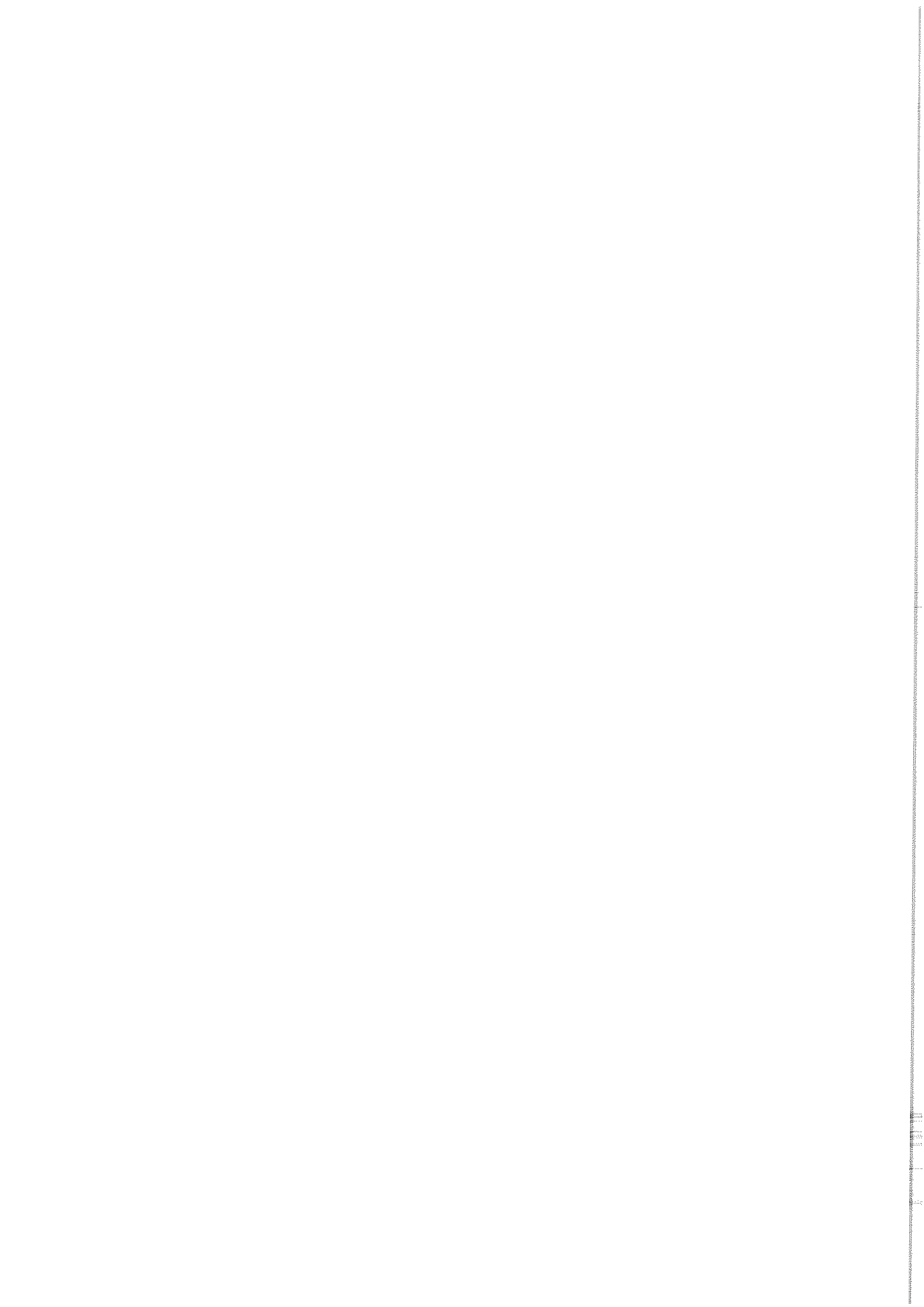
bioRxiv preprint doi: <https://doi.org/10.1101/2020.05.14.243491>; this version posted May 14, 2020. The copyright holder for this preprint (which was not certified by peer review) is the author/funder, who has granted bioRxiv a license to display the preprint in perpetuity. It is made available under aCC-BY-NC-ND 4.0 International license.

Kultura	strukturën e sistemit arsimor?						
	A do të ketë ndikim në lirinë akademike dhe vetëqeverisjen?	X					
	A ndikon opsioni në diversitetin kulturor?	X					
	A ndikon opsioni në financimin e organizatave kulturore?		X				
	A ndikon opsioni në mundësitë për personat që të përfitojnë nga aktivitetet kulturore ose të marrin pjesë në to?		X				
Qeverisja	A ndikon opsioni në ruajtjen e trashëgimisë kulturore?	X					
	A ndikon opsioni në aftësitë e qytetarëve të marrin pjesë në procesin demokratik?	X					
	A trajtohet çdo person në mënyrë të barabartë?	X					
	A do të informohet më mirë publiku në lidhje me çështje të caktuara?	X					
	A ndikon opsioni në mënyrën se si funksionojnë partitë politike?		X				
Shëndeti dhe siguria publike ¹⁶	A do të ketë ndonjë ndikim në shoqërinë civile?	X					
	A do të ketë ndonjë ndikim në jetën e njerëzve, siç është jetëgjatësia apo shkalla e vdekshmërisë?	X					
	A do të ketë ndikim në cilësinë e ushqimit?	X					
	A do të rritet apo zvogëlohet rreziku shëndetësor për shkak të substancave të dëmshme?		X				
	A do të ketë efekte shëndetësore për shkak të ndryshimeve në nivelet e zhurmës apo cilësinë e ajrit, ujit dhe/ose tokës?	X					
	A do të ketë efekte shëndetësore për shkak të ndryshimeve në përdorimin e energjisë?	X					
	A do të ketë efekte shëndetësore për shkak të ndryshimeve në deponimin e mbeturinave?	X					
	A do të ketë ndikim në mënyrën e jetesës së njerëzve, siç janë nivelet e interesimit për sport, ndryshimet në ushqyeshmëri, ose ndryshimet në		X				

¹⁶ Kur ka ndikim në shëndet publik dhe siguri, atëherë rregullisht ka ndikime mjedisore.

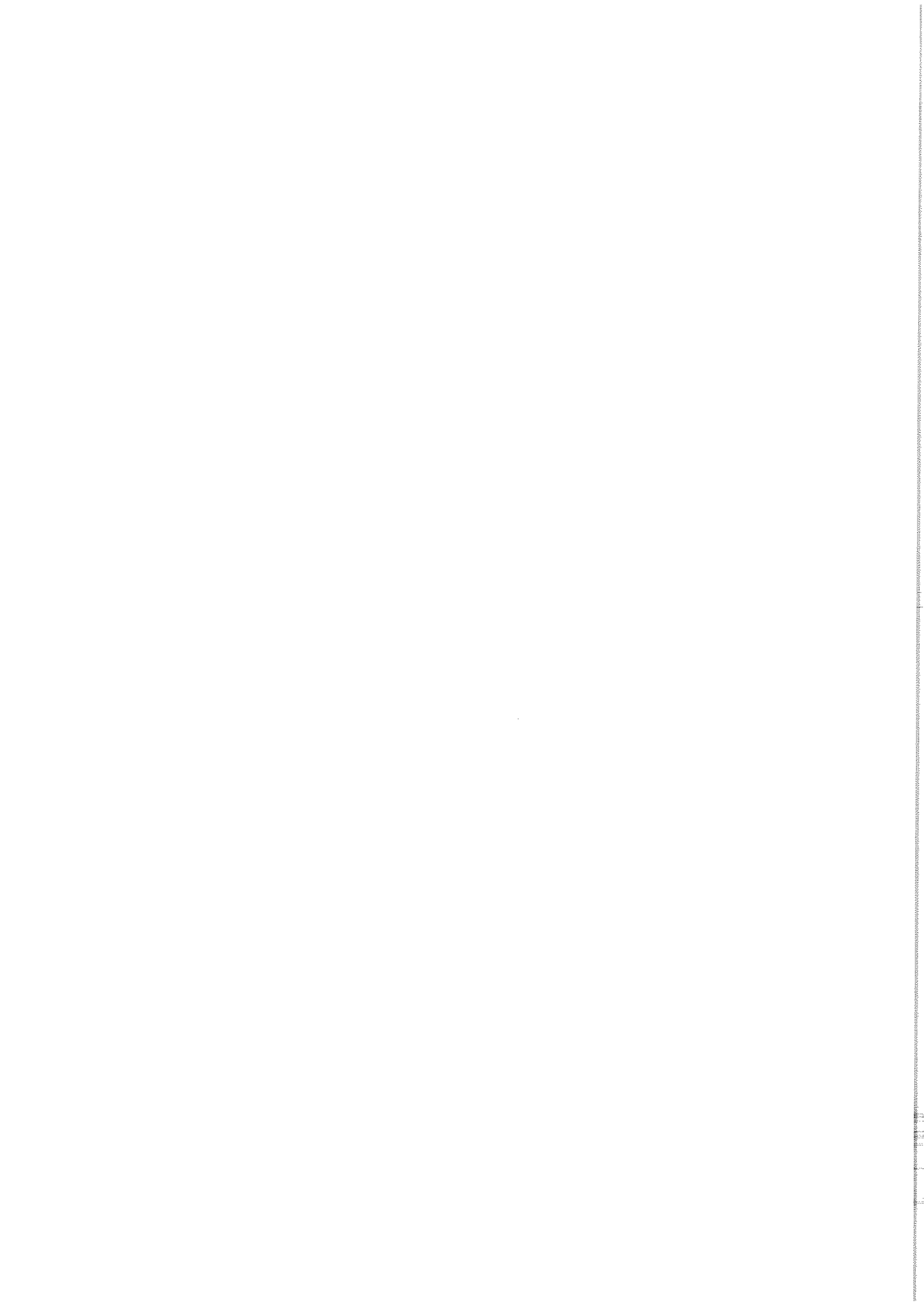

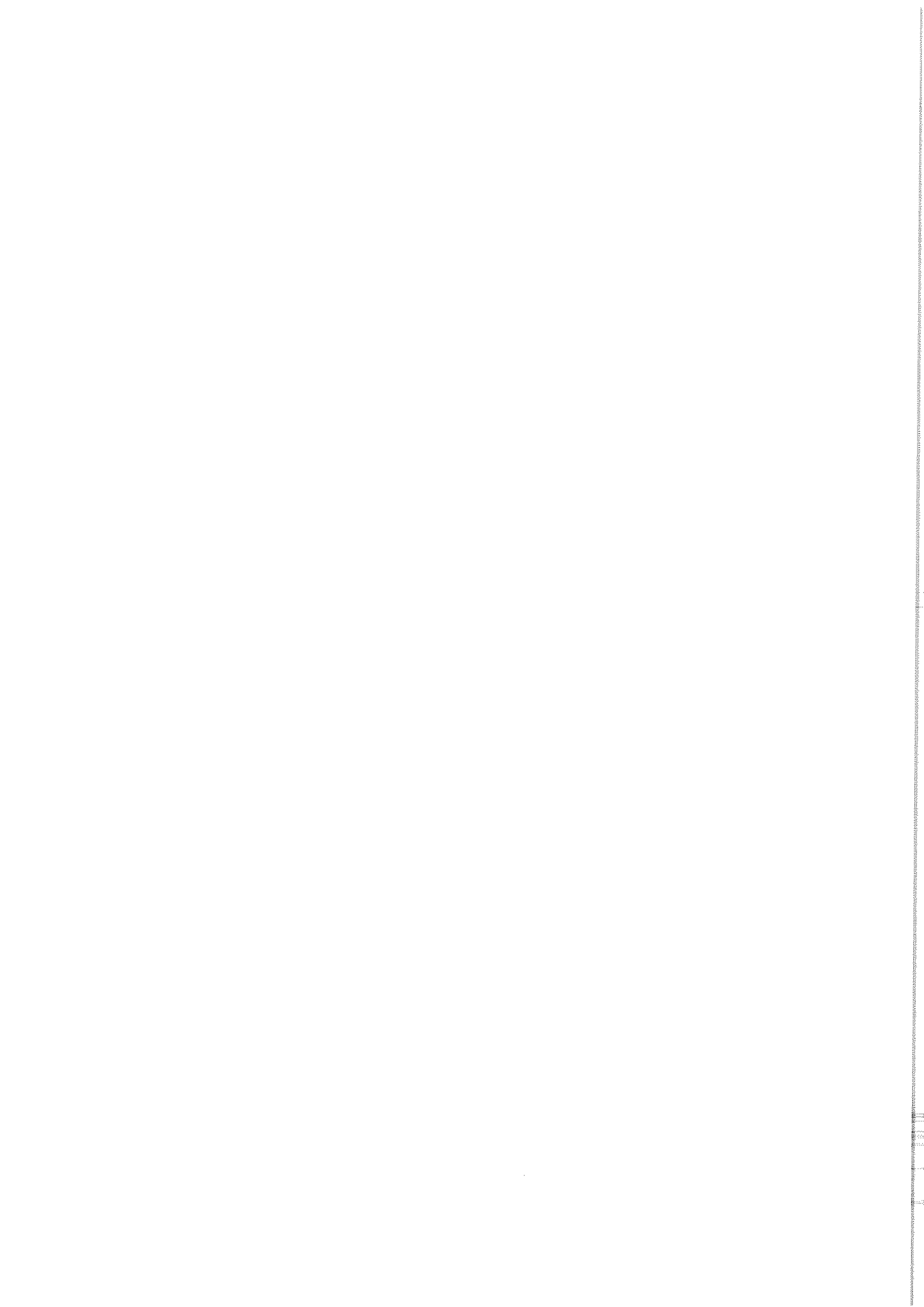
	përdorimin e duhanit ose alkoolit?				
	A ka grupe të veçanta që përballen me rreziqe shumë më të larta se të tjerat (të përcaktuar sipas faktorëve, të tillë si moshë, gjinia, aftësia e kufizuar, grup shoqëror apo rajoni)?			X	
Krimi dhe siguria	A ndikohen gjasat që të kapen kriminelët?			X	
	A ndikohet fitimi i mundshëm nga krimi?			X	
	A ndikon në nivelët e korrupsionit?			X	
	A ndikohet kapaciteti i zbatimit të ligjit?			X	
	A ka ndonjë efekt në të drejtat dhe sigurinë e viktimave të krimit?			X	

Shoja 3: Forma e vlerësimit për ndikimet mjedisore

Kategoria e ndikimeve mjedisore	Ndikimi kryesor	A pritët të ndodhë ky ndikim?		Numri i organizatave, kompanive dhe/ose individëve të prekur	Përfitimi i pritshëm ose kostoja e ndikimit	Niveli i preferuar i analizës
		Po	Jo			
Klima dhe mjedisi i qëndrueshëm	A do të ketë ndikim në emetimin e gazrave serë (dioksid karboni, metani etj.)?	X		I lartë/ ulët	I lartë/ ulët	
	A do të ndikohet konsumi i karburanteve?	X				
	A do të ndryshojë shumëllojshmëria e burimeve që përdoren për prodhimin e energjisë?	X				
	A do të ketë ndonjë ndryshim në çmim për produktet mjegësore ndaj mjedisit?	X				
	A do të bëhen më pak ndotëse disa aktivitete të caktuara?	X				
	A do të ketë ndikim në emetimin e ndotësve të ajrit?	X				
Cilësia e ajrit	A ndikon opsioni në cilësinë e ujërave të ëmbla?		X			
	A ndikon opsioni në cilësinë e ujërave nëntokësore?		X			
	A ndikon opsioni në burimet e ujit të pijshëm?		X			
	A do të ketë ndikim në cilësinë e tokës (në lidhje me acidifikimin, ndotjen, përdorimin e pesticideve apo herbicideve)?	X				
Cilësia e tokës dhe shfrytëzimi i tokës	A do të ketë ndikim në erozionin e tokës?		X			
	A do të humbet tokë (përmes ndërtimit, etj.)?		X			
	A do të ftohët tokë (përmes dekontaminimit, etj.)?		X			
	A do të ketë ndonjë ndryshim në shfrytëzimin e tokës (p.sh. nga shfrytëzimi pyjor në shfrytëzim bujqësor apo urban)?		X			
Mbeturinat dhe riciklimi	A do të ndryshojë sasia e mbeturinave të krijuara?	X				
	A do të ndryshojnë mënyrat në të cilat trajtohen mbeturinat?	X				
	A do të ketë ndikim në mundësitë për	X				

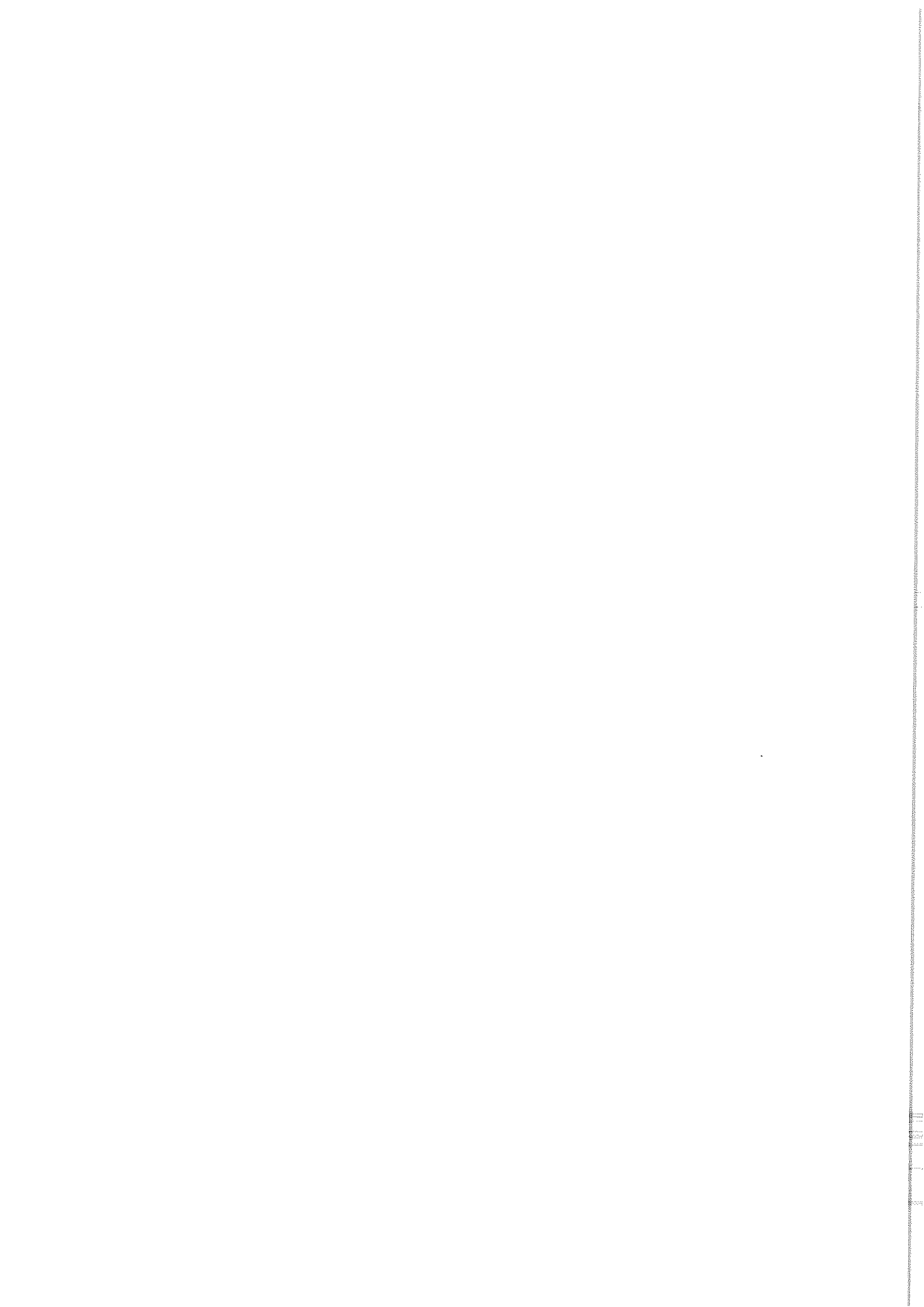

Shtojca 4: Forma e vlerësimit për ndikimin e të drejtave themelore

Kategoria e ndikimit në të drejtat themelore	Ndikimi kryesor	A pritët të ndodhë ky ndikim?		Numri i organizatave, kompanive dhe/ose individëve të prekur	Përfitim i pritshëm ose kostoja e ndikimit	Niveli i preferuar i analizës
		Po	Jo			
Dinjiteti	A ndikon opsioni në dinjitetin e njerëzve, në të drejtën e tyre për jetë apo në integritetin e një personi?	X		I lartë/i ulët	I lartë/i ulët	
Liria	A ndikon opsioni në të drejtën e lirisë së individëve?	X				
	A ndikon opsioni në të drejtën e një personi për privatësi?	X				
	A ndikon opsioni në të drejtën për t'u martuar apo krijuar familje?		X			
	A ndikon opsioni në mbrojtjen ligjore, ekonomike ose shoqërore të individëve apo familjes?		X			
	A ndikon opsioni në lirinë e mendimit, ndërgjegjes apo fesë?		X			
	A ndikon opsioni në lirinë e shprehjes?		X			
	A ndikon opsioni në lirinë e tubimit ose asociimit?		X			
Të dhënat personale	A përfshin opsioni përpunimin e të dhënave personale?		X			
	A janë të drejtat e individit për qasje, korrigjim dhe kundërshtim të garantuara?	X				
	A është e qartë dhe e mbrojtur mirë mënyra në të cilën përpunohen të dhënat personale?		X			
Azili	A ndikon ky opsioni në të drejtën për azil?		X			
Të drejtat pronësore	A do të ndikohen të drejtat e pronësisë?		X			
	A ndikon opsioni në lirinë për të bërë biznes?		X			
Trajtimi i barabartë ¹⁷	A e mbrohet opsioni parimin e barazisë para ligjit?	X				
	A ka gjasë që grupe të caktuara do të dëmtohen		X			

¹⁷ Barazia gjinore trajtohet në Vlerësimin e Ndikimit Gjinor

	në mënyrë direkte apo indirekte nga diskriminimi (p.sh. ndonjë diskriminim në bazë gjinore, racore, ngjyre, etnie, opinioni politik ose tjetër, moshe ose orientimi seksual)?					
Të drejtat e fëmijëve	A ndikon opsioni në të drejtat e personave me aftësi të kufizuara?	X				
	A ndikon opsioni në të drejtat e fëmijëve?	X				
Administrimi i mirë	A do të bëhen procedurat administrative më të komplikuar?	X				
	A ndikohet mënyra në të cilën administrata merr vendime (transparenca, afati procedural, e drejta për qasje në një dosje, etj.)?	X				
	Për të drejtën penale dhe ndëshkimet e parashikuara: a ndikohen të drejtat e të paditurit?	X				
	A ndikohet qasja në drejtësi?	X				

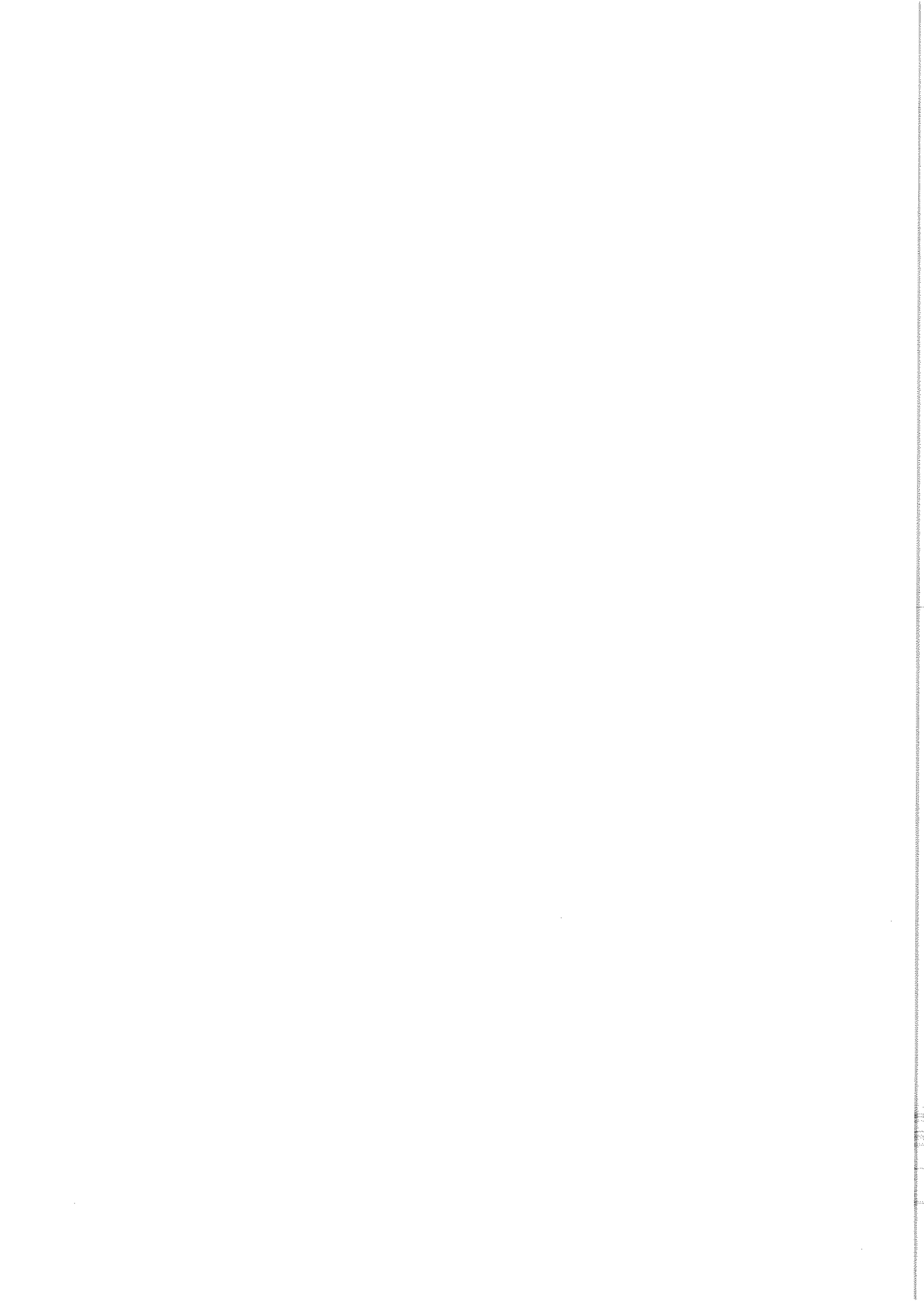

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministrarstvo Životne Sredine, Prostornog Planniranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

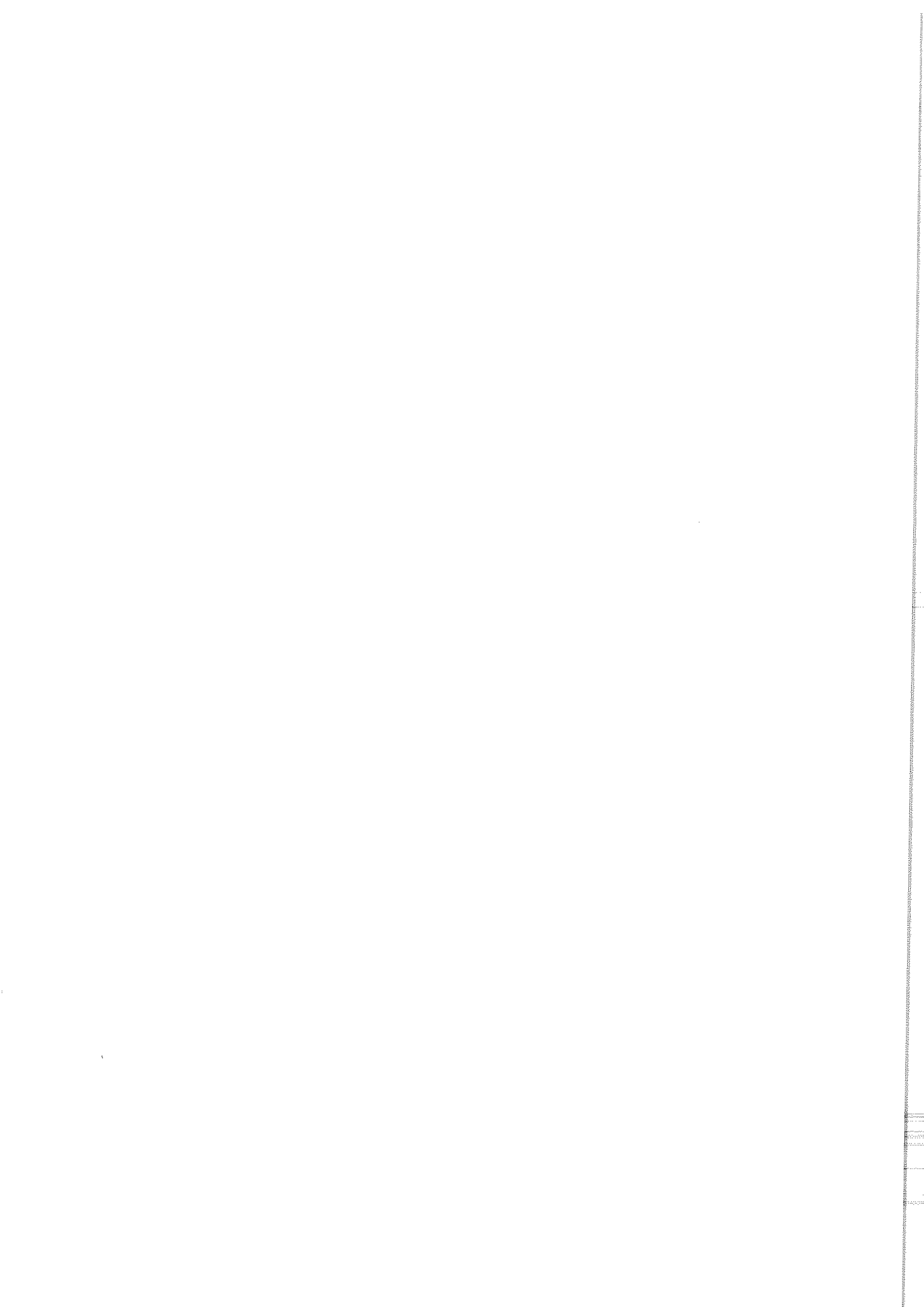
**DRAFT CONCEPT DOCUMENT ON THE FIELD OF ENERGY
PERFORMANCE IN BUILDINGS**

**FEBRARY
2022**

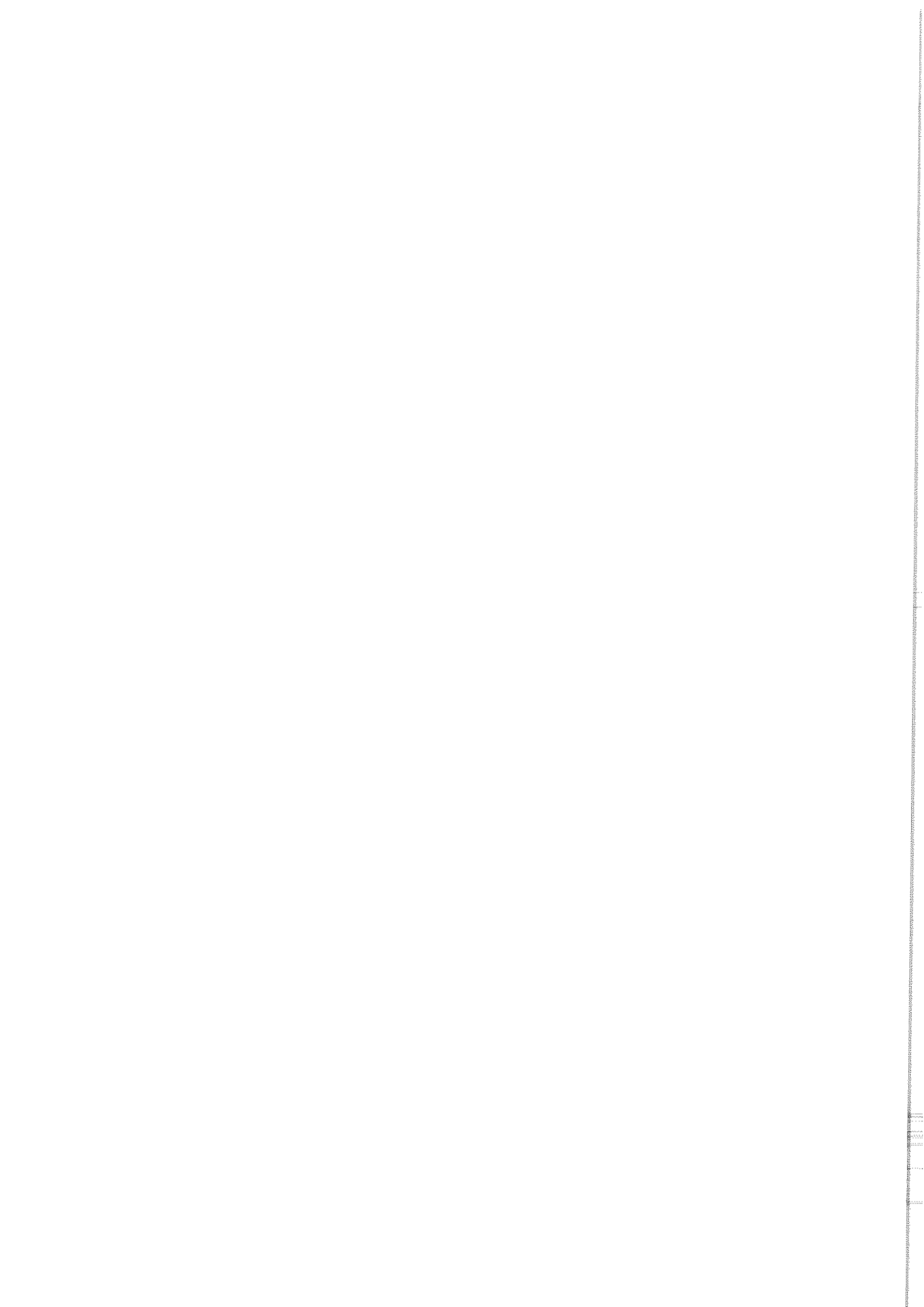
Content

shortcuts	3
Summary of the concept paper	4
entry	6
Chapter 1: Defining the problem	6
1.1. Institutional and legal framework	7
1.2. Description and definition of the main issue / problem	8
1.3. effects	12
1.4. Causes	12
1.5. Stakeholders based on the definition of the problem	12
1.6. Also describe whether the Concept Paper is related to the implementation of the EU acquis	13
Chapter 2: Purpose and Objectives	14
2.1. Purpose	14
2.2. objectives	14
Chapter 3: Options	14
3.1: Option without change	15
3.2: Option to improve implementation with legal additions and changes	15
3.3: Adoption of the new Law on Energy Performance in Buildings	16
Chapter 4: Identifying and Assessing Future Impacts	17
4.1: Challenges with data collection	17
Chapter 5: Communication and consultation	17
Chapter 6: Comparing Options	19
6.1: Implementation plans for different options	21
6.2: Comparison table with all three options	21
Chapter 7: Conclusions and next steps	21
7.1: Provisions for monitoring and evaluation	22
Annex 1: Economic Impact Assessment Form	24
Appendix 2: Social Impact Assessment Form	27
Annex 3: Environmental Impact Assessment Form	29
Annex 4: Form of assessment for the impact of fundamental rights	

shortcuts

MESPI	Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure
MEh	Ministry of Economy
KAEE	Kosovo Agency for Energy Efficiency
EU	European Union
NPISAA	National Program for Implementation of Stabilization and Association Agreement
NEEAP	National Energy Efficiency Action Plan
ERA	European Reform Agenda
ERP	Economic Reform Program
EPB	Energy performance in buildings

Summary of the cConcept Paper

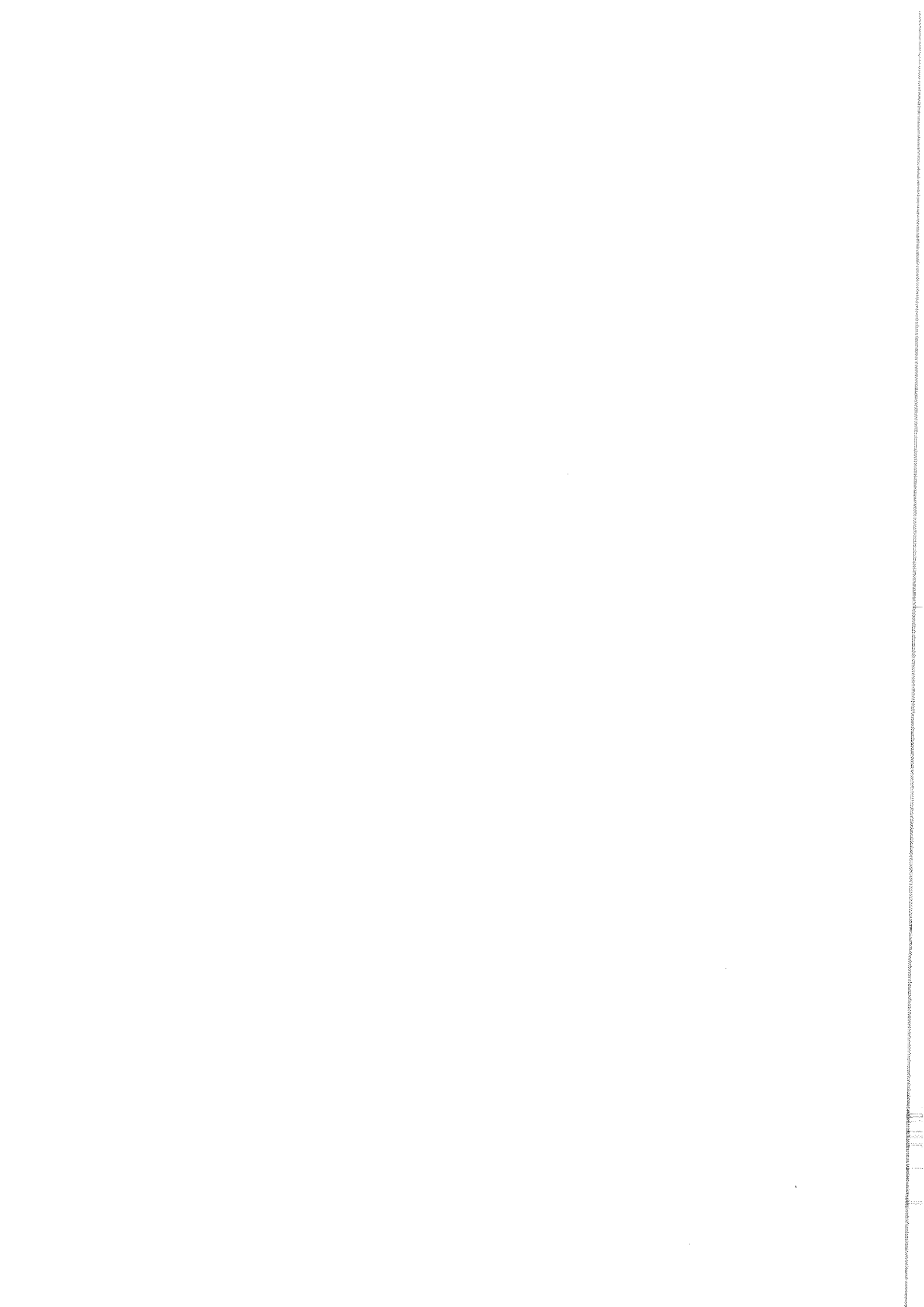
General information	
Title	Concept Paper for the Field of Energy Performance in Buildings
Carrying Ministry	Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure - MESPI; Department of Spatial Planning, Construction and Housing; Construction Division.
Contact Person	Arben Ajazi; Telephone number: 038 200 32 038
WPGRK	Work plan of the Government of the Republic of Kosovo 2021 -2025
Strategic Priority	- Government Strategic and Operational Plan for MESP P2. Improving nature protection, biodiversity and sustainable spatial planning, 2.4. Strengthen policies in the field of construction and housing - Energy Strategy of the Republic of Kosovo 2017-2026: Objective 5, point 2. - National Program for Stabilization and Association Agreement (NPISAA), <i>Acquis</i> Chapter 15-Energy, sub-chapter energy efficiency in the narrative part of the NPISAA. - European Reform Agenda (ERA 2), Pillar 2 - Competitiveness, Investment Climate and Sustainable Development; Measure 2.2 - Commitment towards meeting energy efficiency and renewable energy targets, 2.2.a.1. Development of bylaws for the implementation of the EE Law based on EU recommendations and good practices. - Economic Reform Program (ERP) Measure I. Energy and Transport Markets Reform 1: Reduce energy consumption through energy efficiency measures.

decision	
The main issue	Lack of certification of buildings
Summary of consultations	During the inter-ministerial consultations on the concept document in question there were no comments The period of public consultations on the Online Platform for Public Consultations of MESPI was from 07. 12.2021 to 29.12.2021.
Proposed option	Option 3.3: Adopt the new Law on Energy Performance in Buildings

Main expected impacts	
Budgetary impacts	The drafting of the Law on the field of energy performance in buildings will have a budgetary impact and will be implemented within the current budget limits of MESP.
Economic impacts	'There are no relevant impacts expected in this category'
Social impacts	The drafting of the Law on the field of energy performance in buildings will have an impact on energy saving and environmental impact in a positive aspect.
Environmental impacts	'There are expected positive impacts in this category'
Cross-sectoral impacts	By drafting the Law on the field of energy performance in buildings, there will be cross-sectoral impacts, because the Law provides for greater cooperation in order to implement it at the national level.
Administrative burden for companies	'not applicable'
SME tests	Upon approval of the Law on the field of energy performance in buildings, they will be obliged to comply with the obligations provided by law.

Next steps	
Short-term	After the approval of the Concept Paper for the field of energy performance in buildings, the

	Drafting of the new Law on Energy Performance in Buildings will begin.
Mid-term	After the drafting of the Law on Energy Performance in Buildings and its approval, meetings, public debates, workshops, etc. will be organized. to promote this law in order to inform the institutions at central and local level about the manner of its implementation and will begin with the drafting and implementation of secondary legislation deriving from this law.

Introduction

Table 1: Table with general information for the concept paper

Title	Concept paper for the field of energy performance in buildings
Carrying Ministry	Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure - MESPI; Department of Spatial Planning, Construction and Housing; Construction Division.
Contact person	Arben Ajazi; Telephone number: 038 200 32 038
WPGRK	Objectives 2.4. Strengthen policies in the field of housing and construction
Strategic Priority	- Government Strategic and Operational Plan for MESP P2. Improving nature protection, biodiversity and sustainable spatial planning, 2.4. Strengthen policies in the field of construction and housing - Energy Strategy of the Republic of Kosovo 2017-2026: Objective 5, point 2. - National Program for Stabilization and Association Agreement (NPISAA), <i>Acquis</i> Chapter 15-Energy, sub-chapter energy efficiency in the narrative part of the NPISAA. - European Reform Agenda (ERA 2), Pillar 2 - Competitiveness, Investment Climate and Sustainable Development; Measure 2.2 - Commitment towards meeting energy efficiency and renewable energy targets, 2.2.a.1. Development of bylaws for the implementation of the EE Law based on EU recommendations and good practices. - Economic Reform Program (ERP) Measure I. Energy and Transport Markets Reform 1: Reduce energy consumption through energy efficiency measures.
Working Group	Members of the Working Group according to Decision no. 2092/21, dt.02.06.2021 Arben Ajazi - Chairman, DSPCH / MESPI Ilir Kryeziu - Zv. Chairman, DPHNB / MESP Vlora Osaj - Member, DL / MESPI Bujar Sekiraga - Member, AKEE / ME Blin Berdoniqi - Member, DE / ME Adil Bytyqi, - Member, GCS / OPM Miradije Asllanaj - Member, DIEKP / MESPI Naser Afizi - Member, DBF / MESPI Zana Radoniqi - Member, DB / MF Bardh Xërxa - Member, ZPS-IE / OPM Shpresa Sheremeti - Member, NJDNBGj / MESPI Naim Sylja - Member, DTISHL / MMPHI Fadil Maxhuni - Member, DKP / MESP
Additional information	The development of this concept paper derives from Kosovo's obligations under the Energy Community Treaty

Chapter 1: Defining the problem

Energy performance in buildings is considered to be satisfactory if the various needs related to the standard use of the building are sufficiently met, including heating / cooling, lighting and hot water supply. Currently the stock of residential buildings in Kosovo is considered the highest consumer of total energy, with about 40%.¹For this reason, the construction sector is crucial for achieving the goals of the Republic of Kosovo alongside those of the EU for energy and environment. At the same time, buildings with higher efficiency improve the quality of life of citizens by bringing additional benefits to society and the economy.

¹ Kosovo Agency of Statistics, Annual Energy Balance in the Republic of Kosovo 2020, p. 6, see: <https://ask.rks-gov.net/media/6186/bilanci-i-energis%C3%AB-n%C3%AB-kosov%C3%AB-2020-f.pdf>

$\begin{array}{c} \text{A} \\ \text{B} \\ \text{C} \\ \vdots \\ \text{N} \end{array}$

1.1. Institutional and legal framework

To improve the energy sector, in 2017 the Republic of Kosovo has adopted Law No. 05 / L-101 on Energy Performance in Buildings² (hereinafter: Law on EPB), while in 2018 four regulations were adopted and due to non-implementation of the criteria set by these regulations, the construction industry in Kosovo faces new challenges. The legal requirements deriving from the regulations for energy performance in buildings, oblige the Republic of Kosovo to apply different methodologies and practices, in order to meet the predetermined national and international objectives. Although there are several initiatives towards the process of improving energy efficiency in buildings, certification and qualification remain challenging, both for existing and new buildings. The process of implementing energy certification would increase competitiveness between owners, investors, buyers or even tenants of buildings, thus creating stability at the country level. This action helps economic growth, aiming to support a long-term model of economic development and contributes to reducing energy consumption, creating new opportunities for employment and advancement in the labor market, as well as in a cleaner and more environment. healthy.

In terms of international legal obligations, the Republic of Kosovo is a signatory to the Energy Community Treaty³ and has undertaken to adopt the legal framework in full compliance with EU legislation. In the Annual Implementation Report for Kosovo published on November 1, 2021,⁴ the Secretariat of the Energy Community recognizes the progress achieved by Kosovo where the indicator for energy efficiency in buildings is presented with a very positive trend with 80% of implementation, emphasizing that activities to strengthen certification mechanisms are still ongoing. In 2018 Directive (EU) 2010/31 has been amended by Directive 2018/844 on Building Energy Performance⁵ and from this Directive two Commission Recommendations have been issued giving further guidance on the issue of energy improvement in buildings.⁶ Furthermore, the main reason that motivated the amendment of Directive 2010/31 / EU through Directive 2018/844 / EU has to do with the need to link the potential offered by residential buildings for decarbonization. Also, according to the official position of the European Commission, in the EU, buildings are responsible for about 40% of energy consumption within the EU and for 36% of greenhouse gases released. Consequently, buildings, as the only ones, are the largest consumers of energy in Europe.⁷ Therefore, the new policy for energy performance in buildings will also be in line with the Kosovo Energy Strategy (2017-2026),⁸ The Green Agenda⁹ adopted for the Western Balkans at the Sofia Summit, envisaged by the European Green Agenda and the Strategy for

² See: <https://gzk.rks.gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=13176>

³ Kosovo acceded to this Treaty on 1 July 2006, represented at that time by the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, see: <https://www.energy-community.org/implementation/Kosovo.html>

⁴ See: <https://energy-community.org/implementation/Kosovo.html>, fq. 11

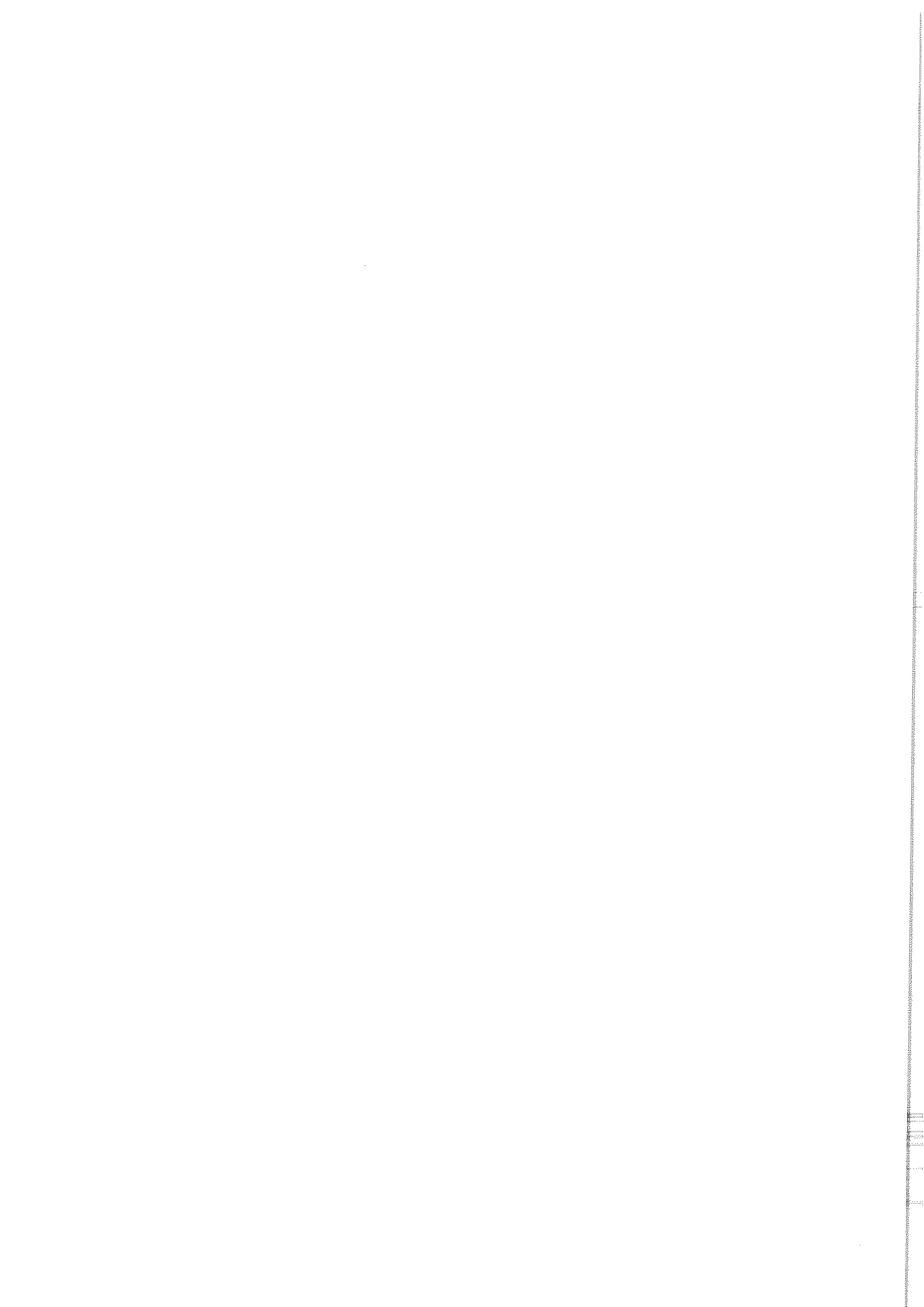
⁵ Directive (EU) 2018/844 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2010/31 on the Energy Performance of Buildings and Directive (EU) 2012/27 / EU on Energy Efficiency, see English : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0844&from=EN>

⁶ See: 1. Commission Recommendation (EU) 2019/786 of 8 May 2019 on building renovation (notified under document C (2019) 3352), available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1557992239852&uri=CELEX:32019H0786>; and 2. Commission Recommendation (EU) 2019/1019 of 7 June 2019 on building modernization, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1561101986456&uri=CELEX:32019H1019>

⁷ See in English: https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en

⁸ See: Energy Strategy of the Republic of Kosovo, p. 12.

⁹ See: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2020-10/green_agenda_for_the_western_balkans_en.pdf

Environmental Protection (2013-2022) which also identified the need to improve energy efficiency and complete the harmonization of legislation with EU *acquis*.¹⁰ The need for this Concept Paper arises and is based on the Work Program of the Government of the Republic of Kosovo (2021-2025) which has to do with the review of the legal basis regarding this area.¹¹ This work program has defined that as a vision in this field will be the creation of conditions for sustainable economic development, intended to be achieved through technology and affordable energy. This new type of enforcement policy will be a standard for energy performance in buildings and will be a more powerful tool that local and central governments have to drive this change. Furthermore these new policies, in particular, will require building owners to meet performance targets by actively improving the energy performance of their building over time. The Government of the Republic of Kosovo annually renews one percent (1%) of the total floor area of buildings with heating and / or cooling owned and used by central level government institutions to meet at least the minimum energy performance requirements in accordance with the Law on EPB.¹²

1.2. Description and clarification of the main issue / problem

Kosovo can be considered as a country with high energy consumption in the residential sector and consequently with high CO₂ emissions. MESPI has identified the main problems, causes of problems and has identified the effects arising from this process. Based on these analyses, there is a need to design new policies in order to reduce energy consumption in buildings. Table 1, for the respective sectors shows that energy consumption for 2020 reached 1542.85 ktoe, which marks a slight decrease compared to 2019 (1507.51 ktoe), and a more pronounced increase compared to 2018 (1441, 5 ktoe).

Table 2: Energy consumption by sectors for the years 2018-2020 (Source: Energy Balance in Kosovo - 2018-2020, KAS)

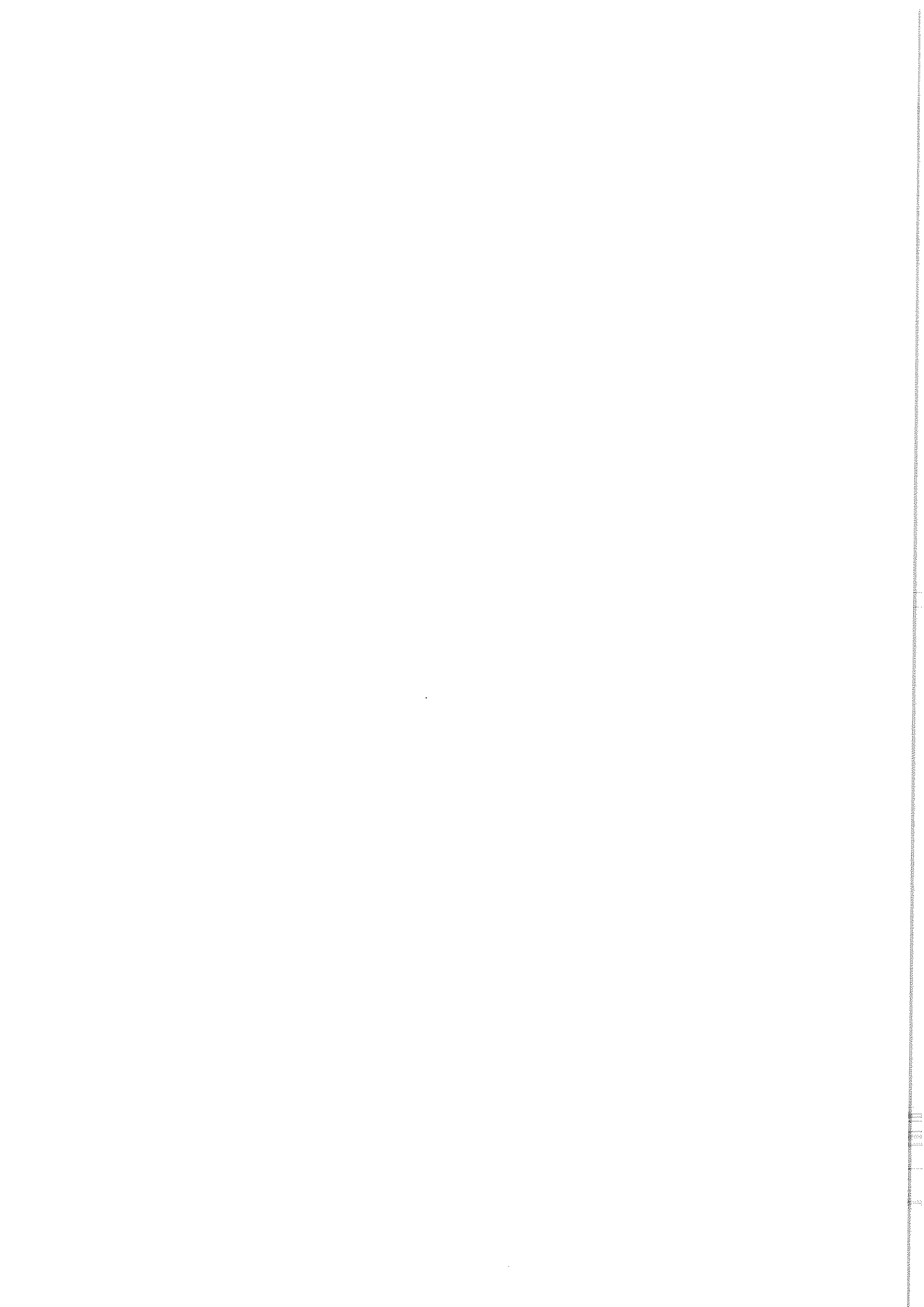
Economic Activity	2018 [ktoe]	2019 [ktoe]	2020 [ktoe]
Industry sector	272.47	319.81	319.92
Household sector	573.40	575.38	628.09
Services sector	137.73	151.73	146.06
Agriculture sector	31.21	38.02	36.32
Transport sector	426.71	422.58	412.46
Total	1441.5 ktoe	1507.5 ktoe	1542.85 ktoe

The concern of increasing the amount of carbon dioxide (CO₂) emitted into the atmosphere from the benefit of electricity from sources that pollute the environment is a problem identified in general. Given these challenges, energy performance in buildings is seen as a good method to reduce and control the enormous acceleration in energy utilization. States and international organizations through various agreements have taken important steps towards reducing the level of energy consumption. Numerous public policies, from all developed and developing countries, are designed to reduce the level of energy saving. Strategic and operational documents show that there is considerable potential for the implementation of energy saving measures in the residential sector, including improving the quality of

¹⁰See: Strategy for Environmental Protection (2013-2022), p. 44, 51.

¹¹ Work Program of the Government of the Republic of Kosovo (2021-2025) p.41, See: <https://kryeministri.rks-gov.net/ep-content/uploads/2021/05/Programi-i-Qeverise-se-Kosoves-2021-2025.pdf>

¹² Article 8.

life of Kosovo citizens, with priority given to the household sector.¹³ Despite this, although there is a legal infrastructure, energy certification of buildings remains challenging and still not applicable in the territory of the Republic of Kosovo. The current legislation provides incomplete definitions regarding the division of institutional responsibilities. Furthermore, it doubles the commitments and obligations deriving from this legislation for the completion of the energy certification cycle of buildings. Although there have been several initiatives to achieve this process, inter-institutional uncertainties (Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure - Ministry of Economy / Kosovo Agency for Energy Efficiency) have affected that in the Republic of Kosovo there is no building certified.

Therefore, taking into account this situation, this document provides alternatives for the way of addressing the issues mentioned above through the transposition of the changes that have been brought in the normative framework of the EU with Directive 2018/844/EU on the Energy Performance of Buildings and further harmonization of this policy with current local legislation. The drafting and approval of this document contributes to the achievement of Objective 5 of the Energy Strategy of the Republic of Kosovo for the years 2017-2026. Through this new policy, Energy Performance in Buildings will be implemented as defined by Law No. 04 / L - 110 on Construction, for the application of energy efficiency measures in the construction sector.

Based on Directive (EU) 2018/844 and the Republic of Kosovo as EU member states will set new standards for energy efficiency in buildings based on their performance, including cost-optimal levels, with emphasis special their wrapper (heating / cooling), lighting, hot water supply together with their respective costs. Since Directive (EU) 2018/844 amending Directive 2010/31 / EU contains provisions which are not supplemented by the existing legal basis, the Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure (hereinafter MESPI) has identified the needs for completing the legal framework based on the requirements arising from this Directive.

Also, among other problems can also be considered the lack of professional capacity. Although in recent years there has been continuous work in this direction and results have been achieved in this regard, the engagement in this field should continue until the fulfillment of these professional capacities that are necessary through the engagement of staff in various trainings and workshops. .

Table 3: Relevant policy documents, laws and bylaws

Policy document, law or sub-legal act	Link to the policy or planning document via the Internet or legal acts in the Official Gazette	State institution (s) responsible for implementation	Role and tasks of the Institution (s)
Law on Energy Performance in Buildings	This is the applicable Law which will be affected by the option proposed in this Concept Paper. https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=13176	MESPI	In a number of provisions of the Law, MESPI is defined as a competent institution for matters related to this Law.

¹³See: Energy Strategy of the Republic of Kosovo, 2017-2026, p. 27.

Regulation (MESP) no. 02/18 on the national methodology for calculating the integrated energy performance of buildings	The sub-legal act in question is issued based on the Law on Energy Performance in Buildings. If this Law is replaced, the need for legal accommodation of the eventual emptiness that is created at the sub-legal level of acts increases. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18295	MESPI	The Ministry of Environment and Spatial Planning and Infrastructure is the competent authority for issuing this Regulation based on the Law on Energy Performance in Buildings.
Regulation (MESP) no. 02/18 on the national methodology for calculating the integrated energy performance of buildings	The sub-legal act in question is issued based on the Law on Energy Performance in Buildings. If this Law is replaced, the need for legal accommodation of the eventual emptiness that is created at the level of bylaws increases. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18295	MESPI	The Ministry of Environment and Spatial Planning and Infrastructure is the competent authority for issuing this Regulation based on the Law on Energy Performance in Buildings.
Regulation (MESP) no. 03/18 on the procedure of energy performance certification in the building	The sub-legal act in question is issued based on the Law on Energy Performance in Buildings. If this Law is replaced, the need for legal accommodation of the eventual emptiness that is created at the level of bylaws increases. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18296	MESPI	The Ministry of Environment and Spatial Planning and Infrastructure is the competent authority for issuing this Regulation based on the Law on Energy Performance in Buildings.
Regulation (MESP) no.01 / 2018 on inspection of heating systems and air conditioning systems	The sub-legal act in question is issued based on the Law on Energy Performance in Buildings. If this Law is replaced, the need for legal accommodation of the eventual emptiness that is created at the level of bylaws increases. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=16142	MMPHI	The Ministry of Environment and Spatial Planning and Infrastructure is the competent authority for issuing this Regulation based on the Law on Energy Performance in Buildings.
Regulation (MESP) no. 04/18 on minimum energy performance requirements of buildings	The sub-legal act in question is issued based on the Law on Energy Performance in Buildings. If this Law is replaced, the need for legal accommodation of the eventual emptiness that is created at the level of bylaws increases. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18297	MMPHI	The Ministry of Environment and Spatial Planning is the competent authority for issuing this Regulation based on the Law on Energy Performance in Buildings.

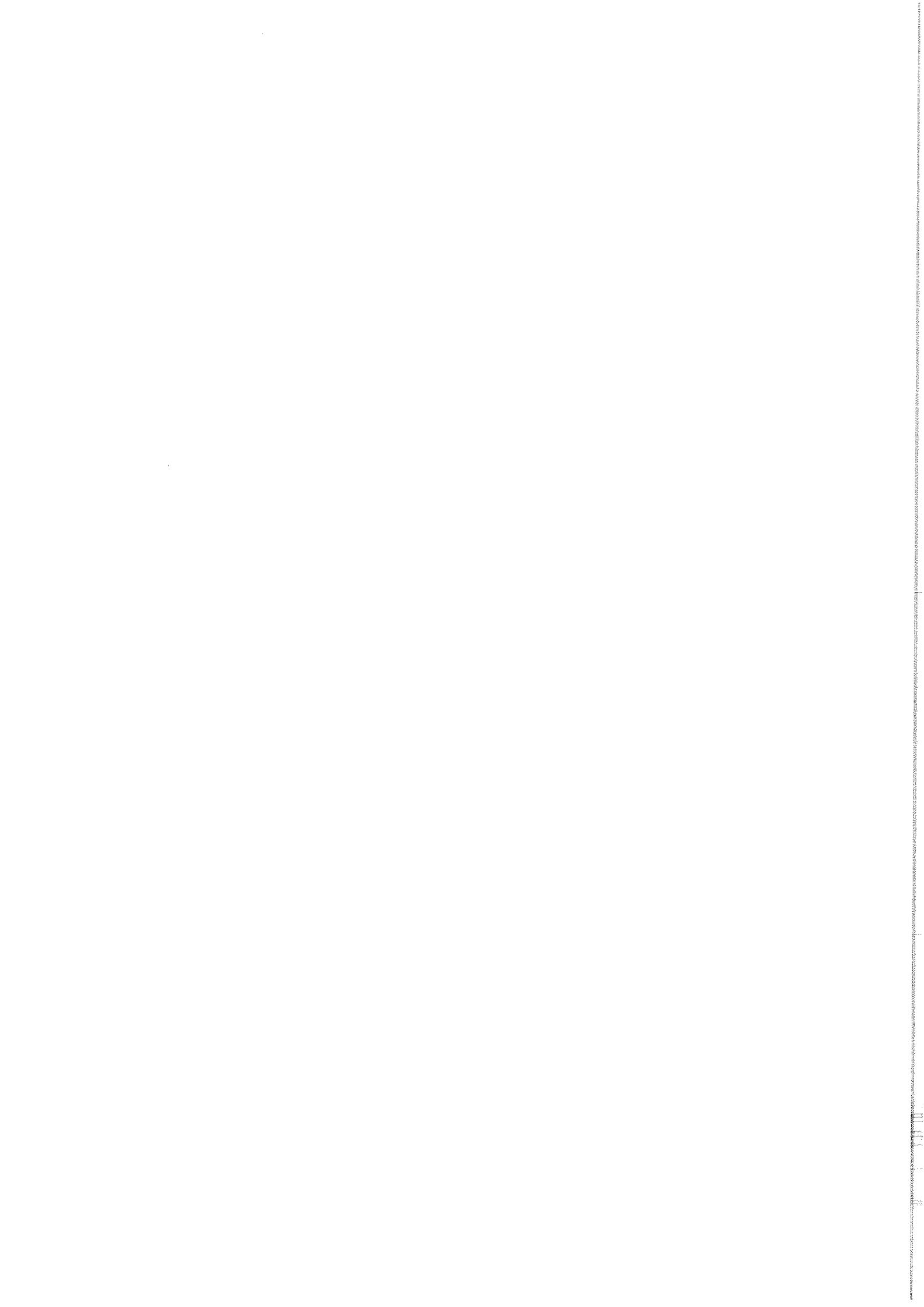
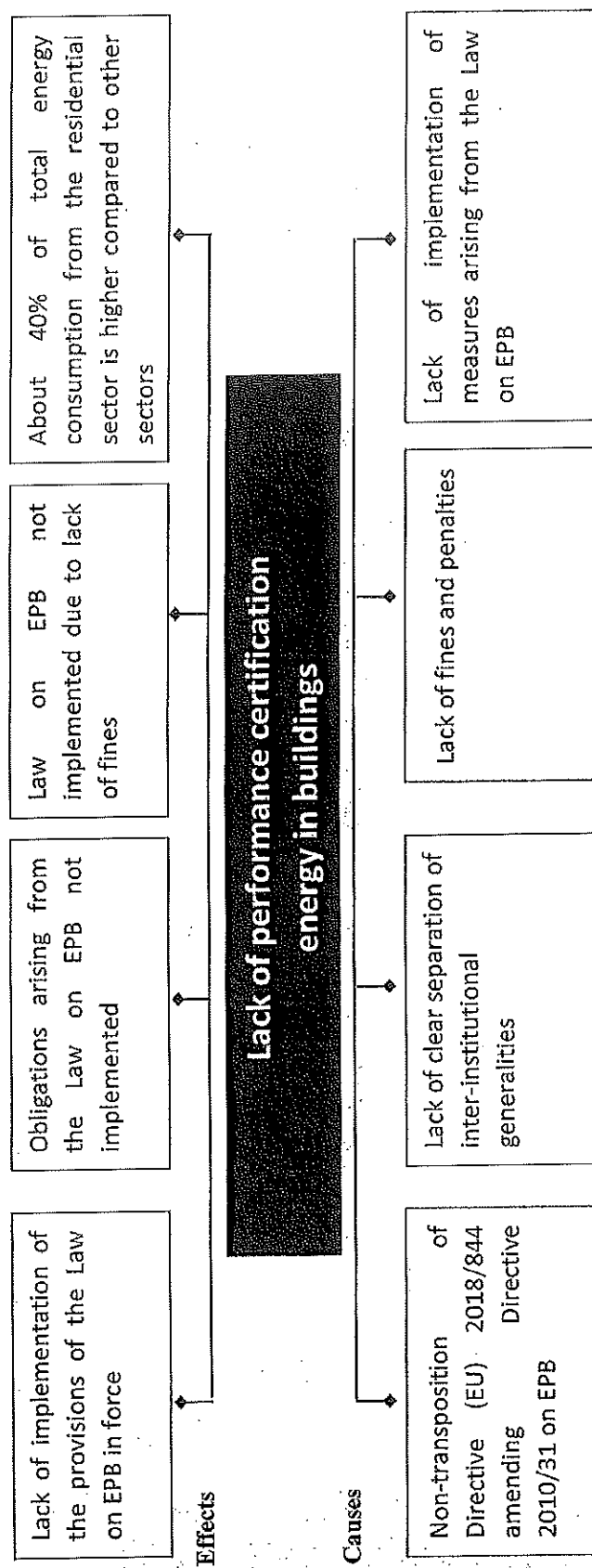
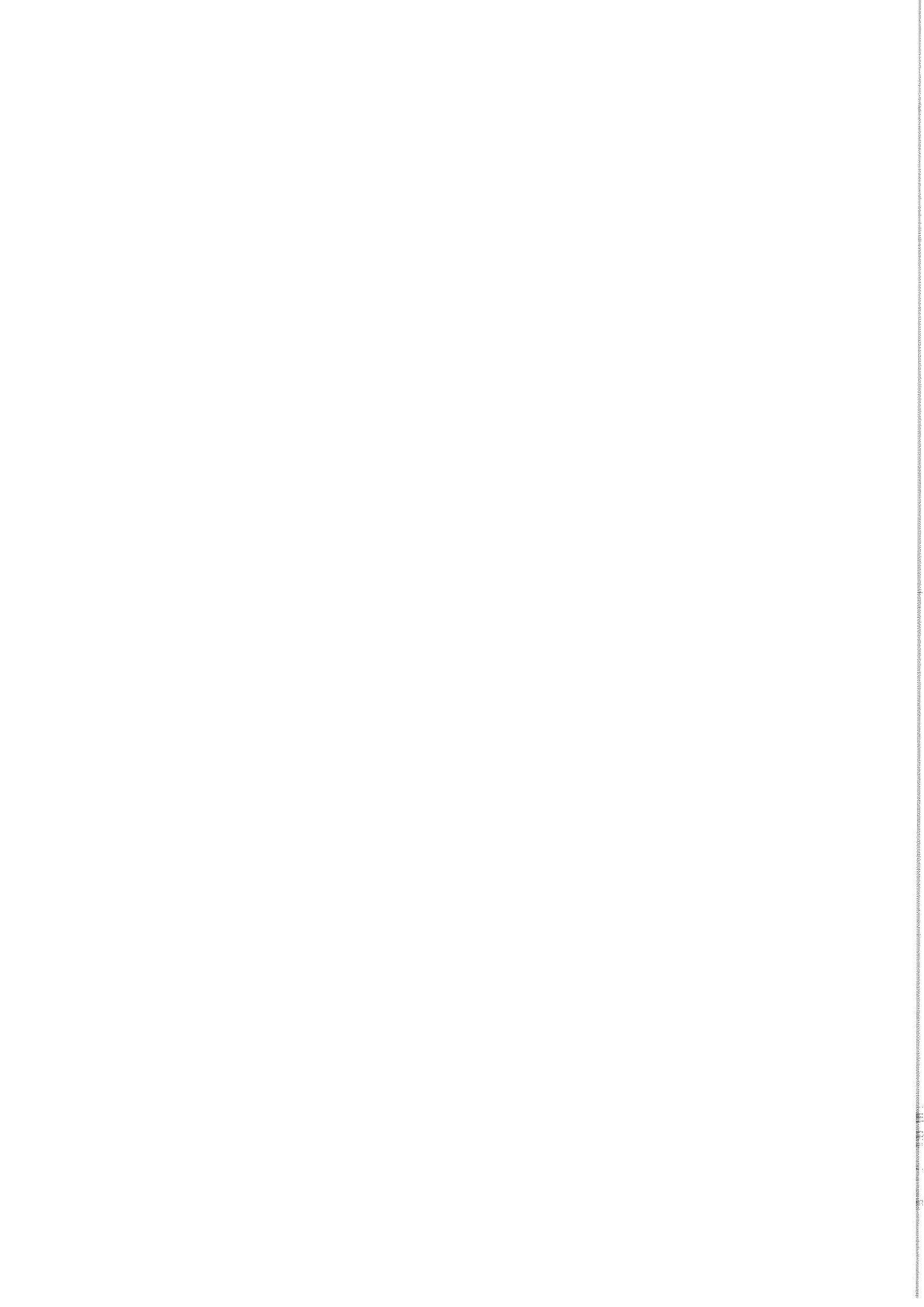

Figure 1: The problem tree, which presents the main problem, its causes and effects

1.3. Effects

The following are all identified causes that affect the energy performance of buildings:

1. Lack of implementation of the provisions of the Law on EPB in force.
2. The non-implemented obligations arising from the Law on EPB have resulted in the lack of issuance of energy performance certificates in buildings as a result of inadequate clarification of institutional responsibilities for concluding the cycle of this process.
3. Lack of fines and penalties in the Law on PEN in force. The current law does not provide for the imposition of fines, a concern which has been communicated to the MESPI by the Energy Community Treaty and which will be addressed with the issuance of the new Law.
4. About 40% of the total energy consumption from the residential sector is higher compared to other sectors. With the new policies we will have better performance of buildings which will result in reduced overall energy consumption.

1.4. Causes

The following are the causes that are directly related to the effects they produce:

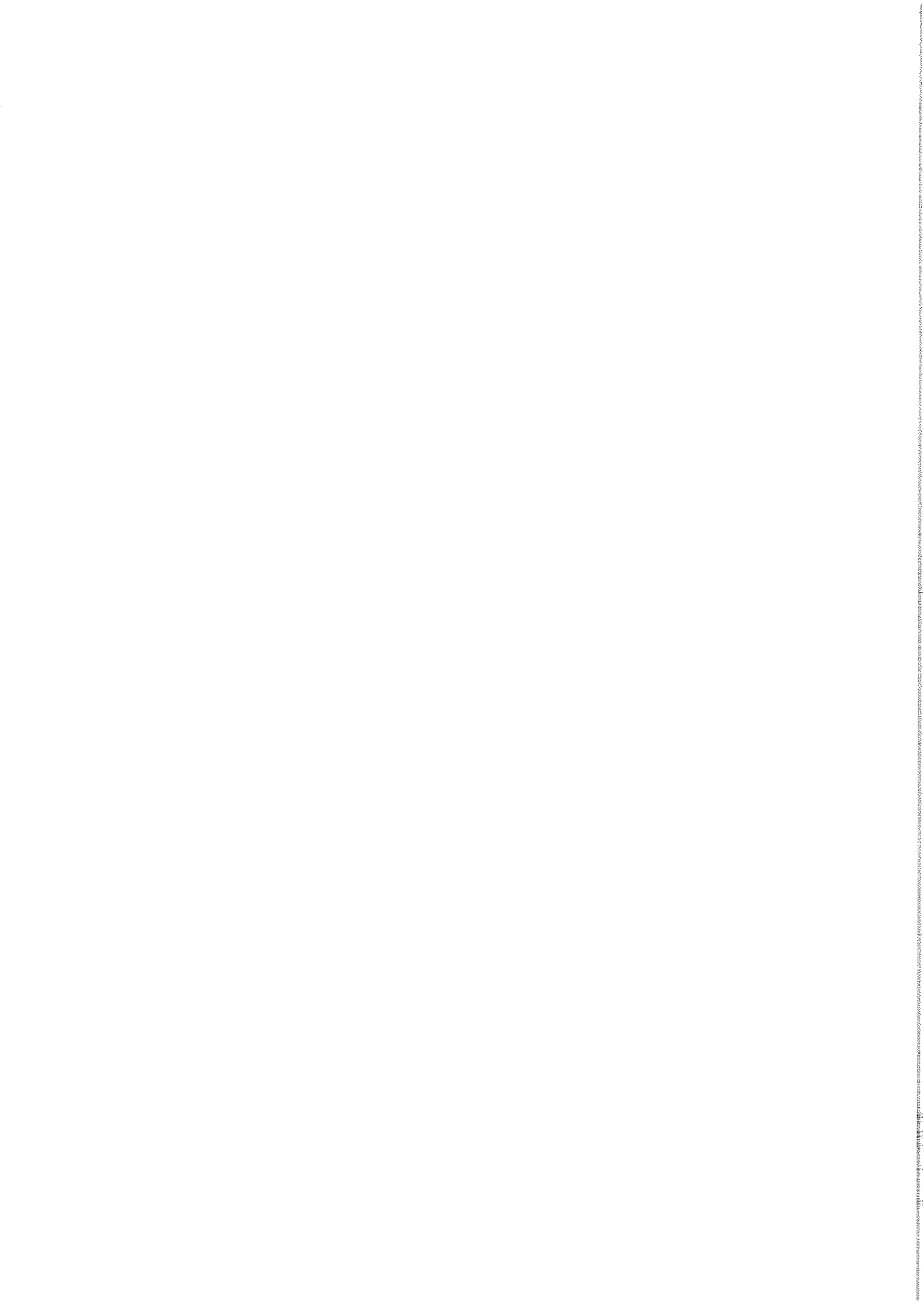
1. The internal legal framework is not harmonized with the new Directive ((EU) 2018/844 in the field of energy performance in buildings, because the Law in force is not in line with its amendments.
2. Lack of clear division of institutional responsibilities, respectively duplication of inter-institutional obligations between MESPI and ME-AKEE.
3. Lack of regulation of fines and penalties by the Law in force.
4. Lack of implementation of measures for the law on EPB.

1.5. Stakeholders based on the definition of the problem

Table 4 lists the identified stakeholders. It also indicates whether they are affected by causes, effects or both. In addition, the last column in the summary shows how they are affected.

Table 4: Stakeholder overview based on problem definition

Name of the interested party	The cause with which the party is connected	The effect with which the party is associated	The way in which the party is related to this cause (causes) or effect (effects)
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure	1. Non-transposition of Directive (EU) 2018/844 amending Directive 2010/31 on Energy Performance in Buildings 2. Obligations arising from the Law on EPB not implemented. 3. Lack of fines and penalties 4. Lack of implementation of EPB measures.	1. The internal legal framework is not harmonized with the changes that have followed in the <i>Aquis</i> in the field of energy performance in buildings. 2. Lack of clear division of responsibilities between institutions. 3. Law on EPB in force not implemented due to lack of fines. 4. High energy consumption in the residential sector at a higher level compared to other sectors	Drafting of primary and secondary legislation and its implementation

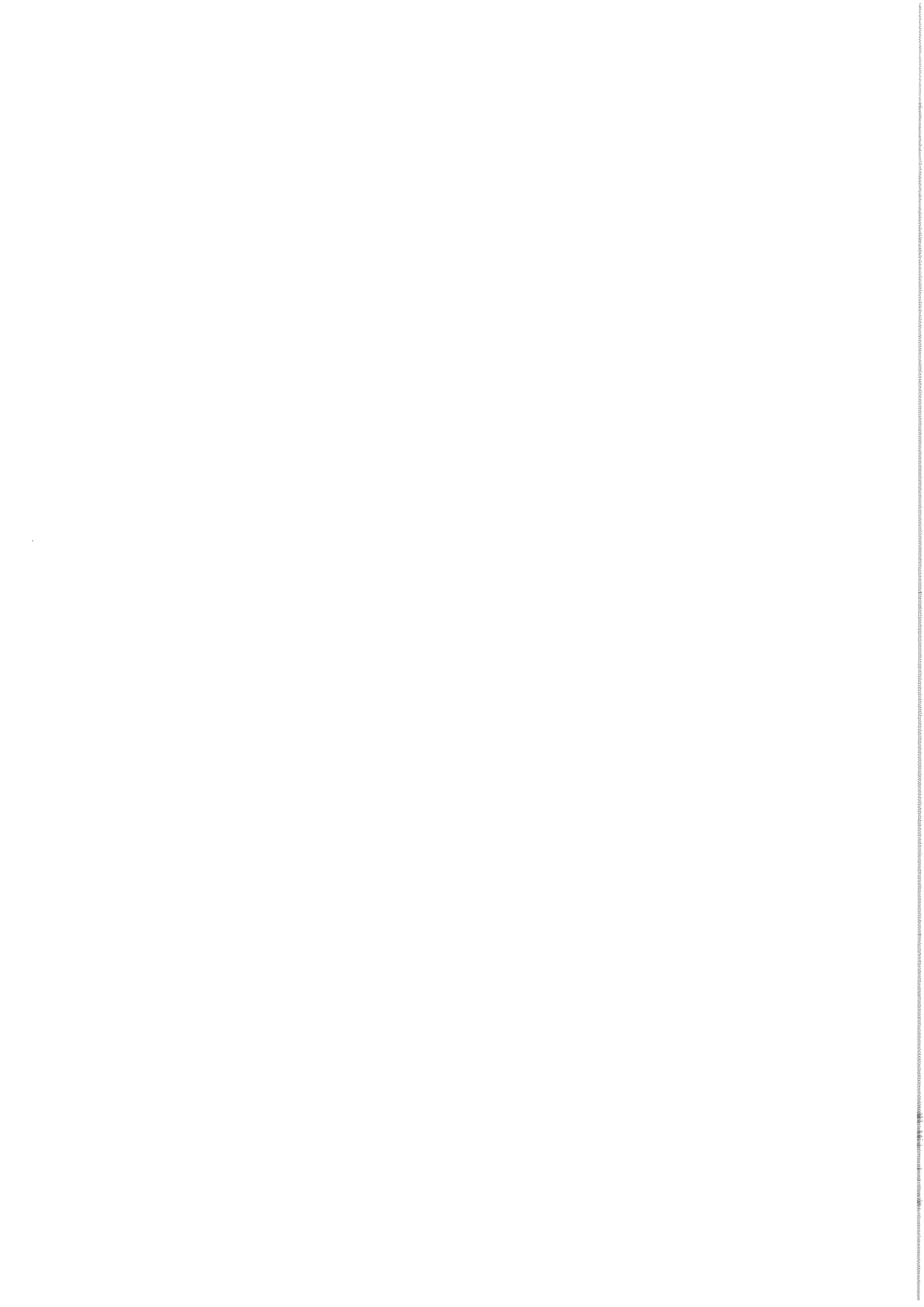
Ministry of Economy - Kosovo Agency for Energy Efficiency	2. Lack of clear division of institutional responsibilities, respectively duplication of obligations between MESPI and ME-AKEE. 4. Lack of implementation of EPB measures.	2. Obligations arising from the Law on EPB not implemented. 4. Consumption of about 40% of total energy from the residential sector is a higher level compared to other sectors.	Cause 2 and 4; the clear lack of separation of responsibilities has caused non-implementation of the relevant provisions of the Law on EPB by KEEA. Effect 2 and 4: KEEA implements the obligations and measures arising from the Law on EPB in force.
---	--	--	--

1.6. Also describe whether the Concept Paper is related to the implementation of the EU *acquis*

The purpose of this Concept Paper is particularly related to the implementation of the EU *Acquis* in the field of energy efficiency. Thus, taking into account the commitment of the Republic of Kosovo to approximate the legislation of the energy sector with that of the EU and to implement it effectively, respectively Article 114 - Energy and Article 115 - Environment, within the Stabilization and Association Agreement - SAA, between the European Union and Kosovo, which entered into force in April 2016.

Regarding the requirements from other EU membership mechanisms, the European Commission Report on Kosovo for 2020 and 2021 (Item 5.3.2 - Energy) provides a brief description of the situation in this area. Kosovo needs to prioritize energy efficiency investments in residential buildings and the private sector, increasing efforts to monitor and verify energy savings, including the operation of the online platform.

While, in relation to the document European Reform Agenda (ERA), launched by the EU and Kosovo in November 2016, it continues to serve as a useful tool for guiding the implementation of EU-related reforms in the context of the SAA. This document highlights this issue in section 2.6 "Achieving Renewable Energy and Energy Efficiency Objectives, which emphasizes the need to focus on policies and legislative measures to support Kosovo in achieving its energy efficiency objectives." Further, in the new action plan of the European Reform Agenda (ERA 2), Pillar 2 - Competitiveness, Investment Climate and Sustainable Development; Measure 2.2 - Commitment towards meeting energy efficiency and renewable energy targets.

Chapter 2: Purpose and Objectives

2.1. Purpose

The Law on Energy Performance in Buildings aims to create the legal framework for improving the energy performance of buildings, taking into account the local and climatic conditions of the country, the conditions of internal comfort of buildings, as well as cost-optimal levels.

2.2. Objectives

Strategic objective

The strategic objective of this policy is to achieve high energy performance in buildings by reducing energy consumption and achieving thermal comfort, which affects the protection of the environment and the reduction of CO₂, in order to be part of the general development policies and programs that derived from the Energy Strategy 2017-2026.

Specific objectives:

- ✧ Review of existing national policies for energy performance policies in buildings in accordance with the *Acquis* and the Annual Work Plan
- ✧ Harmonization of energy certification procedures in buildings with legislative procedures and other relevant policies.

Table 5: Relevant Government Objectives

Relevant Objectives	Name of Relevant Planning Document (source)
P2. Improving nature protection, biodiversity and sustainable spatial planning, 2.4. Strengthen policies in the field of construction and housing	-Government Strategic and Operational Plan for MESPI
Objective 5, point 2.	Energy Strategy of the Republic of Kosovo 2017-2026
<i>Acquis</i> Chapter 15-Energy, under the chapter energy efficiency in the narrative part of the NPISAA.	National Program for Implementation of Stabilization and Association Agreement (NPISAA)
Pillar 2 - Competitiveness, Investment Climate and Sustainable Development; Measure 2.2 - Commitment towards meeting energy efficiency and renewable energy targets, 2.2.a.1. Development of bylaws for the implementation of the EE Law based on EU recommendations and good practices.	European Reform Agenda (ERA 2)
Measure I. Reform of energy markets and transport 1: Reduction of energy consumption through energy efficiency measures.	-Economic Reform Program (EPR)

Chapter 3: Options

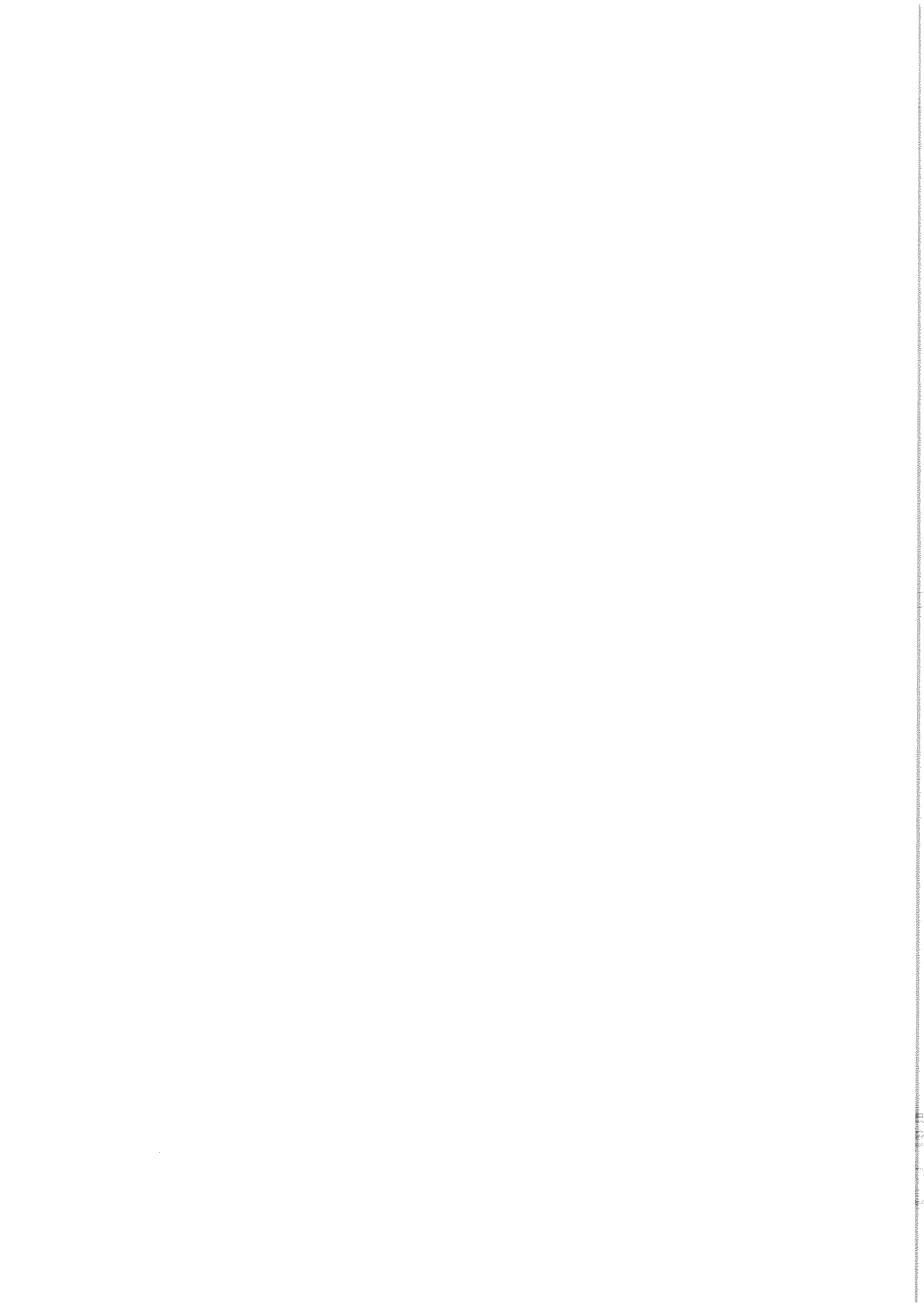
The current legislative situation is insufficient for sustainable development and regulation in the field of construction, reduction of energy consumption, CO₂ mission and clean environment. Therefore, these areas, and in particular energy efficiency in buildings, need to be addressed in several aspects by strengthening institutional capacities and advancing the local legal framework with the obligations from the Energy Treaty and other EU acts.

Three options have been proposed during the drafting of this Concept Paper by the working group:

1. Option without any changes;
2. Option to improve implementation with legal additions and changes;
3. Option to draft a new Law on Energy Performance in buildings.

3.1: Option without change

One such option of this Concept Paper is to make no changes and consequently maintain the current status quo. However, if no changes / additions are made to Law no. 05 / L-101, the Law will continue to

have problems in implementation due to the division of inter-institutional responsibilities. Considering that each ministry or institution has their own priorities, bypassing the implementation of this policy has resulted in the lack of further development of this law. Furthermore, the amendment to the law will not include the request from the energy secretariat for fines and penalties.

This course of action will continually cause an unsustainable state of this policy.

3.2: Option to improve implementation with legal additions and changes

Another option for moving forward on energy performance in buildings is to move towards improving the current legal framework. Thus, by choosing this course of action, on the one hand, the normative framework established in legal and sub-legal acts would be strengthened. On the other hand, work could be done to improve the implementation of the current legal and sub-legal framework in force.

This option can accommodate the partial amendment of the law so that it can be brought, as far as possible, through the amendments, in line with the EU *Acquis*. Within this option you can also choose to improve only the sub-legal framework and that at the level of strategies.

In this case, minimal improvements could be achieved through bylaws. However, it should be noted that in some cases the scope of regulation through bylaws is not sufficient to substantially address issues related to this area because, based on the principle of separation of powers, there are legal limits to what extent to delegate normative power through bylaws.

The Working Group has concluded that this option can not be selected as the right option because the full goal of regulating this area will not be achieved, therefore this option is considered inappropriate.

3.3: Adoption of the new Law on Energy Performance in Buildings

This option consists of drafting the Law on Energy Performance in Buildings, creating the possibility of eliminating all current legal and institutional obstacles and uncertainties, explained above in the document. This Law aims to create the legal framework for improving the performance of energy in buildings, taking into account the local and climatic conditions of the country, the conditions of internal comfort of the buildings, as well as the effective costs. These provisions affect the reduction of overall energy consumption by the building sector which is considered as one of the largest consumers.

Some of the essential provisions that should be provided by this Law serve to achieve two main goals, as follows:

- 1) Approximation of domestic legislation with that of the EU consisting of the transposition of Directive (EU) 2018/844 of the European Parliament amending Directive 2010/31 /EU on energy performance in buildings (Article 3 of EU Directive 2018/844), including: a) further clarification of certification procedures for existing and new buildings and the process of implementing energy certification, b) regulation of inspection of heating systems, combined heating systems, air conditioning systems and combined air systems air conditioning and ventilation, c) maintaining the inspection regime or implementing alternative measures, and d) setting new thresholds / boundaries.
- 2) Creating a better legal basis and harmonized with the requirements which arise from local legislation in force, including: a) clear separation of institutional responsibilities in implementing the obligations arising from this policy, b) imposing fines and penalties, and c) regulating grievance procedures.

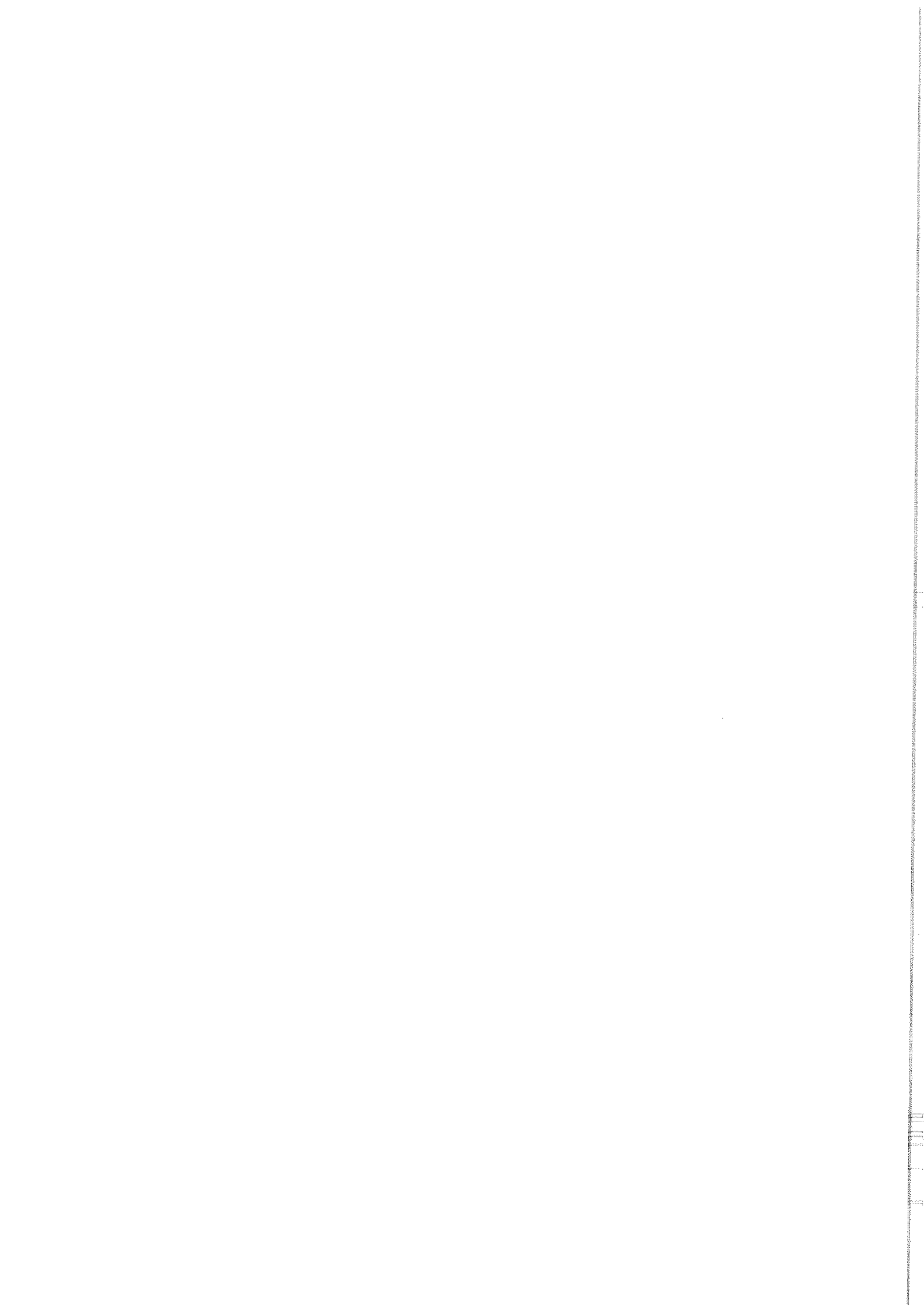
Achieving these goals would require substantial changes and additions to the applicable EPB Law. According to the current practice of drafting legislation in Kosovo, at the moment when there is a need for changes and additions to a legal act in force which affect its substance, then in order to facilitate implementation, it is recommended to replace the current legal act with a new act. Therefore, the Working Group has selected this option as appropriate and necessary for regulating the issue of energy performance in buildings.

Chapter 4: Identifying and Assessing Future Impacts

During the analysis of the impacts that will be presented during the selection of the third option, MESPI will have clear competencies and responsibilities and will be in line with the amendment of new energy performance policies in buildings under the new directive. In Table 6, the impacts from option 3 are presented as a recommendation selected by the Working Group.

Table 6: The most significant impacts identified for the impact category

Categories of Impacts	Respective Impacts identified
Economic impacts	Preliminary assessment of the expected impacts highlights the potential benefits that would be achieved through increasing the energy performance of the buildings. It is considered that after the entry into force of the new law it will be possible to increase the rate of renovation of buildings. Increasing the number of renovated buildings will have a positive economic effect especially in increasing jobs through companies engaged in the construction sector. At the same time, it will be possible to increase the value of real estate through transactions by building owners.
Social impacts	The social impacts are expected to be positive in terms of job creation at the local level, as well as improving comfort conditions. Energy poverty is expected to decrease, as better energy performance in buildings contributes to lower energy bills.
Environmental impacts	Environmental impact assessment is needed to balance waste generation and resource efficiency throughout the life cycle of buildings. Big profits can be made if buildings can be turned into carbon divers through green infrastructure. Reduced energy consumption and consumption of fossil fuels should bring much wider benefits, such as reduced air pollution which directly affects the health of the population, reducing spending on the health system, which can be redirected to other sectors that affect economic development and reducing greenhouse gas emissions.
Impacts on fundamental rights	This policy directly affects the fulfillment of the obligations of the state in relation to ensuring the right of citizens to live in a clean and safe environment.
Gender impact	Protection of the principle of gender equality.
Impacts of social equality	Support measures are needed to facilitate the financing of long-term renovation of buildings, which favor low-income groups, as investing in renovations will translate into low energy bills.
Impacts on young people	This policy will not have a direct impact on young people in particular in the short term. However, investments that will be made through renovations and impacts on the economy and environment, will bring a positive long-term impact. Thus, young people as the next generation, will have a cleaner environment and there will be no need to invest in renovations once they become homeowners.
Impacts on administrative workload	In terms of administrative burden, increasing regulatory requirements can increase the level of bureaucracy, while a more harmonized regulatory framework should bring synergies at many levels.
Impact of SMEs	The impact on SMEs is projected to be positive, as new business opportunities will be created to meet the need for housing renovations.

4.1: Challenges with data collection

The year 2020 was one of the most challenging years, considering the dealing with the COVID-19 pandemic, which has made it difficult to collect data.

Chapter 5: Communication and consultation

For the given recommendation, MESPI has communicated with relevant national institutions such as ME / AKEE, MTI / KAS, AKM, etc. as well as international ones such as the EU Office in Kosovo. Secretariat of the Energy Community in Vienna, GIZ in Kosovo.

During the drafting and after the approval of the Law, various meetings will be organized with local and international institutions, the drafts for comments from the public will be published, while after the approval, a promotional campaign and informing the public will begin.

Table 7: Summary of communication and consultation activities performed for a concept paper

The consultation process aims at: - Informing the central and local level institutions as well as the general public about the process of drafting the Concept Document on the field of energy performance in buildings; - Fulfillment of obligations in terms of harmonization of the local legislation with the EU legislation; - Identification of parties who will have obligations for monitoring and data reporting; - Transparency during the drafting of the Concept Document on the field of energy performance in buildings.						
The main goal	Target group	Activity	Communication / notification	Indicative deadline	Necessary budget	The person in charge
Open meeting for all stakeholders	All stakeholders	Public meeting				
Public written consultation	All stakeholders	Publication of the consultation on the portal for public consultation				

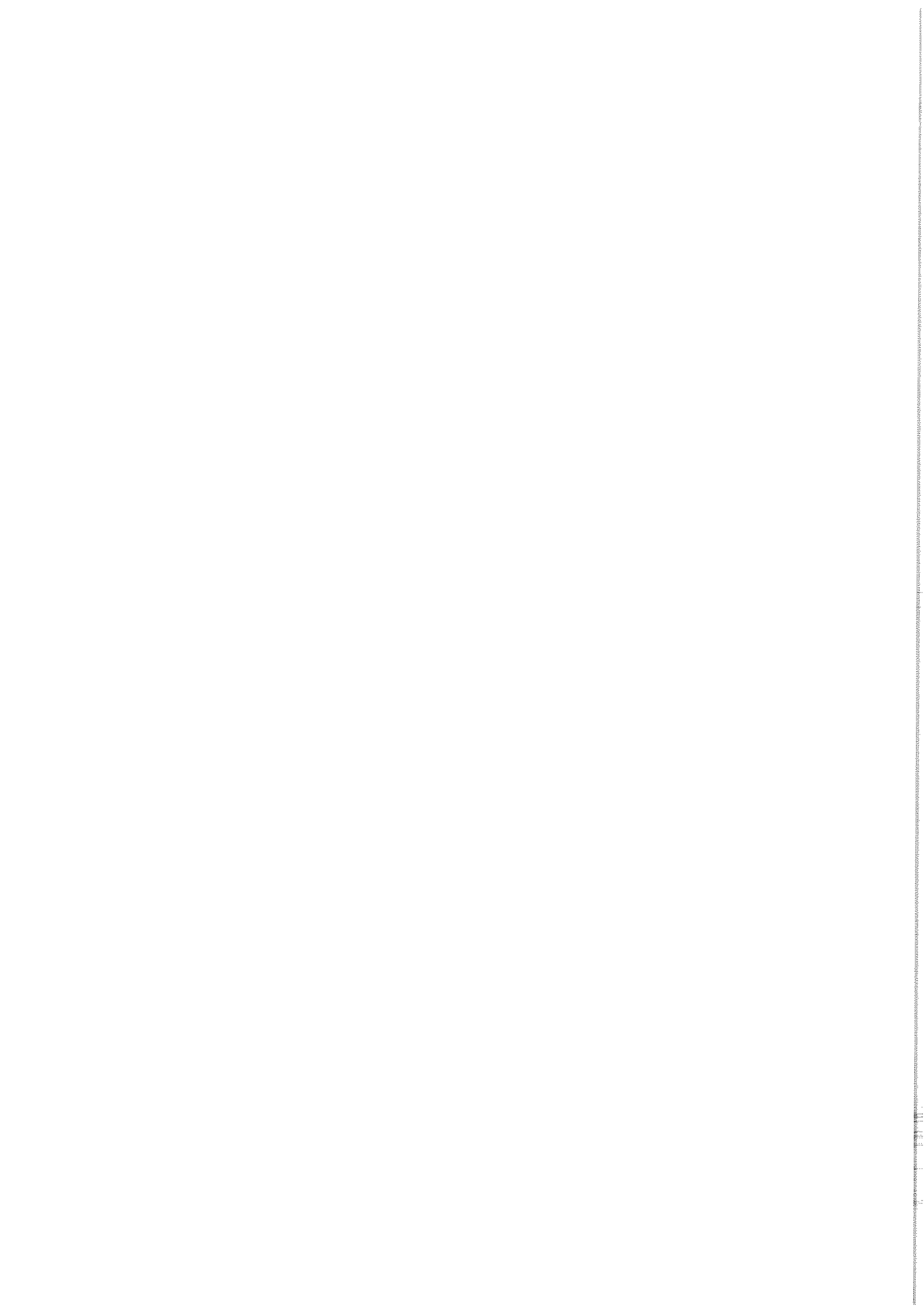
Chapter 6: Comparing Options

One option for moving forward within the scope of this Concept Paper is to make no changes and consequently maintain the current status quo. However, if no changes / additions are made to the Law on EPB in force, this Law will continue to have problems in implementation due to the unclear division of current responsibilities given that each ministry or institution has other priorities. Also, this option would result in not addressing the requests of the Energy Secretariat for the inclusion of fines in the implementation of the transposition of the amended Directive.

This course of action will lead to the continuation of a situation where the internal legal framework is not in line with that of the EU.

By choosing the second option on the one hand, the normative framework established in legal and sub-legal acts would be strengthened. On the other hand, work could be done to improve the implementation of the current legal and sub-legal framework in force.

This option can accommodate the partial change of the law so that it can be brought, as far as possible through the changes, in line with the EU *Acquis*. Within this option you can also choose to improve only the sub-legal framework and that at the level of strategies.

In such a case, minimal improvements could be made through bylaws. However, it should be noted that in some cases the space for regulation through bylaws is not sufficient to address in-depth the issues related to this area because, based on the principle of separation of powers, there are legal limits to what extent it can be delegated normative power through bylaws. Given the current legal authority of the Ministry for the issuance of bylaws in force, with the partial change of the legal framework there may be need to intervene in the following regulations:

- Regulation (MESP) no. 02/18 on the national methodology for calculating the integrated energy performance of buildings;
- Regulation (MESP) no. 02/18 on the national methodology for calculating the integrated energy performance of buildings;
- Regulation (MESP) no. 03/18 on the procedure of energy performance certification in the building;
- Regulation (MESP) no.01 / 2018 on inspection of heating systems and air conditioning systems;
- Regulation (MESP) no. 04/18 on minimum energy performance requirements of buildings.

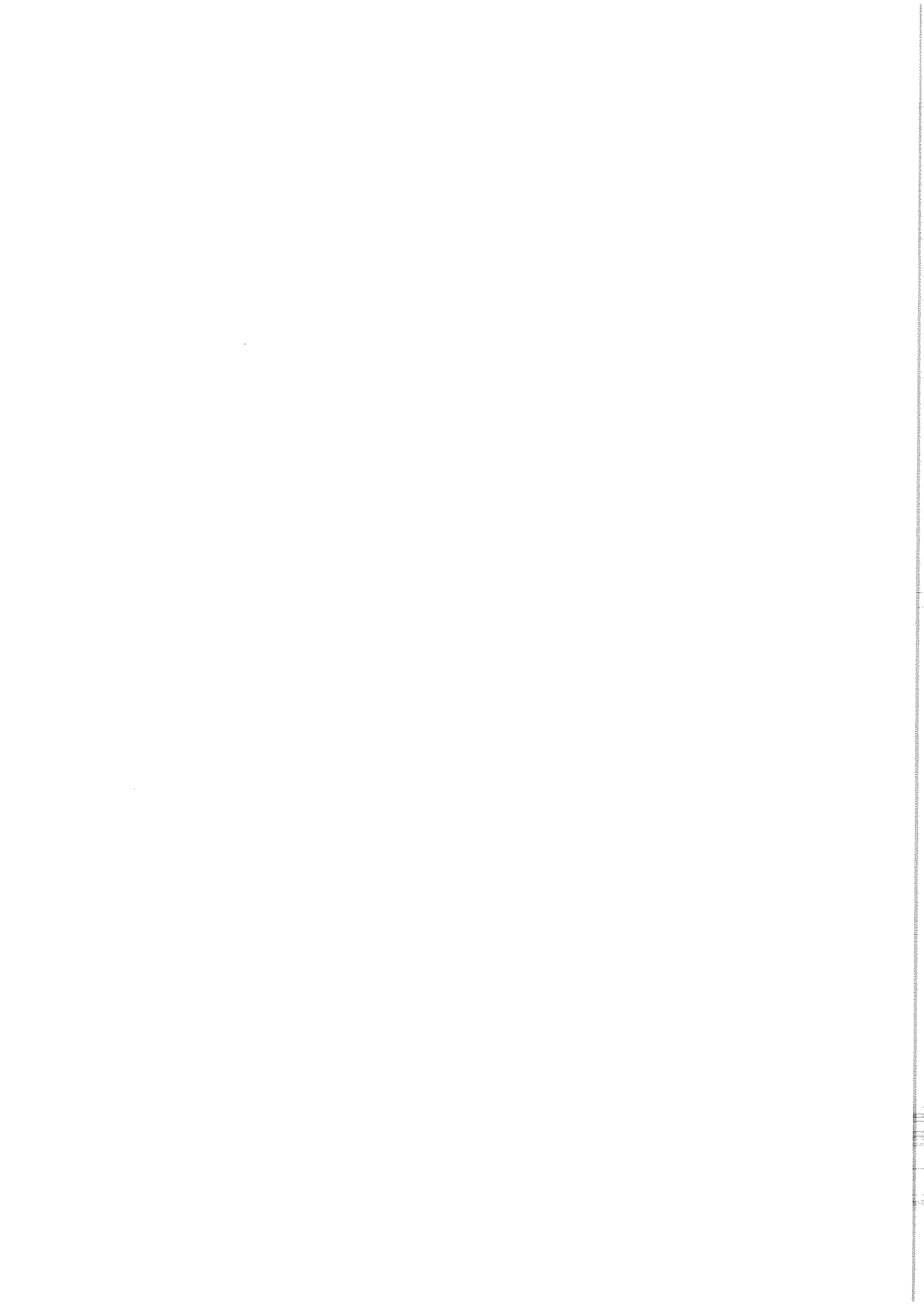
According to the third option, the new Law on EPB should be adopted and thus eliminate all current obstacles and pave the way for further development of energy performance in buildings in terms of energy saving and economic development.

These provisions affect the reduction of overall energy consumption by the residential sector which is considered as one of the largest consumers. This law aims to create the legal framework for improving the energy performance of buildings, taking into account the local and climatic conditions of the country, the conditions of internal comfort of buildings, as well as cost-effectiveness.

The issues identified that this Law should have regulated include:

- Approximation of domestic legislation with that of the EU consisting of the transposition of Directive (EU) 2018/844 of the European Parliament amending Directive 2010/31 / EU on energy performance in buildings (Article 3 of EU Directive 2018/844), including: a) further clarification of certification procedures for existing and new buildings and the process of implementing energy certification, b) regulation of inspection of heating systems, combined heating systems, air conditioning systems and combined air systems air conditioning and ventilation, c) maintaining the inspection regime or implementing alternative measures, and d) setting new thresholds / boundaries.
- Creating a better legal basis and harmonized with the requirements which arise from local legislation in force, including: a) clear separation of institutional responsibilities in implementing the obligations arising from this policy, b) imposing fines and penalties, and c) regulating grievance procedures.

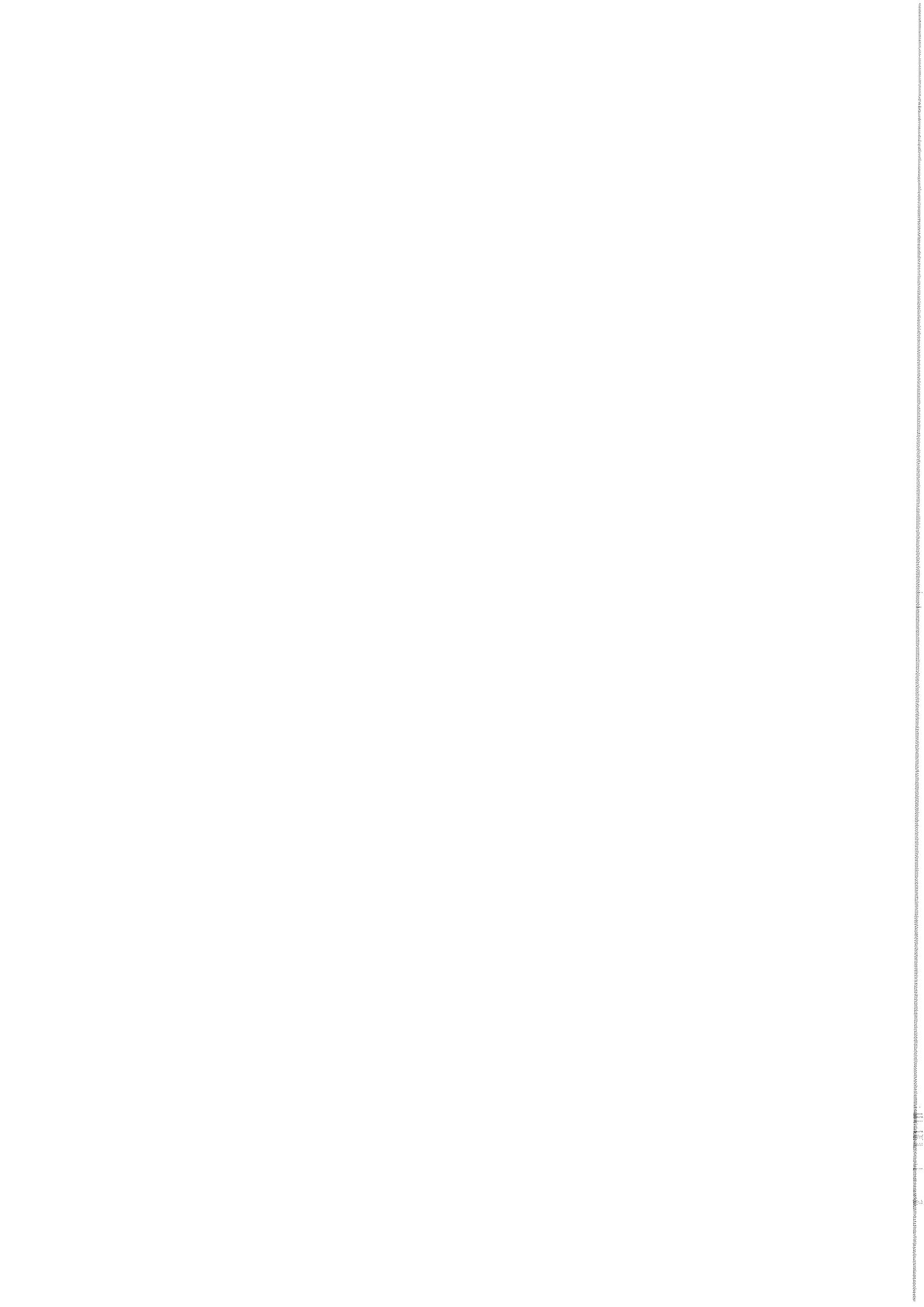
In other words, the third option establishes a legal framework that brings local legislation in line with the Acquis in the field of energy efficiency in buildings. This will affect the fulfillment of the obligations arising from the Green Agenda of the Western Balkans, then from the Sofia Declaration signed in November 2020, as well as Kosovo's contribution to the Green Agreement for 2050. Consequently, the Working Group recommends this option as the most favorable to address energy performance in buildings.

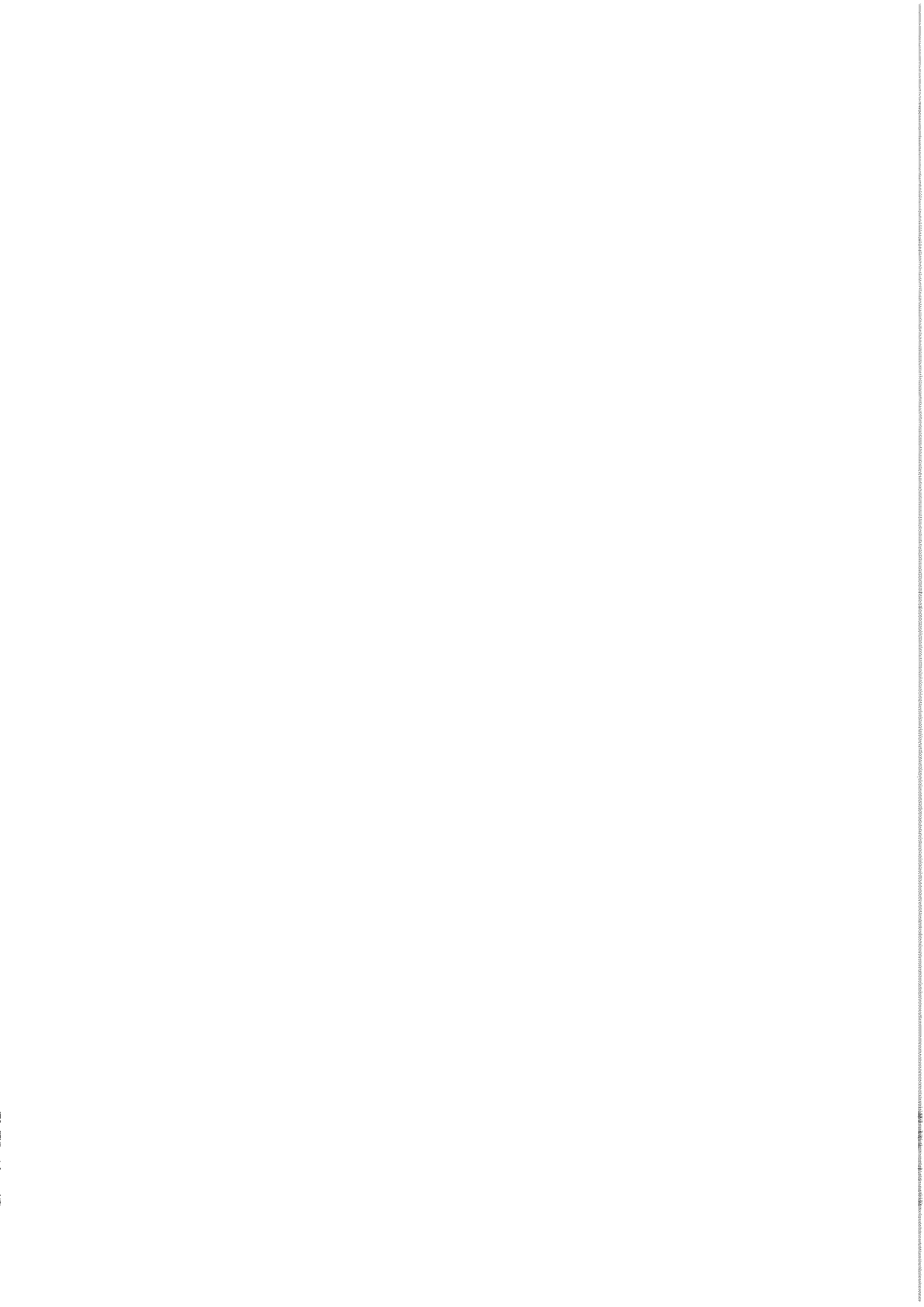
6.1: Implementation plans for different options

Table: Implementation plan for Option 3

Table: Implementation plan for Option 3									
The purpose of policy	Transposition of Directive (EU) 2018/844 of the European Parliament amending Directive 2010/31 / EU on energy performance in buildings (Article 3 of EU Directive 2018/844)								Expected cost figure
Strategic objective	Creating a legal and market framework that is capable of attracting investment to ensure a continuous energy supply.								
	Product, activities, year and responsible organization / department								
Specific Objectives 1 Drafting of the new Law on Energy Performance in Buildings	Products 1.1 Regulation no. For Minimum Energy Performance Requirements of Buildings		Year 1	Year2	Year3	Year4	Year5	Responsible institution / department	
		Activity 1.1.1 Establishment of the Working Group	X					MESPI	
		Activity 1.1.2 Drafting of the Draft Regulation	X					MESPI	
		Activity 1.1.3 Approval		X				MESPI	
		Products 1.2							
	Regulation For national methodology for calculating integrated energy performance of buildings		Year 1	Year2	Year3	Year4	Year5	Responsible institution / department	
		Activity 1.2.1 Establishment of the Working Group	X					MESPI	
		Activity 1.2.2 Drafting of the Draft Regulation	X					MESPI	
		Activity 1.2.3 Approval		X				MESPI	
		Product 1.3 Regulation for the energy performance certification procedure in the building.		Year 1	Year2	Year3	Year4	Year5	Responsible institution / department
	Activity 1.2.1 Establishment of the Working Group	X					MESPI		
	Activity 1.2.2 Drafting of the Draft Regulation	X					MESPI		

		Activity 1.2.3 Approval		X				MESPI	
	Products 1.4. rule for inspection of heating systems and air conditioning systems		Year 1	Year2	Year3	Year4	Year5	Responsible institution / department	
		Activity 1.2.1 Establishment of the Working Group	X					MESPI	
		Activity 1.2.2 Drafting of the Draft Regulation	X					MESPI	
		Activity 1.2.3 Approval		X				MESPI	
Specific Objectives 2.	Products 2.1. Strategy for renovation of buildings		Year 1	Year2	Year3	Year4	Year5	Responsible institution / department	
		Activity 1.2.1 Establishment of the Working Group			X			MESPI	
		Activity 1.2.2 Drafting the Strategy			X			MESPI	
		Activity 1.2.3 Approval				X		Government of Kosovo.	
	Products 2.2. National Plan for nZEB		Year 1	Year2	Year3	Year4	Year5	Responsible institution / department	
		Activity 1.2.1 Establishment of the Working Group			X			MESPI	
		Activity 1.2.2 Drafting the National Plan			X			MESPI	
		Activity 1.2.3 Approval				X		Government of Kosovo.	

6.2: Comparison table with all three options

[Give a brief narrative overview of the three options. Also present the selected option and the main reasons why it was selected.]

Figure 10: Comparing options

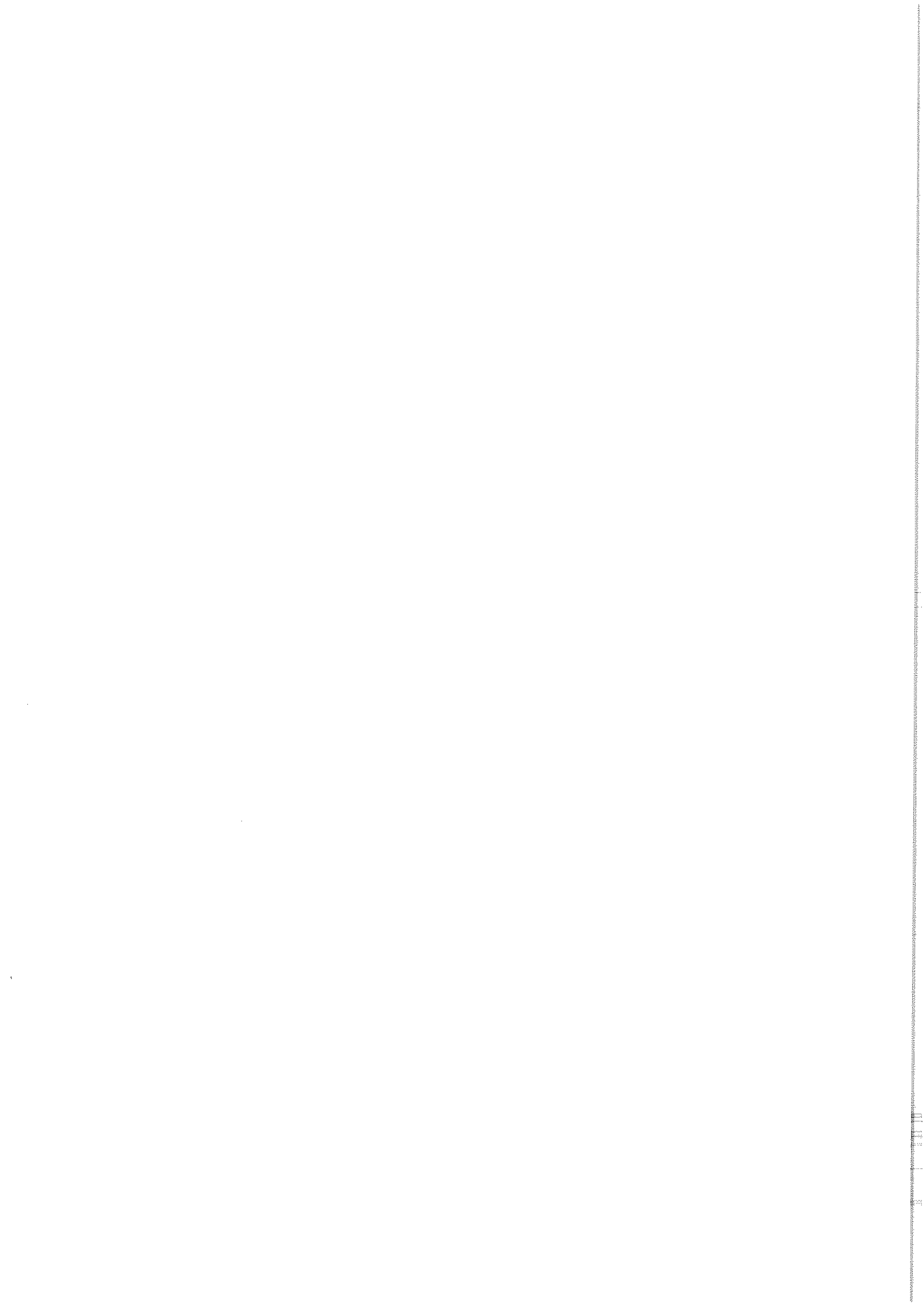
Figure 10: Comparing options

Comparison method:									
Relevant positive impacts	Option 1: No change		Option 2: Improve implementation and execution		Option 3: New Law on Energy Performance in Buildings				
Economic impacts					Preliminary assessment of the expected impacts highlights the potential benefits that would be achieved through increasing the energy performance of the buildings. It is considered that after the entry into force of the new law it will be possible to increase the rate of renovation of buildings. Increasing the number of renovated buildings will have a positive economic effect especially in increasing jobs through companies engaged in the construction sector. At the same time, it will be possible to increase the value of real estate through transactions by building owners.				
Social impacts					The social impacts are expected to be positive in terms of job creation at the local level, as well as improving comfort conditions. Energy poverty is expected to decrease, as better energy performance in buildings contributes to lower energy bills.				
Environmental impact assessment					Environmental impact assessment recognizes the need to balance waste generation and resource efficiency throughout the life cycle of buildings. Big profits could be made if the buildings could be turned into carbon divers through green infrastructure. Reduced energy consumption and consumption of fossil fuels should bring many wider benefits, such as reducing air pollution.				
Impact on SMEs					The impact on SMEs is projected to be positive, as new business opportunities will be created to meet the need for building renovations.				
Relevant costs									
Assessment of expected budgetary impact	Year1	Year2	Year3	Year1	Year2	Year3	Year1	Year2	Year3
Conclusion									

Chapter 7: Conclusions and next steps

The main purpose of this Concept Paper is to propose a new Law on Energy Performance in Buildings to advance the objective of implementing as efficiently as possible to achieve the targets planned by the Kosovo NEEAP set out above under the NEEAP 2019-2021.

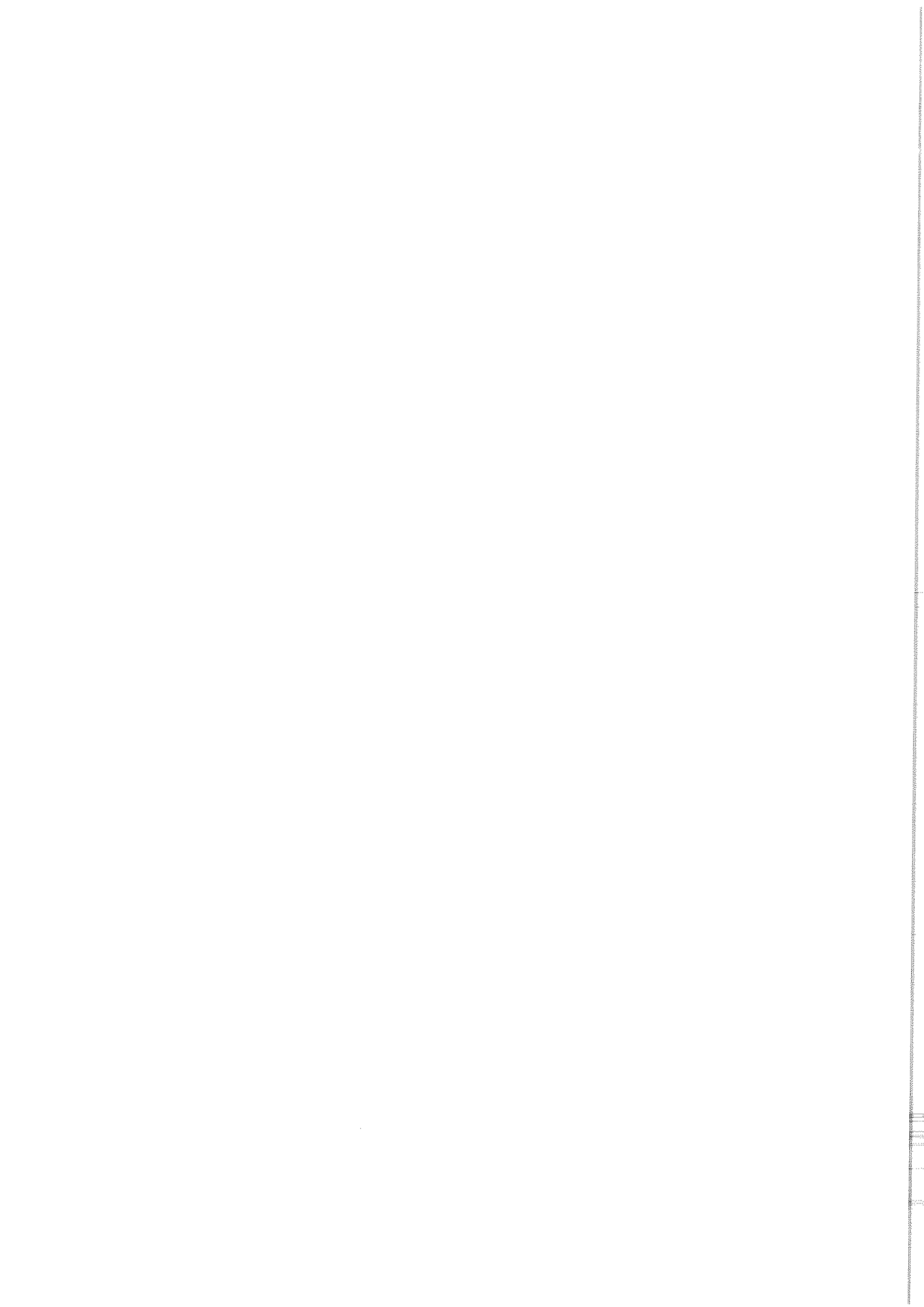
7.1: Provisions for monitoring and evaluation

Annex 1: Economic Impact Assessment Form

Category of economic impacts	The main impact	Is this impact expected to occur?		Number of organizations, companies and / or individuals affected	Expected benefit or cost of impact	Preferred level of analysis
		Yes	No			
Jobs ¹⁴	Will the current number of jobs increase?	X			High / low	
	Will the current number of jobs be reduced?		X			
	Will it affect the level of payment?	X				
	Will it affect the ease of finding a job?	X				
Doing business	Will it affect access to finance for business?	X				
	Will certain products leave the market?	X				
	Will certain products be allowed on the market?	X				
	Will businesses be forced to close?		X			
Administrative charge	Will new businesses be created?					
	Will businesses be forced to meet the obligations of providing new information?	X				
	Have the obligations to provide information to businesses been simplified?	X				
	Are current import flows expected to change?	X				
Business	Are current export flows expected to change?					
	Will it have an effect on the mode of transport of passengers and / or goods?		X			
	Will there be any change in the time required to transport passengers and / or goods?		X			
	Are companies expected to invest in new activities?	X				
Investments	Are companies expected to cancel or postpone investments?		X			
	Will investments from the diaspora increase?	X				
	Will investments from the diaspora be reduced?		X			
	Will foreign direct investment increase?	X				
	Will foreign direct investment decrease?		X			

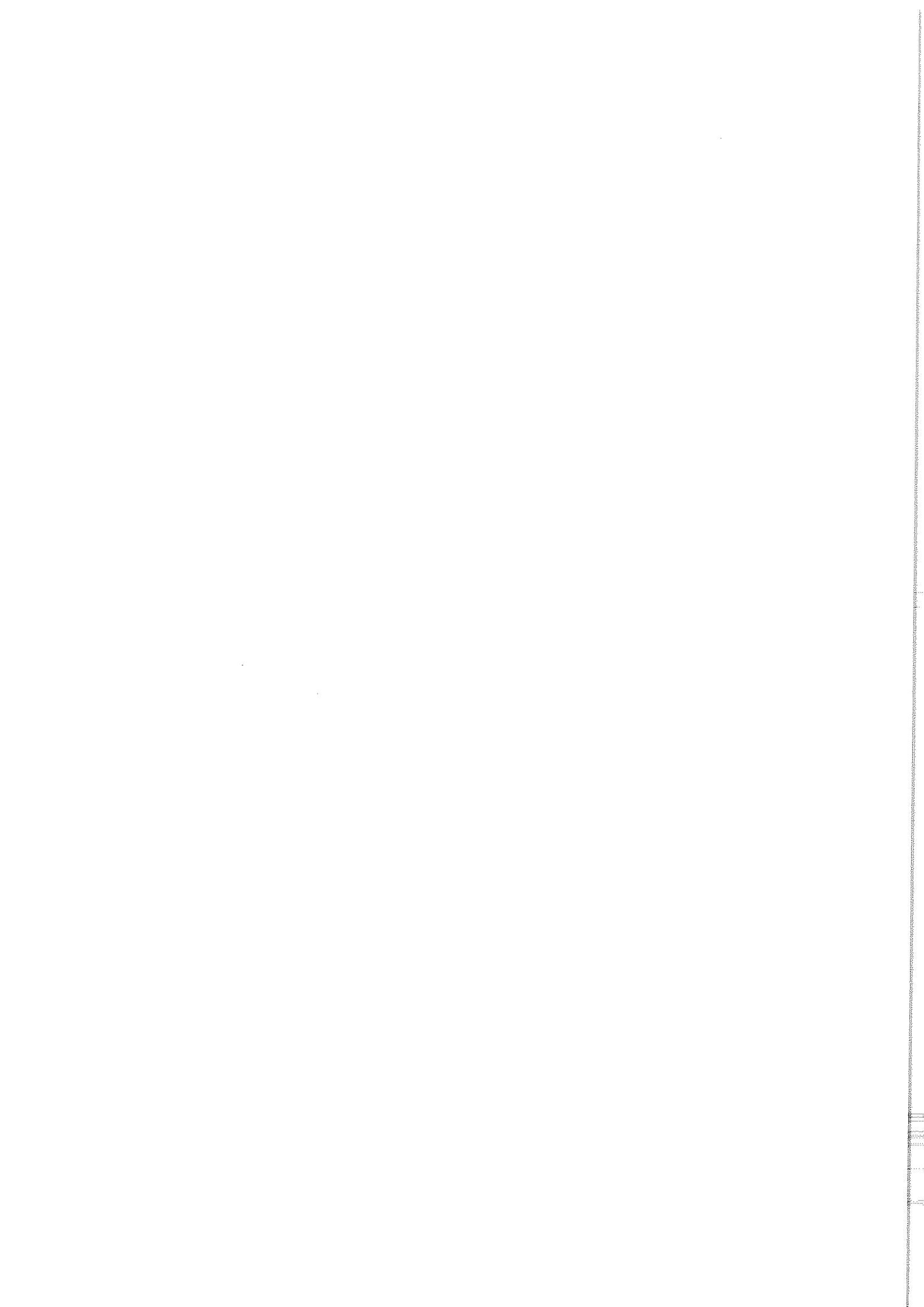
¹⁴ When it affects jobs, there will also be social impacts.

Appendix 2: Social Impact Assessment Form

Category of social impacts	The main impact	Is this impact expected to occur?		Number of organizations, companies and / or individuals affected	Expected benefit or cost of impact	Preferred level of analysis
		Yes	No			
Jobs ¹⁵	Will the current number of jobs increase?	X		High / low		
	Will the current number of jobs be reduced?		X			
	Are jobs affected in a particular business sector?	X				
	Will there be any impact on the level of payment?	X				
Regional social influences	Will it have an impact on making it easier to find a job?	X				
	Are social influences concentrated in a particular region or city?		X			
	Are workers' rights affected?		X			
	Are standards for working in hazardous conditions foreseen or repealed?		X			
Social inclusion	Will it have an impact on how social dialogue is developed between employees and employers?		X			
	Will it have an impact on poverty?	X				
	Is access to social protection schemes affected?	X				
	Will the price of basic goods and services change?	X				
Education	Will it have an impact on the financing or organization of social protection schemes?		X			
	Will it have an impact on primary education?	X				
	Will it have an impact on secondary education?	X				
	Will it have an impact on higher education?	X				
	Will it have an impact on vocational training?	X				
	Will it have an impact on worker education and lifelong learning?	X				
	Will it have an impact on the organization or structure of the education system?	X				
	Will it have an impact on academic freedom and	X				

¹⁵ When it affects jobs, there will also be economic impacts.

Culture	self-government?								
	Does the option affect cultural diversity?	X							
	Does the option affect the funding of cultural organizations?		X						
	Does the option affect the opportunities for people to benefit from or participate in cultural activities?		X						
Governance	Does the option affect the preservation of cultural heritage?	X							
	Does the option affect the ability of citizens to participate in the democratic process?	X							
	Is every person treated equally?	X							
	Will the public be better informed about certain issues?	X							
	Does the option affect the way political parties function?		X						
	Will it have any impact on civil society?	X							
Public health and safety ¹⁶	Will it have any impact on people's lives, such as life expectancy or mortality rate?	X							
	Will it have an impact on food quality?	X							
	Will the health risk increase or decrease due to harmful substances?		X						
	Will there be health effects due to changes in noise levels or air, water and / or soil quality?	X							
	Will there be health effects due to changes in energy use?	X							
	Will there be health effects due to changes in waste disposal?	X							
	Will it have an impact on people's lifestyles, such as levels of interest in sports, changes in nutrition, or changes in tobacco or alcohol use?		X						
	Are there specific groups that face much higher risks than others (determined by factors, such as age, gender, disability, social group or region)?		X						
Crime and	Are the chances of catching criminals affected?		X						

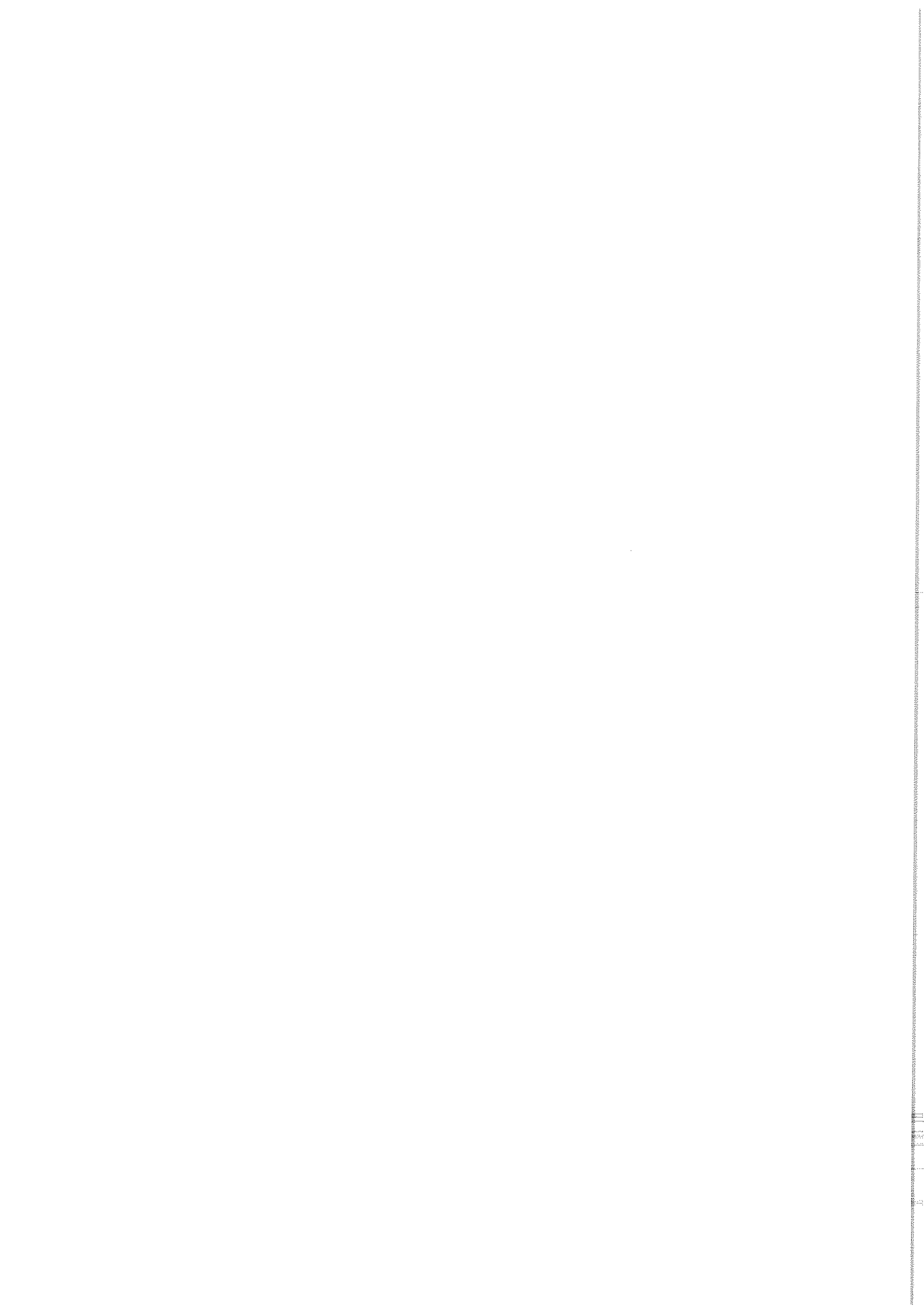
¹⁵ When it has an impact on public health and safety, then it regularly has environmental impacts.

[illegible]

security	Is the potential gain from the crime affected?					X			
	Does it affect levels of corruption?					X			
	Is law enforcement capacity affected?					X			
	Is there any effect on the rights and safety of victims of crime?					X			

Annex 3: Environmental Impact Assessment Form

Category of environmental impacts	The main impact	Is this impact expected to occur?		Number of organizations, companies and / or individuals affected	Expected benefit or cost of impact	Preferred level of analysis
		Yes	No			
Stable climate and environment	Will it have an impact on greenhouse gas emissions (carbon dioxide, methane, etc.)?	X			High / low	
	Will fuel consumption be affected?	X				
	Will the variety of resources used to generate energy change?	X				
	Will there be any price changes for environmentally friendly products?	X				
Air quality	Will certain activities become less polluting?	X				
	Will it have an impact on the emission of air pollutants?	X				
Water quality	Does the option affect freshwater quality?		X			
	Does the option affect groundwater quality?		X			
	Does the option affect drinking water sources?		X			
Land quality and land use	Will it have an impact on soil quality (in relation to acidification, pollution, use of pesticides or herbicides)?	X				
	Will it have an impact on soil erosion?		X			
	Will land be lost (through construction, etc.)?		X			
	Will land be acquired (through decontamination, etc.)?		X			
	Will there be any change in land use (eg from forest use to agricultural or urban use)?		X			
Waste and recycling	Will the amount of generated waste change?	X				
	Will the ways in which waste is treated change?	X				
	Will there be an impact on waste recycling opportunities?	X				
Use of resources	Does the option affect the use of renewable sources (fish stocks, hydropower plants, solar energy, etc.)?	X				
	Does the option affect the use of resources that are not renewable (groundwater, minerals, coal, etc.)?		X			

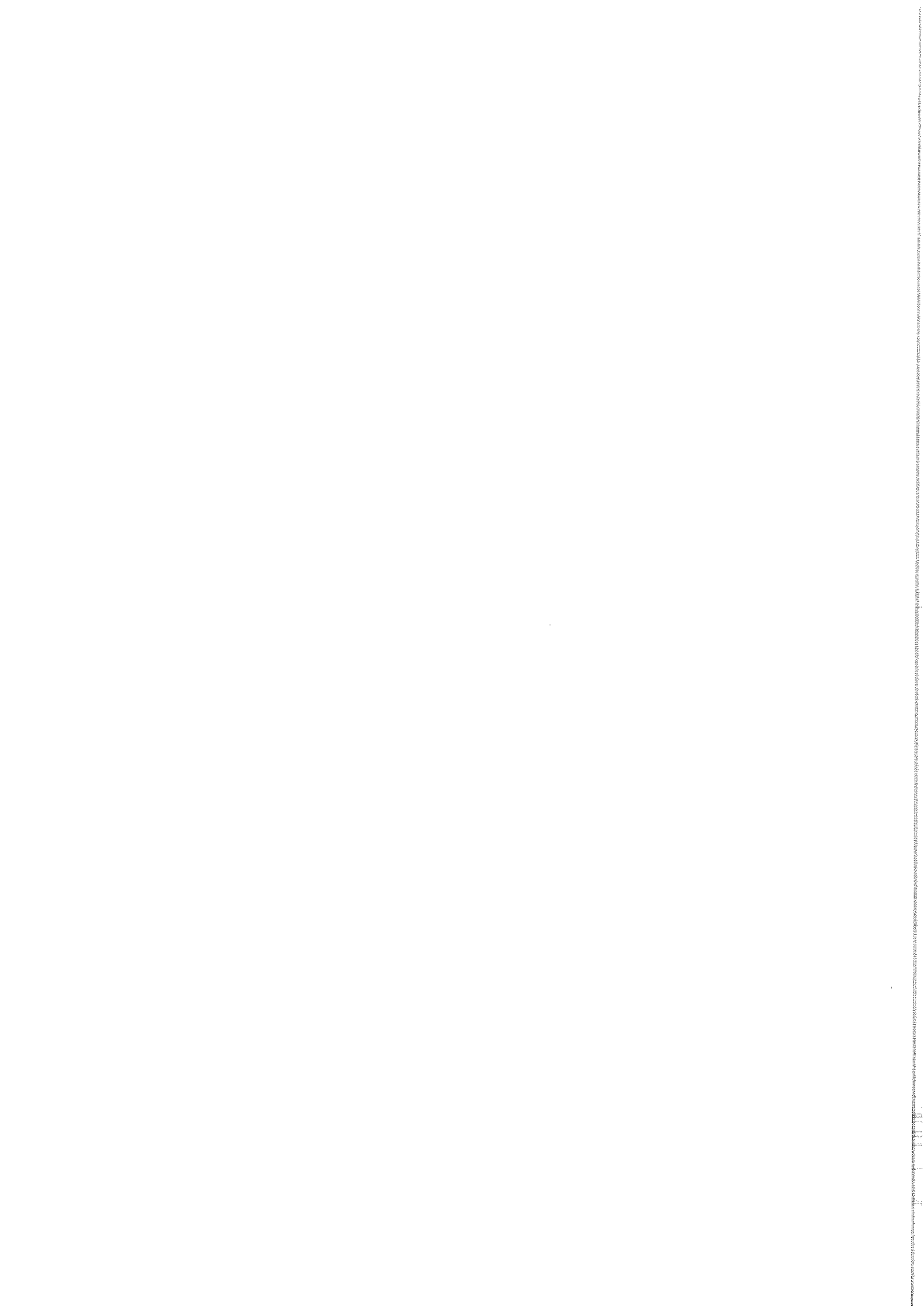

The degree of environmental risks	Will there be any effect on the likelihood of hazards, such as fires, explosions or accidents?		X				
	Will it affect preparedness in case of natural disasters?		X				
Biodiversity, flora and fauna	Is the protection of society from natural disasters affected?		X				
	Will it have an impact on protected or endangered species or the areas where they live?		X				
	Will the size or connections between nature areas be affected?		X				
	Will there be any effect on the number of species in a given area?		X				
Animal welfare	Will animal treatment be affected?		X				
	Will animal health be affected?	X					
	Will the quality and safety of animal feed be affected?	X					

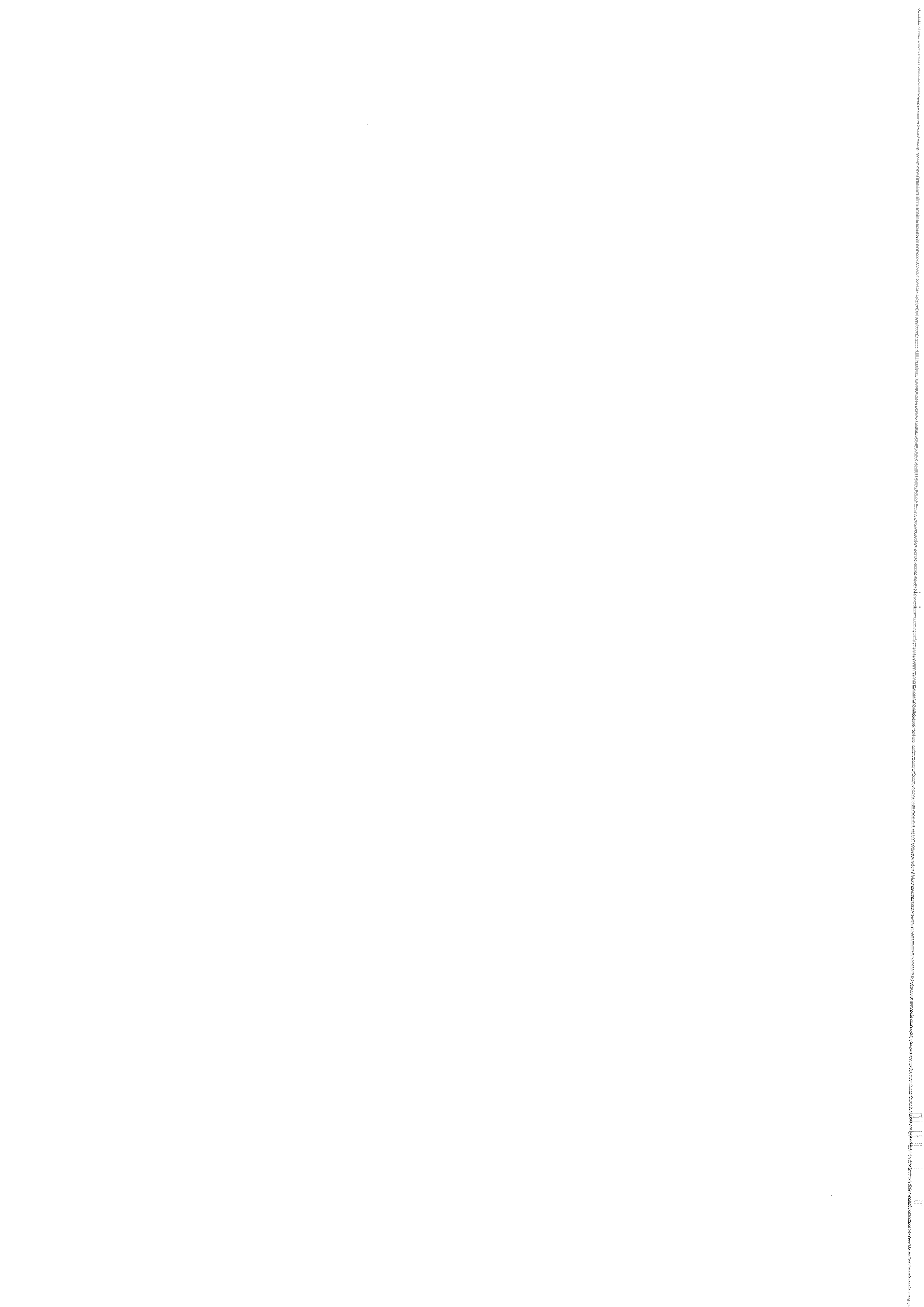
Annex 4: Form of assessment for the impact of fundamental rights

Category of influence on fundamental rights	The main impact	Is this impact expected to occur?		Number of organizations, companies and / or individuals affected	Expected benefit or cost of impact	Preferred level of analysis
		Yes	No			
Dignity	Does the option affect people's dignity, their right to life or a person's integrity?	X		High / low	High / low	
Freedom	Does the option affect the right to freedom of individuals?	X				
	Does the option affect a person's right to privacy?	X				
	Does the option affect the right to marry or to create a family?		X			
	Does the option affect the legal, economic or social protection of individuals or the family?		X			
	Does the option affect freedom of thought, conscience or religion?		X			
Personal data	Does the option affect freedom of expression?		X			
	Does the option affect freedom of assembly or association?		X			
	Does the option include the processing of personal data?		X			
	Are the individual's rights of access, redress and objection guaranteed?	X				
	Is the way in which personal data is processed clear and well protected?		X			
Asylum	Does this option affect the right to asylum?		X			
Property rights	Will property rights be affected?		X			
	Does the option affect the freedom to do business?		X			
Equal treatment ¹⁷	Does the option protect the principle of equality before the law?	X				
	Are certain groups likely to be harmed directly or indirectly by discrimination (eg		X			

¹⁷ Gender equality is addressed in the Gender Impact Assessment

	discrimination based on gender, race, color, ethnicity, political or other opinion, age or sexual orientation)?						
	Does the option affect the rights of people with disabilities?		X				
Children's rights Good administration	Does the option affect children's rights?		X				
	Will administrative procedures become more complicated?		X				
	Is the way in which the administration makes decisions influenced (transparency, procedural deadline, the right to access a file, etc.)?		X				
	On criminal law and the penalties provided: are the rights of the defendant affected?		X				
	Is access to justice affected?		X				

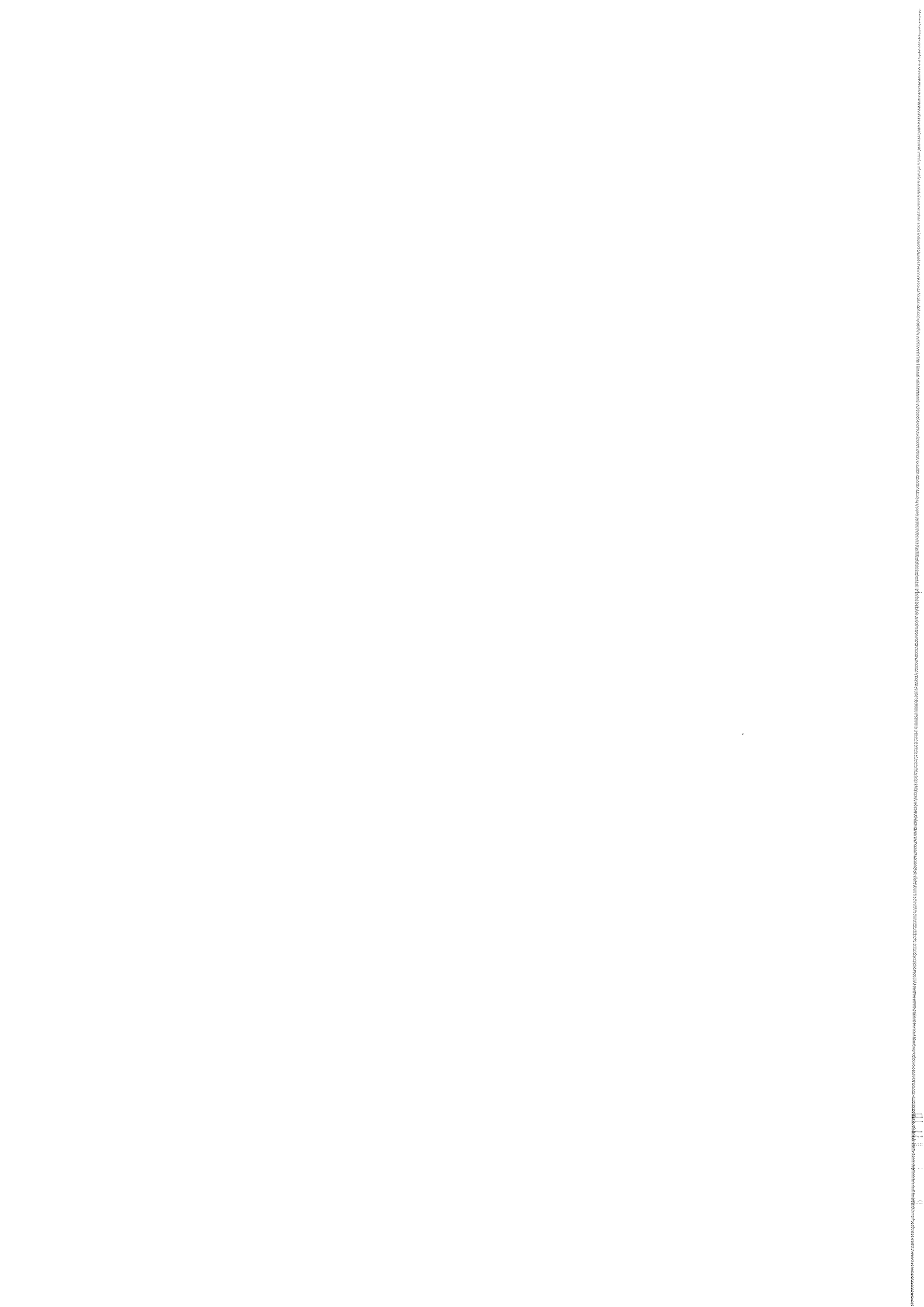

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministrarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

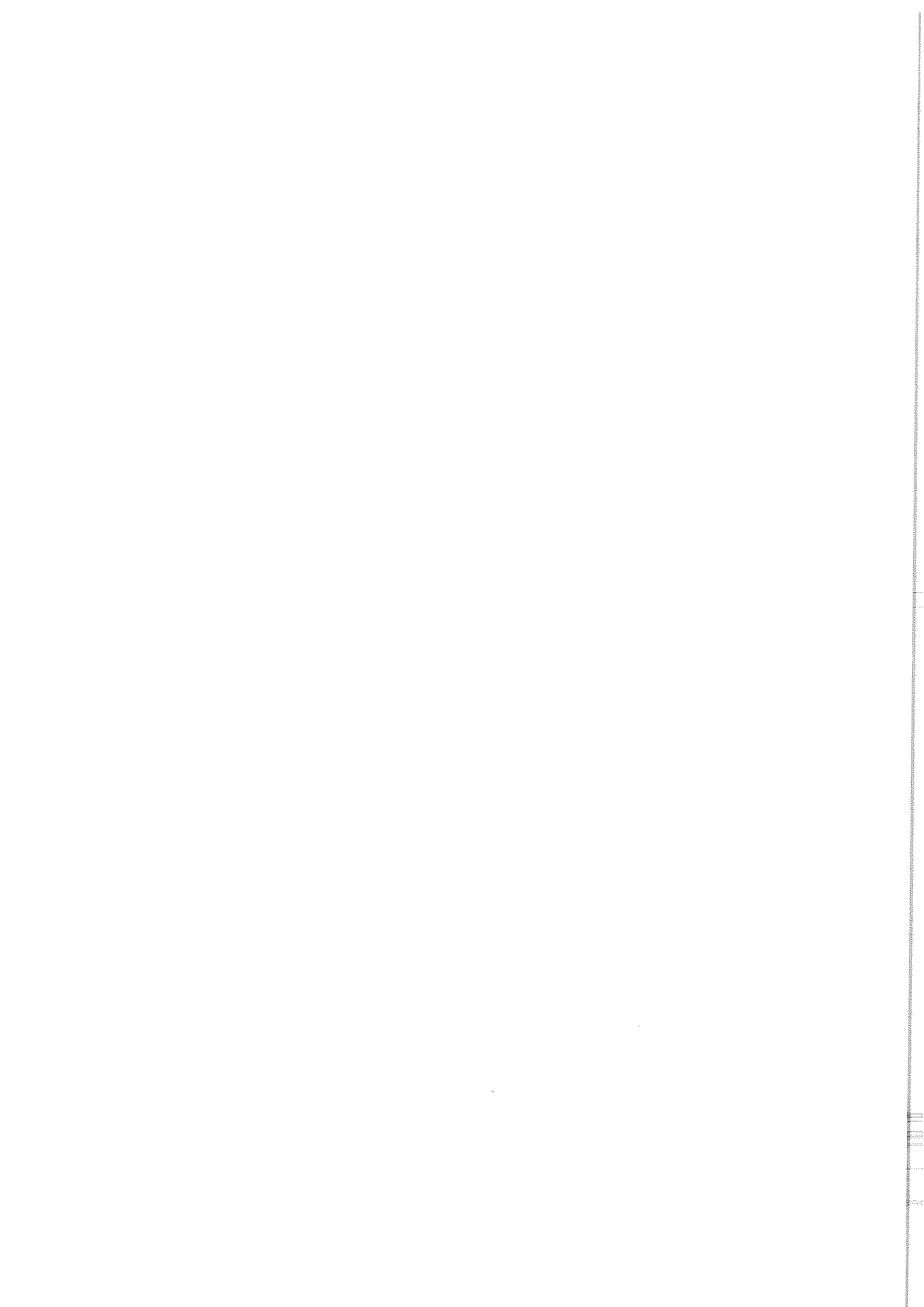
**NACRT KONCEPT DOKUMENTA O OBLASTI ENERGETSKE
EFIKASNOSTI ZGRADA**

FEBRUARA

2022

	2
Sadržaj	
Sadržaj	2
Skraćenice	3
Rezime koncept dokumenta	4
Uvod	6
Poglavlje 1: Definisanje problema	6
1.1. Institucionalni i zakonski okvir	7
1.2. Opis i pojašnjenje glavnog pitanja/problema	8
1.3. Efekti	12
1.4. Uzroci	12
1.5. Zainteresovane strane na osnovu definicije problema	12
1.6. Takođe opišite da li je Koncept dokument vezan za sprovođenjem <i>ackuis-a</i> EU-a	13
Poglavlje 2: Svrha i ciljevi	14
2.1. Svrha	14
2.2. Ciljevi	14
Poglavlje 3: Opcije	14
3.1: Opcija bez ikakve promene	15
3.2: Opcija poboljšanja sprovođenja uz zakonske dodatke i izmene	15
3.3: Usvajanje novog Zakona o energetskej efikasnosti zgrada	15
Poglavlje 4: Identifikovanje i procena budućih uticaja	16
4.1: Izazovi prikupljanja podataka	17
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije	17
Poglavlje 6: Poređenje opcija	17
6.1: Planovi sprovođenje za različite opcije	19
6.2: Tabela poređenja sa sve tri opcije	21
Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci	21
7.1: Odredbe za praćenje i procenu	21
Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja	22
Prilog 2: Obrazac za procenu društvenog uticaja	24
Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu	27
Prilog 4: Forma procene uticaja osnovnih prava	29

Skraćenice

MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
ME	Ministarstvo ekonomije
KAEE	Kosovska agencija za energetske efikasnost
EU	Evropska unija
NPSP	Nacionalni program za stabilizaciju i pridruživanje
NAPEE	Nacionalni akcioni plan za energetske efikasnost
AER	Agenda Evropske reforme
PER	Program za ekonomske reforme
EEZ	Energetska efikasnost u zgradama

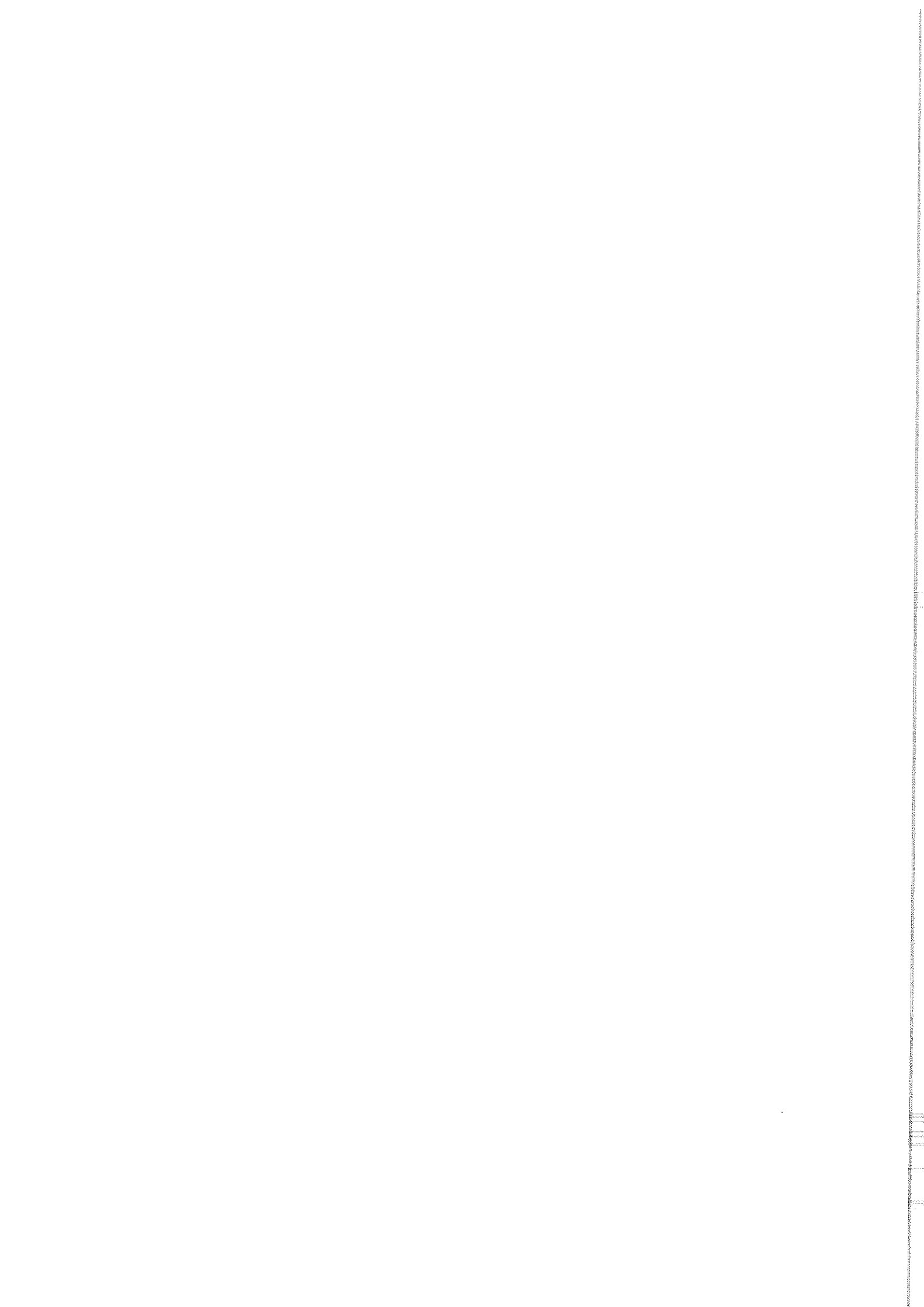
Rezime koncept dokumenta

Opšte informacije	
Naslov	Koncept dokument o oblasti energetske efikasnosti zgrada
Noseće ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture – MŽSPPI; Odeljenje za prostorno planiranje, izgradnju i stanovanje; Divizija za izgradnju.
Kontakt Osoba	Arben Ajazi; Broj telefona: 038 200 32 038
PRVRK	Plan rada Vlade Republike Kosovo 2021-2025
Strateški prioritet	• Strateški i operativni plan Vlade za MŽSPPI2. Unapređenje zaštite prirode, biodiverziteta i održivog prostornog planiranja, 2.4. Ojačati politike u oblasti građevinarstva i stanovanja • Energetska strategija Republike Kosovo 2017-2026: Cilj 5, tačka 2. • Nacionalni program za sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (NPSSP), <i>Acquis</i> Poglavlje 15-Energija, potpoglavlje energetska efikasnost u narativnom delu NPSSP. • Agenda evropske reforme (AER 2), Stub 2 – Konkurentnost, investiciona klima i održivi razvoj; Mera 2.2 – Posvećenost ispunjavanju ciljeva energetske efikasnosti i obnovljive energije, 2.2.a.1. Izrada podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o EE na osnovu preporuka i dobrih praksi EU. • Program za ekonomske reforme (PRE) Mera I. Reforma tržišta energije i transporta I: Smanjenje potrošnje energije kroz mere energetske efikasnosti.

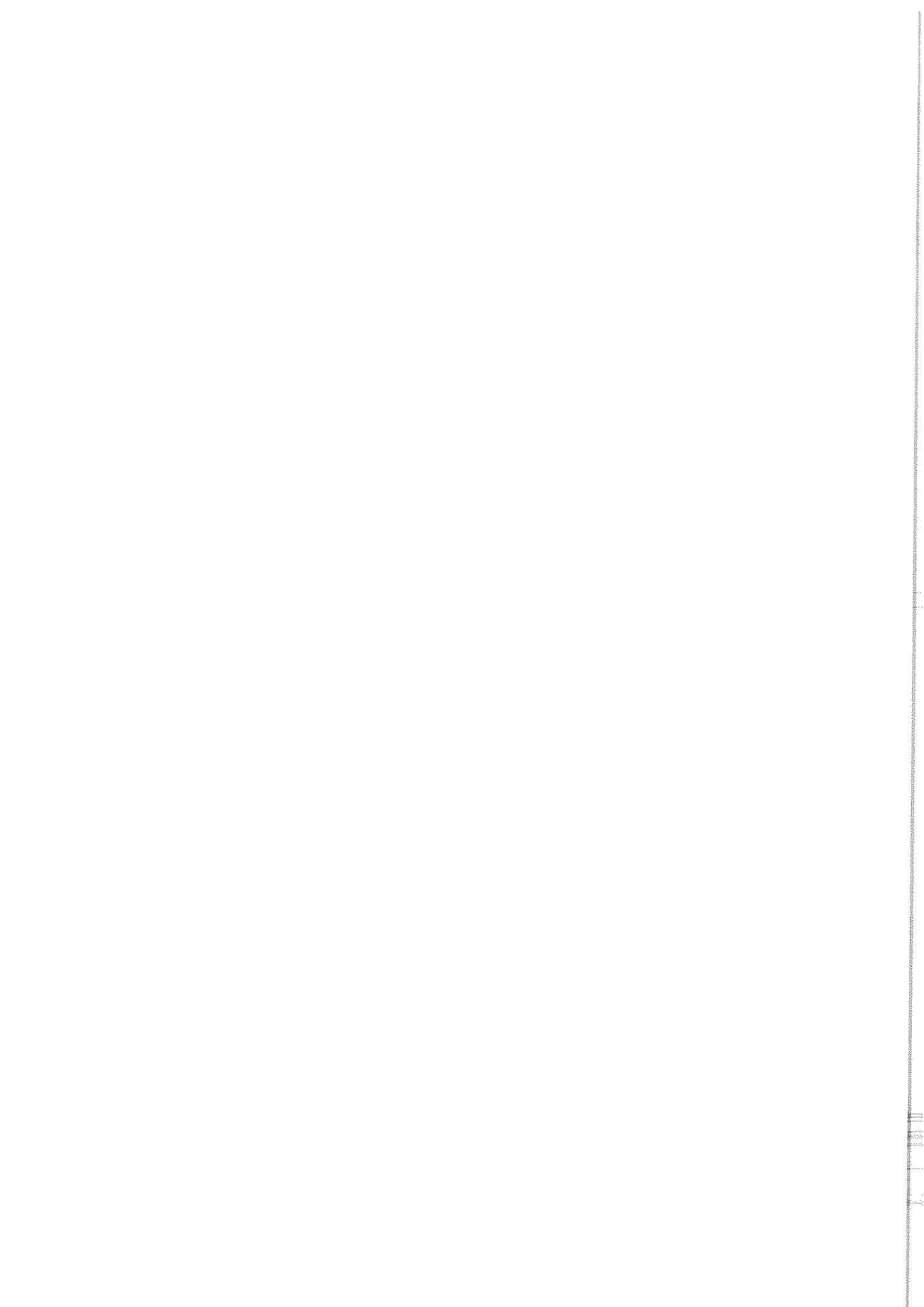
Odluka	
Glavno Pitanje	Nedostatak sertifikacije zgrada
Rezime konsultacija	Tokom međuministarskih konsultacija nije bilo komentara za pomenuti koncept dokumen Period javnih konsultacija na onlajn platformi za javne konsultacije MŽSPPI-e je bio od 07. 12.2021 do 29.12.2021.godine
Predložena opcija	Opcija 3.3: Usvajati novi Zakon o energetske efikasnosti zgrada

Glavni očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	Izrada zakona o oblasti energetske efikasnosti zgrada imaće uticaj na budžet i biće sprovedena u okviru trenutnih budžetskih ograničenja MŽSPPI.
Ekonomske uticaji	Nema očekivanih relevantnih uticaja u ovoj kategoriji
Društveni uticaji	Izrada zakona o oblasti energetske efikasnosti zgrada imaće u uticaj na uštedu energije i životnu sredinu u pozitivnom aspektu.
Uticaji na životnu sredinu	Ima očekivanih pozitivnih uticaja u ovoj kategoriji
Međusektorski uticaji	Izradom Zakona o oblasti energetske efikasnosti zgrada imaće međusektorskih uticaja, jer Zakon predviđa veću saradnju u cilju njegovog sprovođenja na nacionalnom nivou.
Administrativna opterećenja za kompanije	'Ne vredi'
MSP testovi	Usvajanjem Zakona o oblasti energetske efikasnosti zgrada biće obavezani da se pridržavaju obaveza predviđenih zakonom.

Sledeći koraci	
Kratkoročni	Nakon usvajanja Koncept dokumenta za oblast energetske efikasnosti u zgradama, pristupiće se izradi novog Zakona o energetske efikasnosti zgrada.
Srednjoročni	Nakon izrade Zakona o energetske efikasnosti zgrada i njegovog usvajanja biće organizovani sastanci, javne rasprave, radionice i dr. da promoviše ovaj zakon u cilju informisanja institucija

	na centralnom i lokalnom nivou o načinu njegove primene i počće sa izradom i primenom sekundarnog zakonodavstva koji proizilaze iz ovog zakona.
--	---

Uvod

Tabela 1: Tabela sa opštim informacijama za koncept dokument

Naslov	Koncept papir za oblast energetskih performansi u zgradarstvu
Noseće ministarstvo	Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture – MSPP; Odeljenje za prostorno planiranje, izgradnju i stanovanje; Građevinski odsek.
Kontakt osoba	Arben Ajazi; Broj telefona: 038 200 32 038
GPRV	Cilj 2.4. Ojačavanje politike u oblasti stanovanja i građevinarstva
Strateški prioritet	• Vladin strateški i operativni plan za MŽSPPI P2. Unapređenje zaštite prirode, biodiverziteta i održivog prostornog planiranja, 2.4. Ojačati politike u oblasti građevinarstva i stanovanja • Energetska strategija Republike Kosovo 2017-2026: Cilj 5, tačka 2. • Nacionalni program za sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (NPSSP), <i>Acquis</i> Poglavlje 15-Energija, potpoglavlje energetska efikasnost u narativnom delu NPSSP. • Agenda Evropske reforme (AER 2), Stub 2 – Konkurentnost, investiciona klima i održivi razvoj; Mera 2.2 – Posvećenost ispunjavanju ciljeva energetske efikasnosti i obnovljive energije, 2.2.a.1. Izrada podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o EE na osnovu preporuka i dobrih praksi EU. • Program za ekonomske reforme (PER) Mera I. Reforma tržišta energije i transporta 1: Smanjite potrošnju energije kroz mere energetske efikasnosti.
Radna grupa	Članovi Radne grupe prema Odluci br. 2092/21, od 02.06.2021. godine Arben Ajazi - Predsedavajući OPPSI / MŽSPPI Ilir Kryeziu - Zam. Predsedavajućeg OPPSI / MŽSPPI Vlora Osaj - Član, PO / MŽSPPI Bujar Sekiraqa - Član, KAEE / ME Blin Berdoniqi - Član, OE / ME Adil Bytyqi, - Član, KSV / KP Miradije Asllanaj - Član, OEIKP / MŽSPPI Naser Afizi - Član, OBF / MŽSPPI Zana Radoniqi - Član, OB / MF Bardh Xërxa - Član KSP-IE / KP Shpresa Sheremeti - Član, JLJRP / MŽSPPI Naim Syla - Član, OIT / MŽSPPI Fadil Maxhuni - Član OJK/ MŽSPPI
Dodatne informacije	Razvoj ovog koncept dokumenta proizilazi iz obaveza Kosova prema Ugovoru o energetske zajednici

Poglavlje 1: Definisanje problema

Energetska efikasnost u zgradama se smatra zadovoljavajućom ako su različite potrebe u vezi sa standardnom upotrebom zgrade dovoljno zadovoljene, uključujući grejanje/hlađenje, osvetljenje i snabdevanje toplom vodom. Trenutno se zaliha stambenih zgrada na Kosovu smatra najvećim potrošačem ukupne energije, sa oko 40%.¹ Iz tog razloga, građevinski sektor je od ključnog značaja za postizanje ciljeva Republike Kosovo zajedno sa ciljevima EU-a za energiju i životnu sredinu. Istovremeno, zgrade sa većom efikasnošću poboljšavaju kvalitet života građana donoseći dodatne koristi društvu i ekonomiji.

¹ Agencija za statistike Kosova, Godišnji energetske bilans u Republici Kosovo 2020, str. 6, vidite: <https://ask.rks-gov.net/media/6186/bilanci-i-energijs%C3%AB-n%C3%AB-kosov%C3%AB-2020-f.pdf>

1.1. Institucionalni i zakonski okvir

U cilju poboljšanja energetskeg sektora, Republika Kosovo je 2017. godine usvojila Zakon br. 05/L-101 o energetskeg efikasnosti zgrada.² (u daljem tekstu: Zakon o EEZ), dok su u 2018. godini usvojena i četiri propisa i zbog nesprovođenja kriterijuma postavljenih ovim propisima, građevinska industrija na Kosovu se suočava sa novim izazovima. Zakonski zahtevi koji proizilaze iz propisa o energetskeg efikasnosti u zgradama, obavezuju Republiku Kosovo da primenjuje različite metodologije i prakse, kako bi ispunila unapred određene nacionalne i međunarodne ciljeve. Iako postoji nekoliko inicijativa ka procesu poboljšanja energetske efikasnosti u zgradama, sertifikacija i kvalifikacija i dalje predstavljaju izazov, kako za postojeće tako i za nove zgrade. Proces sprovođenja energetske sertifikacije povećao bi konkurentnost između vlasnika, investitora, kupaca ili čak zakupaca zgrada, čime se stvara stabilnost na nivou zemlje. Ova akcija pomaže privrednom rastu, sa ciljem da podrži dugoročni model ekonomskog razvoja i doprinosi smanjenju potrošnje energije, stvaranju novih mogućnosti za zapošljavanje i napredovanje na tržištu rada, kao i u čistijoj i zdravijoj životnoj sredini.

U pogledu međunarodnih zakonskih obaveza, Republika Kosovo je potpisnica Ugovora o Energetskeg zajednici³ i obavezala se da usvoji zakonski okvir u potpunoj saglasnosti sa zakonodavstvom EU. U godišnjem izveštaju o sprovođenju za Kosovo objavljenom 1. novembra 2021. godine⁴ Sekretarijat Energetske zajednice prepoznaje napredak koji je Kosovo ostvarilo gde je pokazatelj energetske efikasnosti u zgradama predstavljen sa veoma pozitivnim trendom sa 80% sprovođenja, naglašavajući da su aktivnosti za jačanje mehanizama sertifikacije još uvek u toku. Godine 2018. Direktiva (EU) 2010/31 je izmenjena Direktivom 2018/84 o energetskeg efikasnosti u zgradama⁵ a iz ove Direktive su izdate dve Preporuke Komisije koje daju dalje smernice po pitanju poboljšanja energije u zgradama.⁶ Dalje, glavni razlog koji je motivisao izmenu Direktive 2010/31/EU kroz Direktivu 2018/844/EU ima veze sa potrebom povezivanja potencijala koji nude stambene zgrade za dekarbonizaciju. Takođe, prema zvaničnom stavu Evropske komisije, u EU su zgrade odgovorne za oko 40% potrošnje energije unutar EU i za 36% ispuštenih gasova staklene bašte. Samim tim, zgrade su, kao jedine, najveći potrošači energije u Evropi.⁷ Stoga će nova politika za energetskeg efikasnost u zgradama takođe biti u skladu sa Energetskom strategijom Kosova (2017-2026),⁸ Zelena agenda⁹ usvojena za Zapadni Balkan na Samitu u Sofiji, predviđena Evropskom zelenom agendom i Strategijom za zaštitu životne sredine (2013-2022) kojom je takođe identifikovana potreba za unapređenjem energetske efikasnosti i kompletiranjem harmonizacije

² Vidi: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=13176>

³ Kosovo je pristupilo ovom Ugovoru 1. jula 2006. godine, koje je u to vreme predstavljala Misija privremene administracije Ujedinjenih nacija na Kosovu, vidi: <https://www.energy-community.org/implementation/Kosovo.html>

⁴ Vidi: <https://energy-community.org/implementation/Kosovo.html>, str. 11.

⁵ Direktiva (BE) 2018/844 Evropskog parlamenta i Saveta dana 30. maj 2018. Godine koja izmenjuje Direktivu (EU) 2010/31 o efikasnosti energije u zgradama i Direktiva (EU) 2012/27/EU o energetskeg efikasnosti, vidi na Engleskom: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0844&from=EN>

⁶ Vidi: 1. Commission Recommendation (EU) 2019/786 of 8 May 2019 on building renovation (notified under document C(2019) 3352), nalazi se na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1557992239852&uri=CELEX:32019H0786>; dhe 2. Commission Recommendation (EU) 2019/1019 of 7 June 2019 on building modernization, gđndet nē: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1561101986456&uri=CELEX:32019H1019>

⁷ Vidina engleskom: https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en

⁸ Vidi Energetska strategija Republike Kosovo, str. 12.

⁹ Vidi: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2020-10/green_agenda_for_the_western_balkans_en.pdf

zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU.¹⁰ Potreba za ovim koncept dokumentom nastaje i zasniva se na Programu rada Vlade Republike Kosovo (2021-2025) koji se odnosi na razmatranje zakonske osnove u ovoj oblasti.¹¹ Ovim programom rada definisano je da će kao vizija u ovoj oblasti biti stvaranje uslova za održivi ekonomski razvoj, koji će se postići kroz tehnologiju i pristupačnu energiju. Ova nova vrsta politike sprovođenja biće standard za energetske efikasnost u zgradama i biće moćnije oruđe koje lokalne i centralne vlade moraju da pokrenu ovu promenu. Štaviše, ove nove politike će posebno zahtevati od vlasnika zgrada da ispune ciljeve efikasnosti aktivnim poboljšanjem energetske efikasnosti svojih zgrada tokom vremena. Vlada Republike Kosovo godišnje obnavlja jedan procenat (1%) ukupne površine zgrada sa grejanjem i/ili hlađenjem koje su u vlasništvu i koje koriste institucije centralnog nivoa da bi ispunile najmanje minimalne zahteve energetske efikasnosti u skladu sa Zakon o EEZ-u.¹²

1.2. Opis i pojašnjenje glavnog pitanja/problema

Kosovo se može smatrati zemljom sa visokom potrošnjom energije u stambenom sektoru i shodno tome sa visokim emisijama CO₂. MZSPPI je identifikovalo glavne probleme, uzroke problema i identifikovalo efekte koji proizilaze iz ovog procesa. Na osnovu ovih analiza, postoji potreba za izradom novih politika u cilju smanjenja potrošnje energije u zgradama. Tabela 1, za relevantne sektore pokazuje da je potrošnja energije za 2020. godinu dostigla 1542,85 ktoe, što predstavlja blagi pad u odnosu na 2019. godinu (1507,51 ktoe), i izraženije povećanje u odnosu na 2018. godinu (1441,5 ktoe).

Tabela 2: Potrošnja energije po sektorima za godine 2018-2020 (Izvor: Energetski bilans na Kosovu - 2018-2020, ASK)

Ekonomska aktivnost	2018 [ktoe]	2019 [ktoe]	2020 [ktoe]
Industrijski sektor	272.47	319.81	319.92
Sektor domaćinstava	573.40	575.38	628.09
Sektor usluga	137.73	151.73	146.06
Sektor poljoprivrede	31.21	38.02	36.32
Sektor transporta	426.71	422.58	412.46
Ukupno	1441,5 ktoe	1507,5 ktoe	1542,85 ktoe

Generalno je identifikovan problem povećanja količine ugljen-dioksida (CO₂) koji se emituje u atmosferu od koristi električne energije iz izvora koji zagađuju životnu sredinu. Imajući u vidu ove izazove, energetska efikasnost u zgradama se vidi kao dobar metod za smanjenje i kontrolu ogromnog ubrzanja u korišćenju energije. Države i međunarodne organizacije su kroz različite sporazume preduzele važne korake ka smanjenju nivoa potrošnje energije. Brojne javne politike, iz svih razvijenih država i države u razvoju, izrađene su da smanje nivo uštede energije. Strateški i operativni dokumenti pokazuju da postoji značajan potencijal za sprovođenje mera uštede energije u stambenom sektoru.¹³ Uprkos tome, iako postoji zakonska infrastruktura, energetska sertifikacija zgrada ostaje izazovna i još uvek nije primenljiva na teritoriji Republike Kosovo. Važeće zakonodavstvo daje nepotpune definicije u pogledu podele institucionalnih odgovornosti. Štaviše, to udvostručuje obaveze i obaveze koje proizilaze iz ovog zakona

¹⁰ Vidi: Strategija za zaštitu životne sredine (2013-2022), sr. 44, 51.

¹¹ Programa rada Vlade Republike Kosovo (2021-2025) str.41, Vidi: <https://криеминистри.ркс-гов.нет/ен-цонтент/уплоадс/2021/05/Програми-и-Кеверисе-се-Косовес-2021-2025.пдф>

¹² Član 8.

¹³ Vidi: Energetska strategija Republike Kosovo, 2017-2026, str. 27.

za završetak ciklusa energetske sertifikacije zgrada. Iako je bilo nekoliko inicijativa za postizanje ovog procesa, međuinstitucionalne nesigurnosti (Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture - Ministarstvo ekonomije / Kosovska agencija za energetske efikasnosti) uticale su na to da u Republici Kosovo nema sertifikovanih zgrada.

Stoga, uzimajući u obzir ovu situaciju, ovaj dokument daje alternative za način rešavanja gore navedenih pitanja transponovanjem promena koje su donete u normativni okvir EU sa Direktivom 2018/844 / EU o energetskim performansama zgrada i harmonizacijom dalje od ove politike sa aktuelnim lokalnim zakonodavstvom. Izrada i usvajanje ovog dokumenta doprinosi postizanju Cilja 5 Energetske strategije Republike Kosovo za 2017-2026. Kroz ovu novu politiku, energetske učinke u zgradarstvu će se sprovesti kako je definisano Zakonom br. 04/L-110 o građevinarstvu, za primenu mera energetske efikasnosti u građevinskom sektoru.

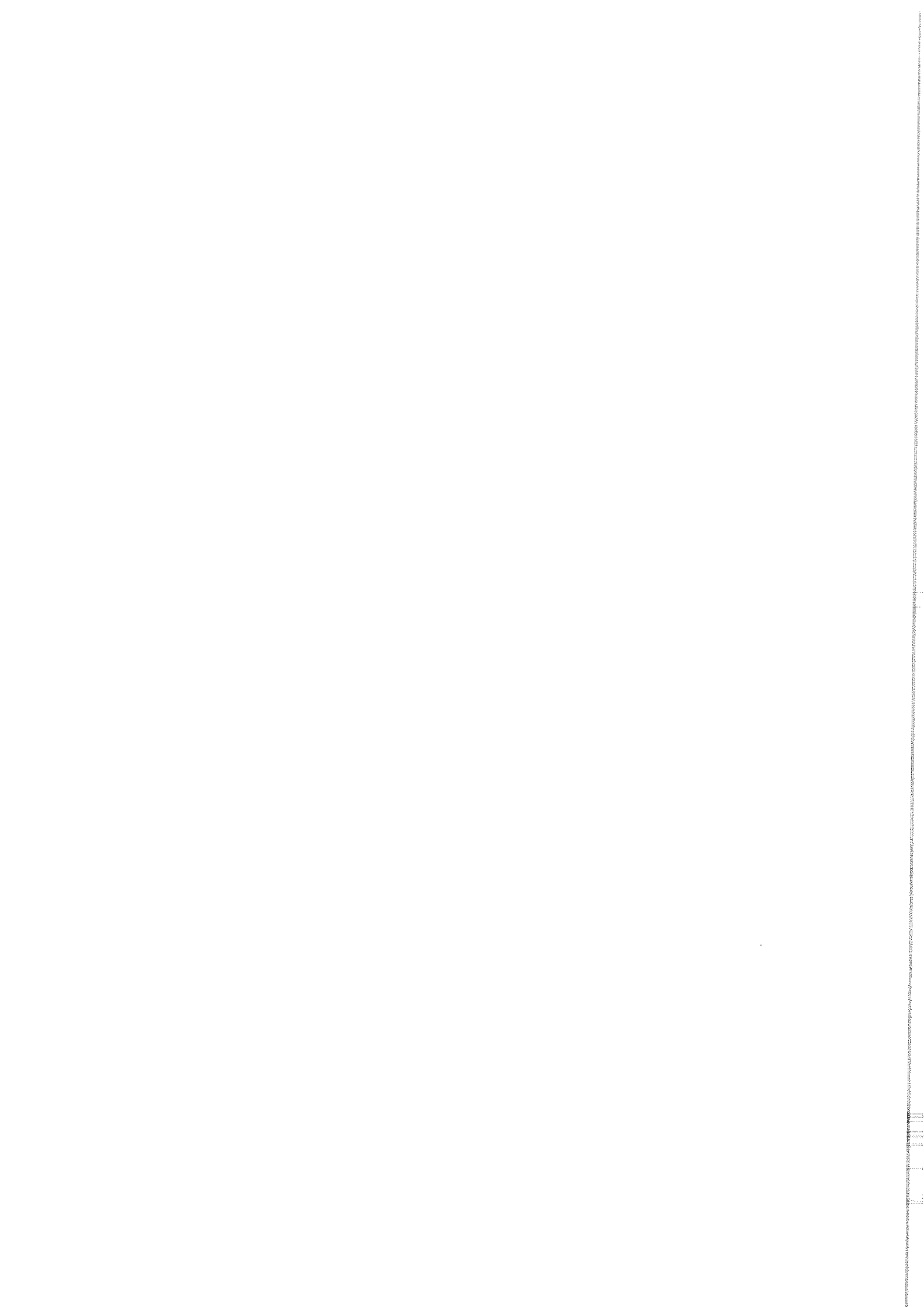
Na osnovu Direktive (EU) 2018/844 i Republika Kosovo kao države članice EU će postaviti nove standarde za energetske efikasnosti u zgradama na osnovu njihove efikasnosti, uključujući i troškovno optimalne nivoe, sa posebnim naglaskom na njihov omotač (grejanje/hlađenje), osvetljenje, snabdevanje toplom vodom zajedno sa njihovim troškovima. Pošto Direktiva (EU) 2018/844 koja izmenjuje Direktivu 2010/31/EU sadrži odredbe koje nisu dopunjene postojećom zakonskom osnovom, Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (u daljem tekstu MŽSPPI) je identifikovalo potrebe za kompletiranjem zakonskog okvira u na osnovu zahteva koji proizilaze iz ove Direktive.

Takođe, među ostalim problemima može se smatrati i nedostatak stručnih kapaciteta. Iako se poslednjih godina kontinuirano radi u ovom pravcu i postižu se rezultati na tom planu, ali angažovanje na ovom polju treba da se nastavi do ispunjenja ovih stručnih kapaciteta koji su neophodni kroz angažovanje osoblja na raznim obukama i radionicama.

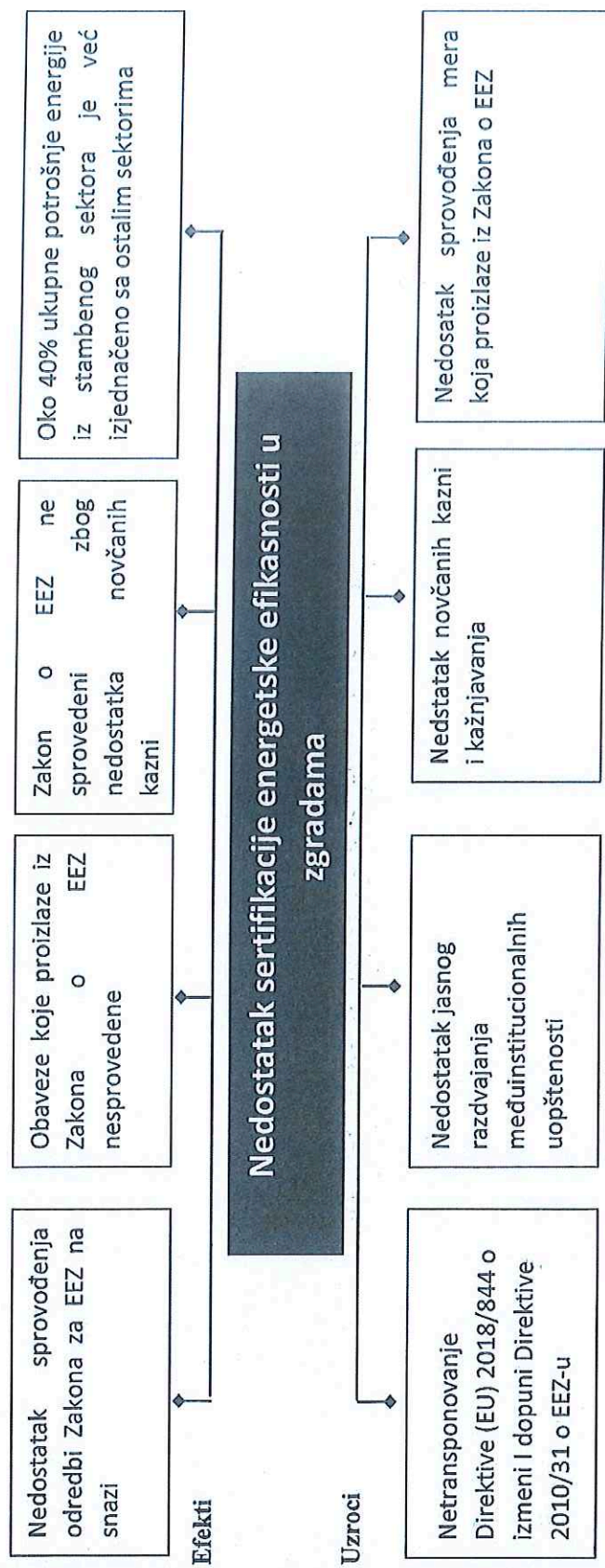
Tabela 3: Relevantni dokumenti politika, zakona i podzakonskih akata

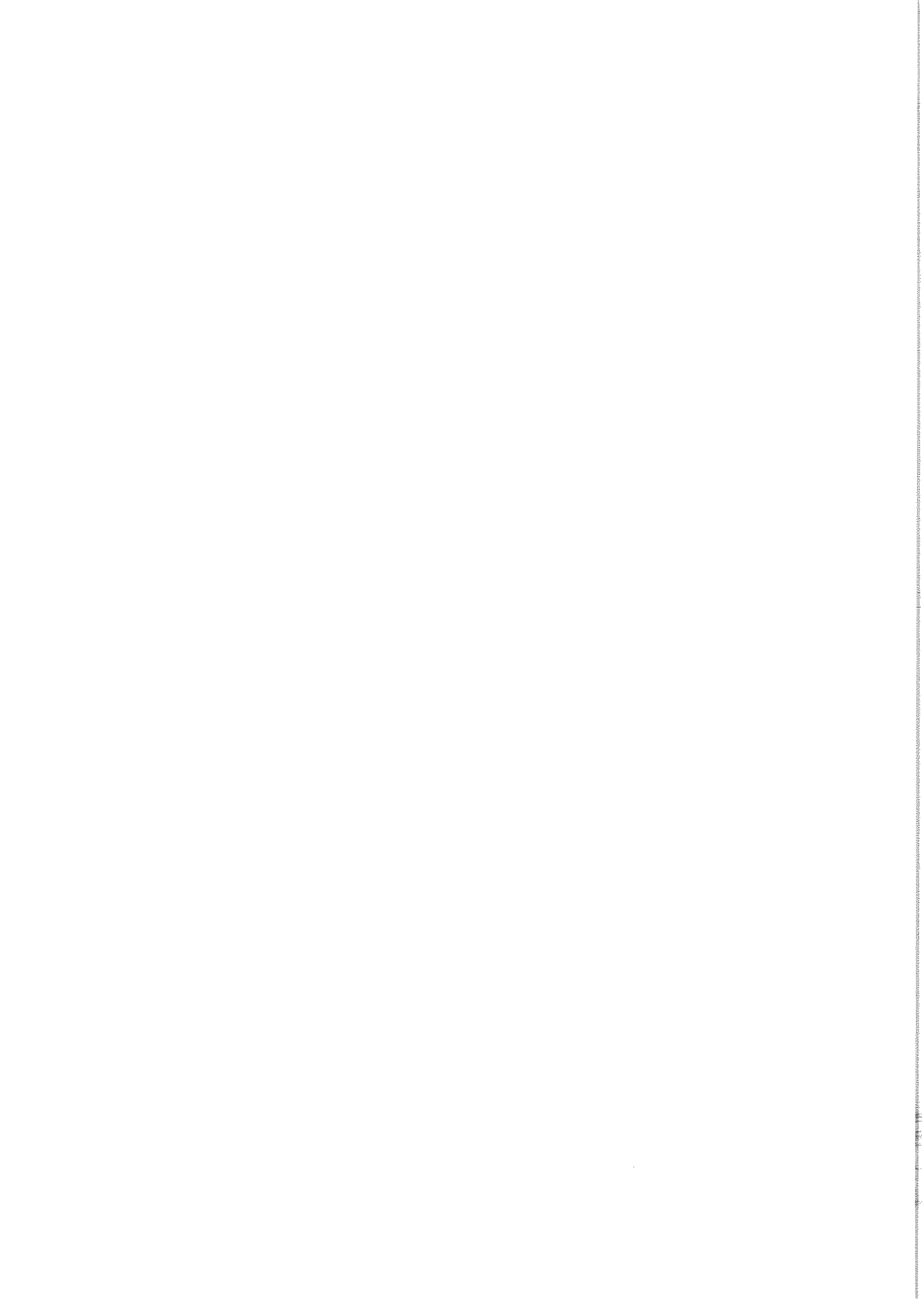
Dokument politika, zakon ili podzakonski akt	Veza sa politikom ili planski dokument putem interneta ili zakonskih akata u Službenom listu	Državne institucije odgovorne za sprovođenje	Uloga i zadaci Institucije (a)
Zakon o energetskoj efikasnosti zgrada	Ovo je važeći zakon koji će uticati opcijom predloženom u ovom Koncept dokumentu. https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=13176	MŽSPPI	U nizu odredbi Zakona, MŽSPPI je definisano kao nadležna institucija za pitanja u vezi sa ovim zakonom.
Uredba (MŽSPPI) br. 02/18 o nacionalnoj metodologiji proračuna integrisanih energetskih performansi zgrada	Predmetni podzakonski akt se donosi na osnovu Zakona o energetskoj efikasnosti zgrada. Ako se ovaj zakon zameni, povećava se potreba za zakonskim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na nivou podzakonskih akata. https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18295	MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja i infrastrukture je nadležni organ za donošenje ove uredbe na osnovu Zakona o energetskoj efikasnosti zgrada.

Uredba (MŽSPP) br. 02/18 o nacionalnoj metodologiji proračuna integrisanih energetske performansi zgrada	Predmetni podzakonski akt se donosi na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti zgrada. Ako se ovaj zakon zameni, povećava se potreba za zakonskim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na nivou podzakonskih akata. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18295	MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja i infrastrukture je nadležni organ za donošenje ove uredbe na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti zgrada.
Uredba (MŽSPP) br. 03/18 za proceduru za sertifikovanje energetske efikasnosti zgrada	Predmetni podzakonski akt se donosi na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti zgrada. Ako se ovaj zakon zameni, povećava se potreba za zakonskim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na nivou podzakonskih akata. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18296	MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja i infrastrukture je nadležni organ za donošenje ove uredbe na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti zgrada.
Uredba (MŽSPP) br.01/2018 za inspekciju sistema grejanja i sistema klimatizacije	Predmetni podzakonski akt se donosi na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti zgrada. Ako se ovaj zakon zameni, povećava se potreba za zakonskim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na nivou podzakonskih akata. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=16142	MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja i infrastrukture je nadležni organ za donošenje ove uredbe na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti zgrada.
Uredba (MŽSPP) br. 04/18 za minimalne zahteve za energetske performanse u zgradama	Predmetni podzakonski akt se donosi na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti zgrada. Ako se ovaj zakon zameni, povećava se potreba za zakonskim prilagođavanjem eventualne praznine koja se stvara na nivou podzakonskih akata. https://gzk.rks.gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18297	MŽSPPI	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja i infrastrukture je nadležni organ za donošenje ove uredbe na osnovu Zakona o energetskej efikasnosti zgrada.

Slika 1: Stablo problema, koje predstavlja glavni problem, njegove uzroke i efekti

1.3. Eefekti

Ovo su svi identifikovani uzroci koji utiču na energetska efikasnost u zgradama:

1. Nedostatak sprovođenja odredbi važećeg Zakona o EEZ-u.
2. Neispunjene obaveze koje proizilaze iz Zakona o EEZ-u dovele su do izostanka izdavanja sertifikata o energetska efikasnostima zgrada kao rezultat neadekvatnog pojašnjenja institucionalnih odgovornosti za zaključivanje ciklusa ovog procesa.
3. Nedostatak novčanih kazni i kažnjavanja u Zakonu o EEZ-u na snazi. Važeći zakon ne predviđa nametanje novčanih kazni, zabrinutost koja je saopštena MŽSPPI Ugovorom o energetska zajednici i koja će biti rešena donošenjem novog zakona.
4. Oko 40% ukupne potrošnje energije iz stambenog sektora je veća u poređenju sa drugim sektorima. Sa novom politikom imaćemo bolju efikasnost zgrada što će rezultirati smanjenjem ukupne potrošnje energije.

1.4. Uzroci

Sljedeći su uzroci koji su direktno povezani sa efektima koje proizvode:

1. Unutrašnji pravni okvir nije usklađen sa novom Direktivom ((EU) 2018/844 u oblasti energetska performansi u zgradama, jer važeći zakon nije usklađen sa njenim izmenama).
2. Nedostatak jasne podele institucionalnih odgovornosti, odnosno dupliranja međuinstitucionalnih obaveza između MŽSPPI i ME-KAEE.
3. Nedostatak regulisanja novčanih kazni i kažnjavanja važećim zakonom.
4. Nedostatak sprovođenja mera za zakon o EEZ-u.

1.5. Zainteresovane strane na osnovu definicije problema

Tabela 4, navodi identifikovane zainteresovane strane. Takođe ukazuje da li na njih utiču uzroci, posledice ili oboje. Pored toga, poslednja kolona u rezimeu pokazuje kako na njih utiče.

Tabela 4: Pregled zainteresovanih strana na osnovu definicije problema

Naziv zainteresovane strane	Uzrok sa kojim je stranka povezana	Efekat sa kojim je stranka povezana	Način na koji je stranka povezana sa ovim uzrokom (uzrocima) ili efektom (efektima)
Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture	1. Netransponovanje Direktive (EU) 2018/844 o izmenama i dopunama Direktive 2010/31 o energetska efikasnosti u zgradama 2. Obaveze koje proizilaze iz Zakona o EEZ-u nisu sprovedene. 3. Nedostatak novčanih kazni i kažnjavanja 4. Nedostatak sprovođenja mera EEZ-a.	1. Unutrašnji zakonski okvir nije usklađen sa promenama koje su usledile u <i>Acquis-u</i> u oblasti energetska efikasnosti u zgradama. 2. Nedostatak jasne podele odgovornosti između institucija. 3. Zakon o EEZ-u na snazi nije primenjen zbog nedostatka novčanih kazni. 4. Visoka potrošnja energije u stambenom sektoru na višem nivou u odnosu na druge sektore	Izrada primarnog i podzakonskog zakonodavstva i njihova primena

Ministarstvo ekonomije - Kosovska agencija za energetske efikasnost	2. Nedostatak jasne podele institucionalnih odgovornosti, odnosno dupliranja obaveza između MŽSPPI i ME-KAEE. 4. Nedostatak sprovođenja mera EEZ-a.	2. Obaveze koje proizilaze iz Zakona o EEZ-u nisu sprovedene. 4. Potrošnja od oko 40% ukupne energije iz stambenog sektora je viši nivo u odnosu na druge sektore.	Uzrok 2 i 4: jasan nedostatak podele odgovornosti je prouzrokovao nesprovođenje relevantnih odredbi Zakona o EEZ-u od strane KAEE. Efekat 2 i 4: KAEE sprovodi obaveze i mere koje proizilaze iz važećeg Zakona o EEZ-u.
---	--	---	---

1.6. Takođe opišite da li je Koncept dokument vezan za sprovođenje *acquis-a* EU-a

Svrha ovog koncept dokumenta se posebno odnosi na sprovođenje *acquis-a* EU-a u oblasti energetske efikasnosti. Dakle, uzimajući u obzir posvećenost Republike Kosovo da uskladi zakonodavstvo energetskog sektora sa zakonodavstvom EU-a i da ga efikasno primeni, odnosno član 114 – Energija i član 115 – Životna sredina, u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju – SSP, između Evropske unije i Kosova, koji je stupio na snagu u aprilu 2016. godine.

Što se tiče zahteva iz drugih mehanizama za članstvo u EU, Izveštaj Evropske komisije o Kosovu za 2020. i 2021. godinu (tačka 5.3.2 – Energija) daje kratak opis situacije u ovoj oblasti. Kosovo treba da da prioritet investicijama u energetske efikasnost u stambenim zgradama i privatnom sektoru, povećavajući napore za praćenje i verifikaciju ušteda energije, uključujući rad online platforme.

Dok, u vezi sa dokumentom Agende evropske reforme (AER), koji su pokrenuli EU i Kosovo u novembru 2016. godine, on nastavlja da služi kao korisno sredstvo za usmeravanje sprovođenja reformi u vezi sa EU u kontekstu SSP-a. Ovaj dokument naglašava ovo pitanje u tačku 2.6 „Ostvarivanje ciljeva obnovljive energije i energetske efikasnosti, koji naglašava potrebu fokusiranja na politike i zakonodavne mere za podršku Kosovu u postizanju ciljeva energetske efikasnosti.“ Dalje, u novom akcionom planu Agende evropske reforme (AER 2), Stub 2 – Konkurentnost, investiciona klima i održivi razvoj; Mera 2.2 – Posvećenost ispunjavanju ciljeva energetske efikasnosti i obnovljive energije. Nacionalni program za sprovođenje SSP 2020-2024 u narativnom delu potpoglavlja energetska efikasnost naglašava važnost fokusiranja na energetske efikasnost.

Poglavlje 2: Svrha i ciljevi

2.1. Svrha

Zakon o energetske karakteristika u zgradarstvu ima za cilj stvaranje pravnog okvira za poboljšanje energetske performansi zgrada, uzimajući u obzir lokalne i klimatske uslove zemlje, uslove unutrašnjeg komfora zgrada, kao i optimalne nivoe troškova.

2.2. Ciljevi

Strateški cilj

Strateški cilj ove politike je postizanje visoke efikasnosti u zgradama smanjenjem potrošnje energije i postizanjem toplotnog komfora, što utiče na zaštitu životne sredine i smanjenje CO₂, kako bi bili deo opštih razvojnih politika i programa koji su proizašli iz Energetske strategije 2017-2026.

Posebni ciljevi:

- ✧ Razmatranje postojećih nacionalnih politika za politike energetske efikasnosti u zgradama u skladu sa *pravnim tekovinama* i Godišnjim planom rada
- ✧ Usklađivanje postupaka energetske sertifikacije zgrada sa zakonskim procedurama i drugim relevantnim politikama.

Tabela 5: Relevantni ciljevi Vlade

Relevantni ciljevi	Naziv relevantnog planskog dokumenta (izvor)
P2. Unapređenje zaštite prirode, biodiverziteta i održivog prostornog planiranja, 2.4. Ojačati politike u oblasti građevinarstva i stanovanja	-Vladin strateški i operativni plan za MŽSPPI
Cilj 5, tačka 2.	Energetska strategija Republike Kosovo 2017-2026
Aktuis Poglavlje 15-Energija, u okviru poglavlja energetska efikasnost u narativnom delu NPISAA.	Nacionalni program za stabilizaciju i pridruživanje (NPSSSP)
Stub 2 – Konkurentnost, investiciona klima i održivi razvoj; Mera 2.2 – Posvećenost ispunjavanju ciljeva energetske efikasnosti i obnovljive energije, 2.2.a.1. Izrada podzakonskih akata za sprovođenje Zakona o EE na osnovu preporuka i dobrih praksi EU.	Agenda Evropske reforme (ERA 2)
Mera 1. Reforma tržišta energije i transporta 1: Smanjenje potrošnje energije kroz mere energetske efikasnosti.	- Program za ekonomske reforme (PER)

Poglavlje 3: Opcije

Trenutna zakonodavna situacija je nedovoljna za održivi razvoj i regulisanje u oblasti građevinarstva, smanjenja potrošnje energije, emisije CO₂ i čiste životne sredine. Stoga, ove oblasti, a posebno energetska efikasnost u zgradama, treba da se pozabave u nekoliko aspekata jačanjem institucionalnih kapaciteta i unapređenjem lokalnog pravnog okvira sa obavezama iz Ugovora o energetici i drugih akata EU-a.

Tokom izrade ovog Koncept dokumenta od strane Radne grupe predložene su tri opcije:

1. Opcija bez ikakvih promena;
2. Opcija poboljšanja sprovođenja uz zakonske dodatke i izmene;
3. Opcija izrade novog Zakona o energetske efikasnosti zgrada.

[illegible]

3.1: Opcija bez ikakve promene

Jedna takva opcija ovog Koncept dokumenta je da se ne prave nikakve izmene i da se shodno tome održi trenutni status quo. Međutim, ako se ne izvrše nikakve izmene/dopune Zakona br. 05/L-101, Zakon će i dalje imati probleme u primeni zbog podele međuinstitucionalnih odgovornosti. S obzirom da svako ministarstvo ili institucija ima svoje prioritete, zaobilazanje sprovođenja ove politike rezultiralo je daljim razvojem ovog zakona. Takođe, izmenom zakona neće biti obuhvaćen i zahtev Sekretarijata za energetiku za novčane kazne i kažnjavanja.

Ovakav način delovanja će stalno uzrokovati neodrživo stanje ove politike.

3.2: Opcija poboljšanja sprovođenja uz zakonske dodatke i izmene

Druga opcija za napredak u pogledu energetske efikasnosti u zgradama je da se krene ka poboljšanju postojećeg zakonskog okvira. Time bi se izborom ovog pravca delovanja, sa jedne strane, ojačao normativni okvir uspostavljen u zakonskim i podzakonskim aktima. Sa druge strane, moglo bi se raditi na poboljšanju sprovođenja postojećeg zakonskog i podzakonskog okvira koji je na snazi.

Ova opcija može da omogući delimičnu izmenu zakona kako bi se, što je više moguće, kroz izmene, uskladio sa *pravnim tekovinama* EU-a. U okviru ove opcije takođe možete izabrati da poboljšate samo podzakonski okvir i to na nivou strategija.

U ovom slučaju, minimalna poboljšanja bi se mogla postići podzakonskim aktima. Međutim, treba napomenuti da u nekim slučajevima prostor regulisanja kroz podzakonske akte nije dovoljan da suštinski reši pitanja koja se odnose na ovu oblast jer, na osnovu principa podele vlasti, postoje zakonska ograničenja u kojoj meri se normativno ovlašćenje delegira putem podzakonskih akata.

Radna grupa je zaključila da se ova opcija ne može izabrati kao prava jer neće biti postignut puni cilj regulisanja ove oblasti, pa se ova opcija smatra neprikladnom.

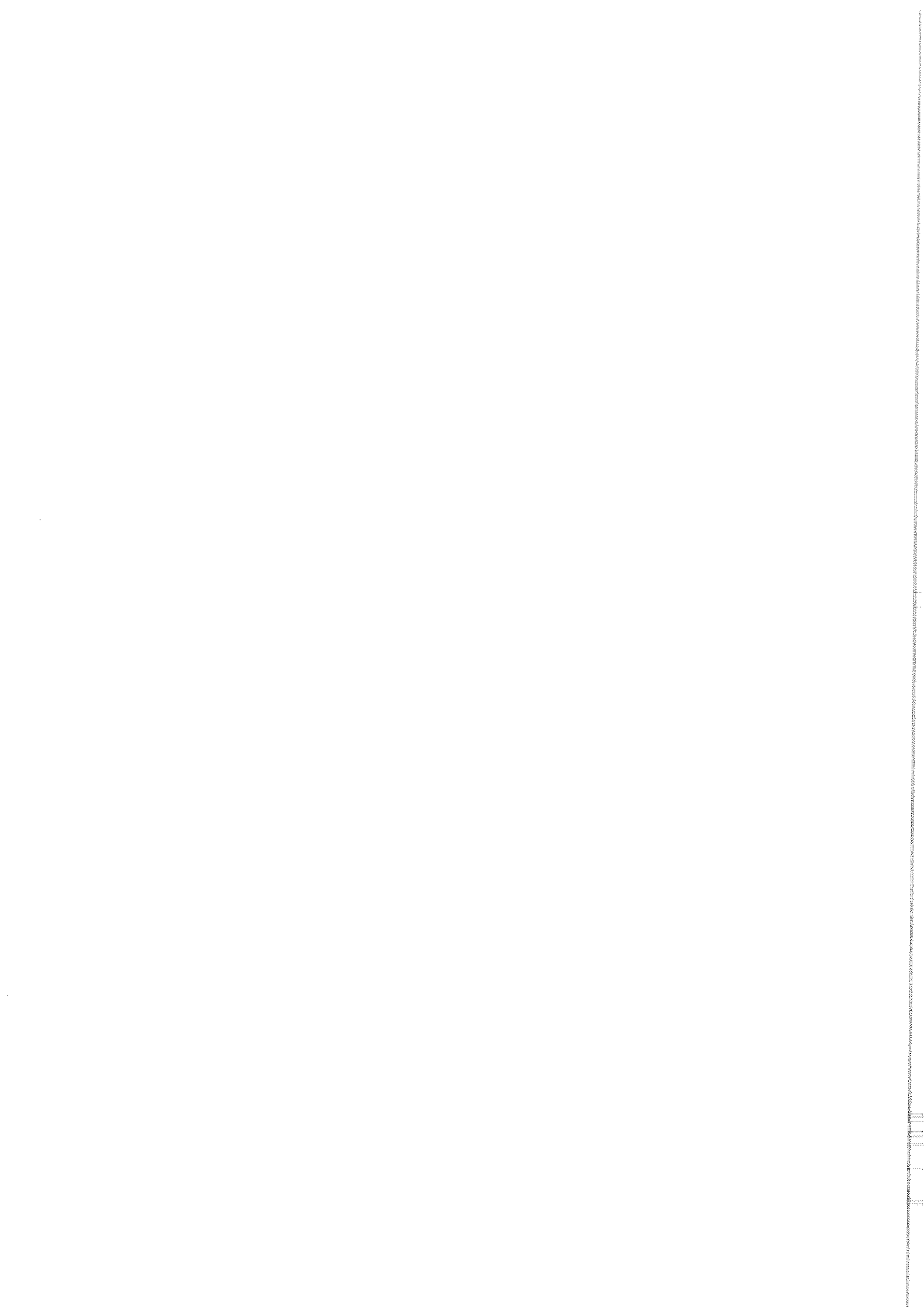
3.3: Usvajanje novog Zakona o energetskej efikasnosti zgrada

Ova opcija se sastoji u izradi Zakona o energetskej efikasnosti zgrada, stvarajući mogućnost eliminisanja svih postojećih zakonskih i institucionalnih prepreka i neizvesnosti, objašnjenih gore u dokumentu. Ovaj zakon ima za cilj stvaranje zakonskog okvira za poboljšanje energetske efikasnosti zgrada, uzimajući u obzir lokalne i klimatske uslove zemlje, uslove unutrašnjeg komfora zgrada, kao i efektivne troškove. Ove odredbe utiču na smanjenje ukupne potrošnje energije u građevinskom sektoru koji se smatra jednim od najvećih potrošača.

Neke od bitnih odredbi koje treba da budu predviđene ovim zakonom služe za postizanje dva glavna cilja, i to:

- 1) Usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU-a koje se sastoji od transpozicije Direktive (EU) 2018/844 Evropskog parlamenta o izmenama i dopunama Direktive 2010/31/EU o energetskej efikasnosti u zgradama (član 3 Direktive EU 2018/844), uključujući: a) dalje pojašnjenje procedura sertifikacije postojećih i novih zgrada i procesa sprovođenja energetske sertifikacije, b) regulisanje inspekcije sistema grejanja, kombinovanih sistema grejanja, sistema klimatizacije i kombinovanih sistema klimatizacije i ventilacije, c) održavanje inspekcije režim ili sprovođenje alternativnih mera, i d) postavljanje novih pragova / granica.
- 2) Stvaranje bolje zakonske osnove i usklađenost sa zahtevima koji proizilaze iz lokalnog zakonodavstva na snazi, uključujući: a) jasno razdvajanje institucionalnih odgovornosti u sprovođenju obaveza koje proizilaze iz ove politike, b) izricanje novčanih kazni i kažnjavanja, i c) regulisanje žalbenih postupaka.

Postizanje ovih ciljeva zahtevalo bi suštinske izmene i dopune važećeg Zakona o EEZ-u. Prema dosadašnjoj praksi izrade zakona na Kosovu, u trenutku kada postoji potreba za izmenama i dopunama

zakonskog akta koji je na snazi koji utiču na njegovu suštinu, tada se u cilju lakšeg sprovođenja preporučuje zamena postojećeg zakonskog akta sa novim aktom. Stoga je Radna grupa odabrala ovu opciju kao odgovarajuću i neophodnu za regulisanje pitanja energetske efikasnosti zgrada.

Poglavlje 4: Identifikovanje i procena budućih uticaja

Tokom analize uticaja koji će biti predstavljeni prilikom izbora treće opcije, MŽSPPI će imati jasne nadležnosti i odgovornosti i biće u skladu sa izmenama i dopunama novih politika energetskih performansi u zgradama prema novoj direktivi. U tabeli 6, uticaji iz opcije 3 su predstavljeni kao preporuka koju je odabrala Radna grupa.

Tabela 6: Najznačajniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja

Kategorije uticaja	Identifikovani relevantni uticaji
Ekonomski uticaji	Preliminarna procena očekivanih uticaja naglašava potencijalne koristi koje bi se postigle povećanjem energetske efikasnosti zgrada. Smatra se da će nakon stupanja na snagu novog zakona biti moguće povećati stopu obnove zgrada. Povećanje broja renoviranih objekata imaće pozitivan ekonomski efekat posebno u povećanju broja radnih mesta kroz preduzeća koja se bave građevinarstvom. Istovremeno, biće moguće povećati vrednost nekretnina kroz transakcije vlasnika zgrada.
Društveni uticaji	Očekuje se da će socijalni uticaji biti pozitivni u smislu otvaranja radnih mesta na lokalnom nivou, kao i poboljšanja uslova udobnosti. Očekuje se da će se energetska siromaštvo smanjiti, jer bolje energetske efikasnosti u zgradama doprinose nižim računima za energiju.
Uticaji na životnu sredinu	Procena uticaja na životnu sredinu je potrebna da bi se uravnotežilo stvaranje otpada i efikasnost resursa tokom životnog ciklusa zgrada. Veliki profit se može ostvariti ako se zgrade mogu pretvoriti u ronioce ugljenika kroz zelenu infrastrukturu. Smanjena potrošnja energije i potrošnja fosilnih goriva trebalo bi da donesu mnogo šire koristi, kao što je smanjeno zagađenje vazduha što direktno utiče na zdravlje stanovništva, smanjenje izdataka za zdravstveni sistem koji se mogu preusmeriti na druge sektore koji utiču na ekonomski razvoj i smanjenje emisije gasova staklene bašte.
Uticaji na osnovna prava	Ova politika direktno utiče na ispunjavanje obaveza države u vezi sa obezbeđivanjem prava građana da žive u čistoj i bezbednoj životnoj sredini.
Rodni uticaj	Zaštita principa rodne ravnopravnosti.
Uticaji socijalne jednakosti	Potrebne su mere podrške kako bi se olakšalo finansiranje dugoročne obnove zgrada, koje favorizuju grupe sa niskim prihodima, jer će ulaganje u renoviranje dovesti do niskih računa za energiju.
Uticaj na omladinu	Ova politika neće imati direktan uticaj na mlade ljude u kratkom roku. Međutim, investicije koje će se realizovati kroz renoviranje i uticaj na privredu i životnu sredinu, doneće pozitivan dugoročni uticaj. Tako će mladi ljudi kao sledeća generacija imati čistiju životnu sredinu i neće biti potrebe da ulažu u renoviranje kada postanu vlasnici stanova.
Uticaji na administrativno opterećenje	Što se tiče administrativnog opterećenja, povećanje regulatornih zahteva može povećati nivo birokratije, dok bi harmonizovaniji regulatorni okvir trebalo da donese sinergiju na mnogim nivoima.
Uticaj MSP-a	Predviđeno je da će uticaj na MSP biti pozitivan, jer će se stvoriti nove poslovne mogućnosti da bi se zadovoljile potrebe za renoviranjem stanova.

4.1: Izazovi prikupljanja podataka

2020. godina je bila jedna od najizazovnijih godina, s obzirom na suočavanje sa pandemijom COVID-19, što je otežavalo prikupljanje podataka.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

Za datu preporuku, MŽSPPI je komuniciralo sa relevantnim nacionalnim institucijama kao što su ME/KAEE, MTI / ASK, KAK, itd. kao i međunarodnim kao što je Kancelarija EU na Kosovu. Sekretarijat Energetske zajednice u Beču, GIZ na Kosovu.

U toku izrade i nakon usvajanja Zakona biće organizovani različiti sastanci sa domaćim i međunarodnim institucijama, nacrti za komentare javnosti, a nakon usvajanja počinje promotivna kampanja i informisanje javnosti.

Tabela 7: Rezime komunikacijskih i konsultativnih aktivnosti izvedenih za koncept dokument

Proces konsultacija ima za cilj:						
- Informisanje institucija na centralnom i lokalnom nivou, kao i šire javnosti o procesu izrade Koncept dokumenta za oblast energetske efikasnosti zgrada; - Ispunjavanje obaveza u pogledu usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU-e; - Identifikacija stranaka koje će imati obaveze praćenja i izveštavanja podataka; - Transparentnost prilikom izrade Koncept dokumenta za oblast energetske efikasnosti zgrada.						
Glavni cilj	Ciljna grupa	Aktivnost	Komunikacija / obaveštenje	Indikativni rok	Neophodan budžet	Odgovorna osoba
Otvoreni sastanak za sve zainteresovane strane	Sve zainteresovane strane	Javni sastanak				
Javne pismene konsultacije	Sve zainteresovane strane	Objavljivanje konsultacija na portalu za javne konsultacije				

Poglavlje 6: Poređenje opcija

Jedna od opcija za napredovanje u okviru ovog Koncept dokumenta je da se ne prave promene i da se shodno tome održi trenutni status kvo. Međutim, ukoliko se ne izvrše izmene/dopune važećeg Zakona o EEZ-u, ovaj zakon će i dalje imati problema u primeni zbog nejasne podele trenutnih nadležnosti s obzirom da svako ministarstvo ili institucija ima druge prioritete. Takođe, ova opcija bi rezultirala ne adresiranjem zahteva Sekretarijata za energetiku za uključivanje novčanih kazni u sprovođenju transpozicije izmenjene Direktive.

Ovakav način delovanja će dovesti do nastavka situacije u kojoj unutrašnji pravni okvir nije u skladu sa onim u EU.

Izborom druge opcije, sa jedne strane, ojačao bi se normativni okvir uspostavljen u zakonskim i podzakonskim aktima. Sa druge strane, moglo bi se raditi na poboljšanju sprovođenja postojećeg zakonskog i podzakonskog okvira koji je na snazi.

Ova opcija može da prilagodi delimičnu izmenu zakona kako bi se, koliko je to moguće kroz izmene, uskladio sa pravnim tekovinama EU. U okviru ove opcije takođe možete izabrati da poboljšate samo podzakonski okvir i to na nivou strategija.

U tom slučaju, minimalna poboljšanja bi se mogla izvršiti kroz podzakonske akte. Međutim, treba napomenuti da u pojedinim slučajevima prostor za regulisanje kroz podzakonske akte nije dovoljan da se

dubinski obradi pitanja koja se tiču ove oblasti jer, na osnovu principa podele vlasti, postoje zakonska ograničenja u kojoj meri to može biti delegirani normativnim putem podzakonskih akata. S obzirom na aktuelna zakonska ovlašćenja Ministarstva za donošenje podzakonskih akata na snazi, uz delimičnu promenu zakonskog okvira, može doći do potrebe da se interveniše u sledećim propisima:

- Uredba (MŽSPP) br. 02/18 o nacionalnoj metodologiji proračuna integrisanih energetske performansi zgrada
- Uredba (MŽSPP) br. 02/18 o nacionalnoj metodologiji proračuna integrisanih energetske performansi zgrada
- Uredba (MŽSPP) br. 03/18 za proceduru za sertifikovanje energetske efikasnosti zgrada
- Uredba (MŽSPP) br. 01/2018 za inspekciju sistema grejanja i sistema klimatizacije
- Uredba (MŽSPP) br. 04/18 za minimalne zahteve za energetske performanse u zgradama

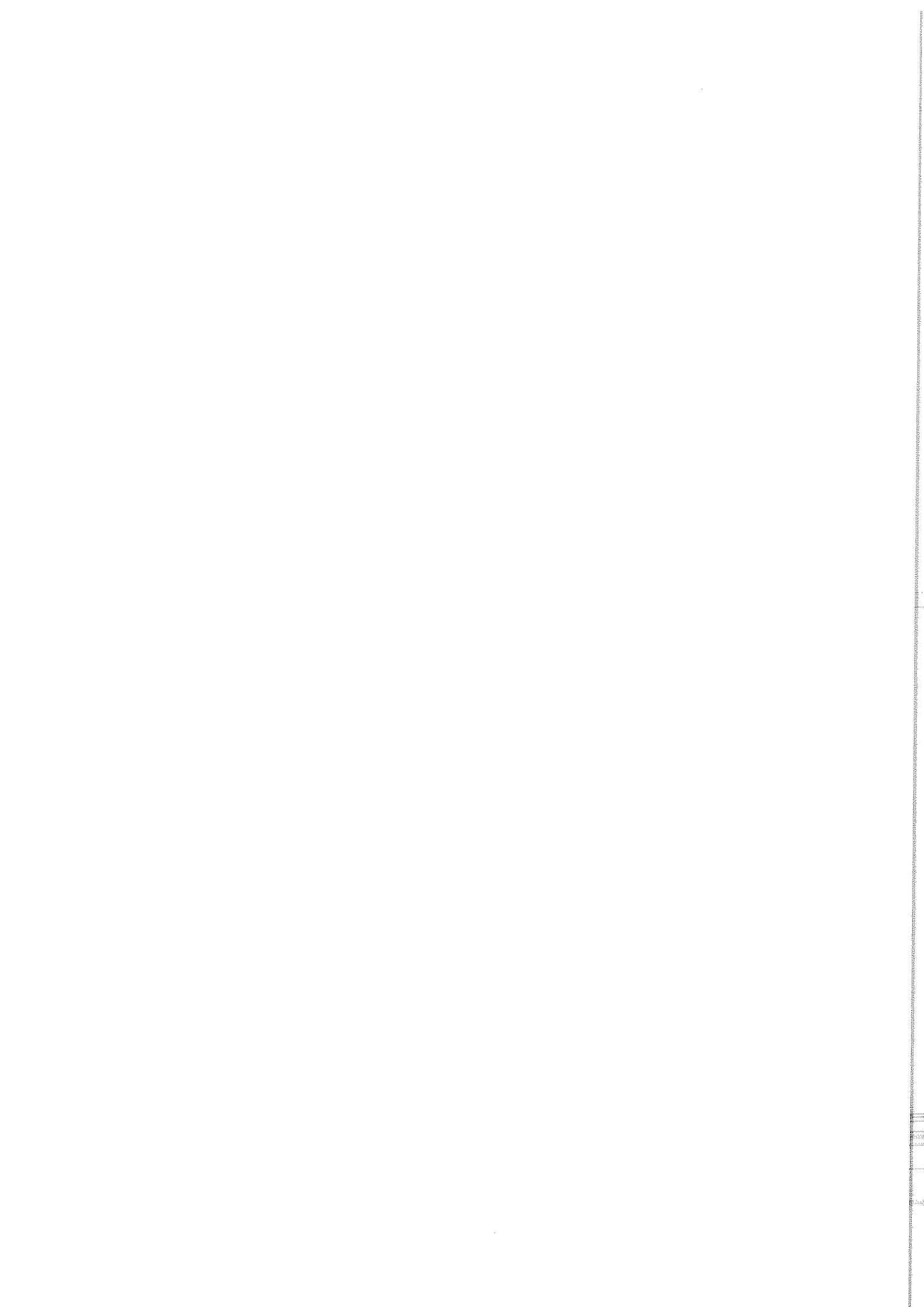
Prema trećoj opciji, trebalo bi usvojiti novi Zakon o EEZ-u i tako otkloniti sve postojeće prepreke i otvoriti put daljem razvoju energetske karakteristika zgrada u smislu uštede energije i ekonomskog razvoja.

Ove odredbe utiču na smanjenje ukupne potrošnje energije u stambenom sektoru koji se smatra jednim od najvećih potrošača. Ovaj zakon ima za cilj stvaranje zakonskog okvira za poboljšanje energetske karakteristika zgrada, uzimajući u obzir lokalne i klimatske uslove zemlje, uslove unutrašnjeg komfora zgrada, kao i ekonomičnost.

Identifikovana pitanja koja je ovaj zakon trebalo da reguliše su:

- Usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU-a koje se sastoji od transpozicije Direktive (EU) 2018/844 Evropskog parlamenta o izmenama i dopunama Direktive 2010/31 / EU o energetske efikasnosti u zgradama (član 3. Direktive EU 2018/844), uključujući: a) dalje pojašnjenje procedura sertifikacije postojećih i novih zgrada i procesa sprovođenja energetske sertifikacije, b) regulisanje inspekcije sistema grejanja, kombinovanih sistema grejanja, sistema klimatizacije i kombinovanih sistema klimatizacije i ventilacije, c) održavanje inspekcije režim ili sprovođenje alternativnih mera, i d) postavljanje novih pragova / granica.
- Stvaranje bolje zakonske osnove i usklađenost sa zahtevima koji proizilaze iz domaćeg zakonodavstva na snazi, uključujući: a) jasno razdvajanje institucionalnih odgovornosti u sprovođenju obaveza koje proizilaze iz ove politike, b) izricanje novčanih kazni i kazni, i c) regulisanje žalbenih postupaka.

Drugim rečima, treća opcija uspostavlja pravni okvir koji usklađuje lokalno zakonodavstvo sa *pravnim tekovinama* EU-a u oblasti energetske efikasnosti u zgradama. To će uticati na ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz Zelene agende Zapadnog Balkana, zatim iz Sofijske deklaracije potpisane u novembru 2020. godine, kao i na doprinos Kosova Zelenom sporazumu za 2050. godinu. Shodno tome, Radna grupa preporučuje ovu opciju kao najpovoljnije za rešavanje energetske efikasnosti u zgradama.

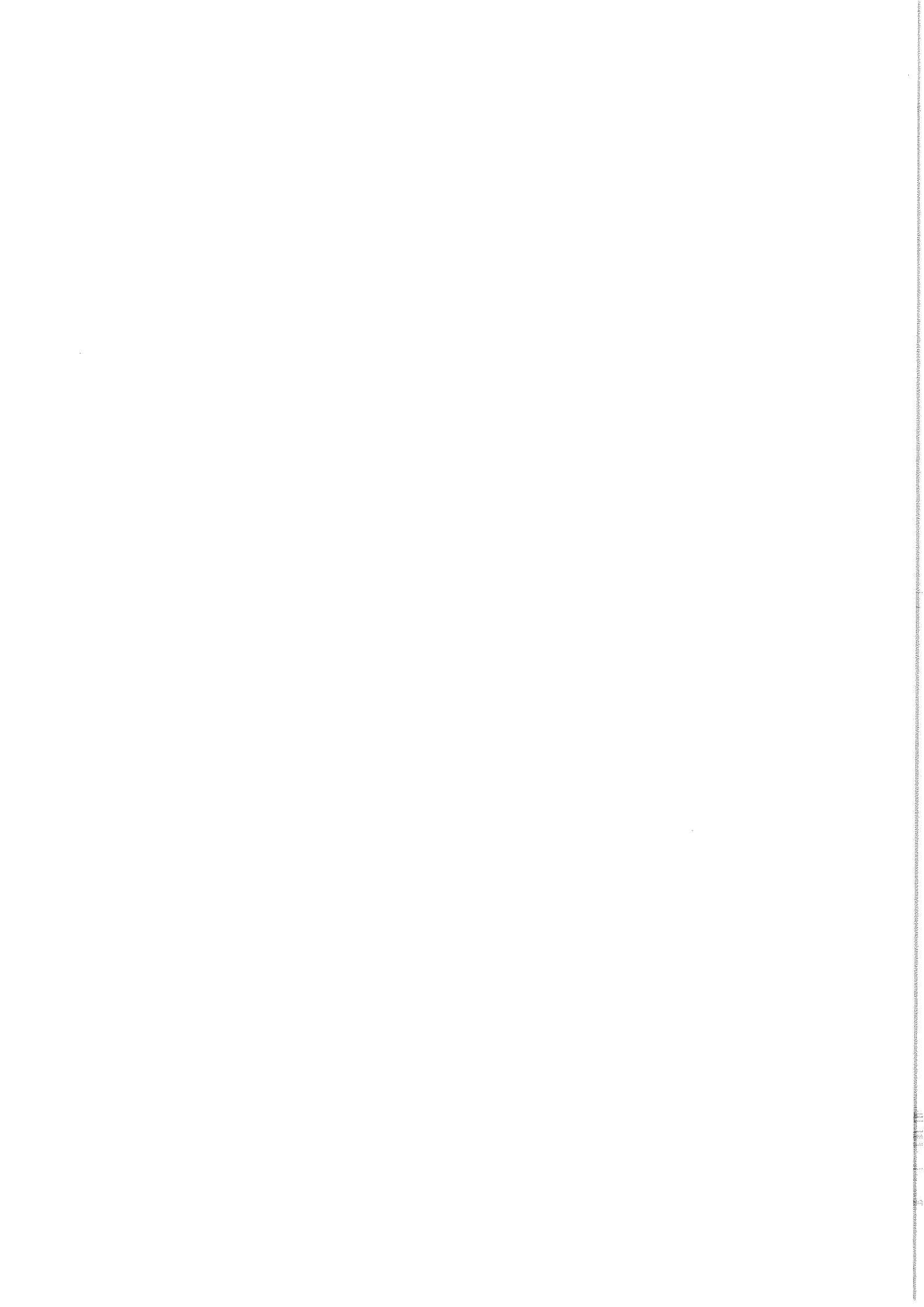
6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije

Tabela: Plan sprovođenja za opciju 3

Svrha politika	Transpozicija Direktive (EU) 2018/844 Evropskog parlamenta o izmenama i dopunama Direktive 2010/31 / EU o energetske performansi u zgradama (član 3 Direktive EU 2018/844)							Očekivani iznosi troškova
Strateški cilj	Stvaranje pravnog i tržišnog okvira koji je sposoban da privuče investicije kako bi se obezbedilo kontinuirano snabdevanje energijom.							
	Proizvod, delatnost, godina i odgovorna organizacija / odeljenje							
Specifični ciljevi I Izrada novog Zakona o energetske efikasnosti zgrada	Proizvod 1.1 Uredba br. za minimalne zahteve energetske performanse		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija / odeljenje
		Aktivnost 1.1.1 Osnivanje Radne grupe	X					MŽSPPI
		Aktivnost 1.1.2 Izrada Nacrta Uredbe	X					MŽSPPI
		Aktivnost 1.1.3 Usvajanje		X				MŽSPPI
	Proizvod 1.2 Uredba o nacionalnoj metodologiji proračuna integriranih energetskih performansi zgrada		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija / odeljenje
		Aktivnost 1.2.1 Osnivanje Radne grupe	X					MŽSPPI
		Aktivnost 1.2.2 Izrada Nacrta Uredbe	X					MŽSPPI
		Aktivnost 1.2.3 Usvajanje		X				MŽSPPI
	Proizvod 1.3 Uredba za proceduru za sertifikovanje energetske efikasnosti zgrada		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija / odeljenje
		Aktivnost 1.2.1 Osnivanje Radne grupe	X					MŽSPPI
		Aktivnost 1.2.2 Izrada Nacrta Uredbe	X					MŽSPPI
		Aktivnost 1.2.3 Usvajanje		X				MŽSPPI
	Proizvod 1.4. za inspekciju		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija /

[https://doi.org/10.1016/j.jmb.2019.07.008](#)

	sistema grejanja i sistema klimatizacije						5	odeljenje	
		Aktivnost 1.2.1 Osnivanje Radne grupe	X					MŽSPPI	
		Aktivnost 1.2.2 Izrada Nacrta Uredbe	X					MŽSPPI	
		Aktivnost 1.2.3 Usvajanje		X				MŽSPPI	
Specifični ciljevi 2. Izrada strategija za mere energetske efikasnosti u zgradama	Proizvod 2.1. Strategija za renoviranje objekata		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija / odeljenje	
		Aktivnost 1.2.1 Osnivanje Radne grupe			X			MŽSPPI	
		Aktivnost 1.2.2 Izrada strategije			X			MŽSPPI	
		Aktivnost 1.2.3 Usvajanje				X		Vlada Kosova.	
	Proizvod 2.2. Nacionalni plan za nZEB		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija / odeljenje	
		Aktivnost 1.2.1 Osnivanje Radne grupe			X			MŽSPPI	
		Aktivnost 1.2.2 Izrada Nacionalnog plana			X			MŽSPPI	
		Aktivnost 1.2.3 Usvajanje				X		Vlada Kosova.	

6.2: Tabela poređenja sa sve tri opcije

[Dajte kratak narativni pregled tri opcije. Takođe predstavite izabranu opciju i glavne razloge zašto je izabrana.]

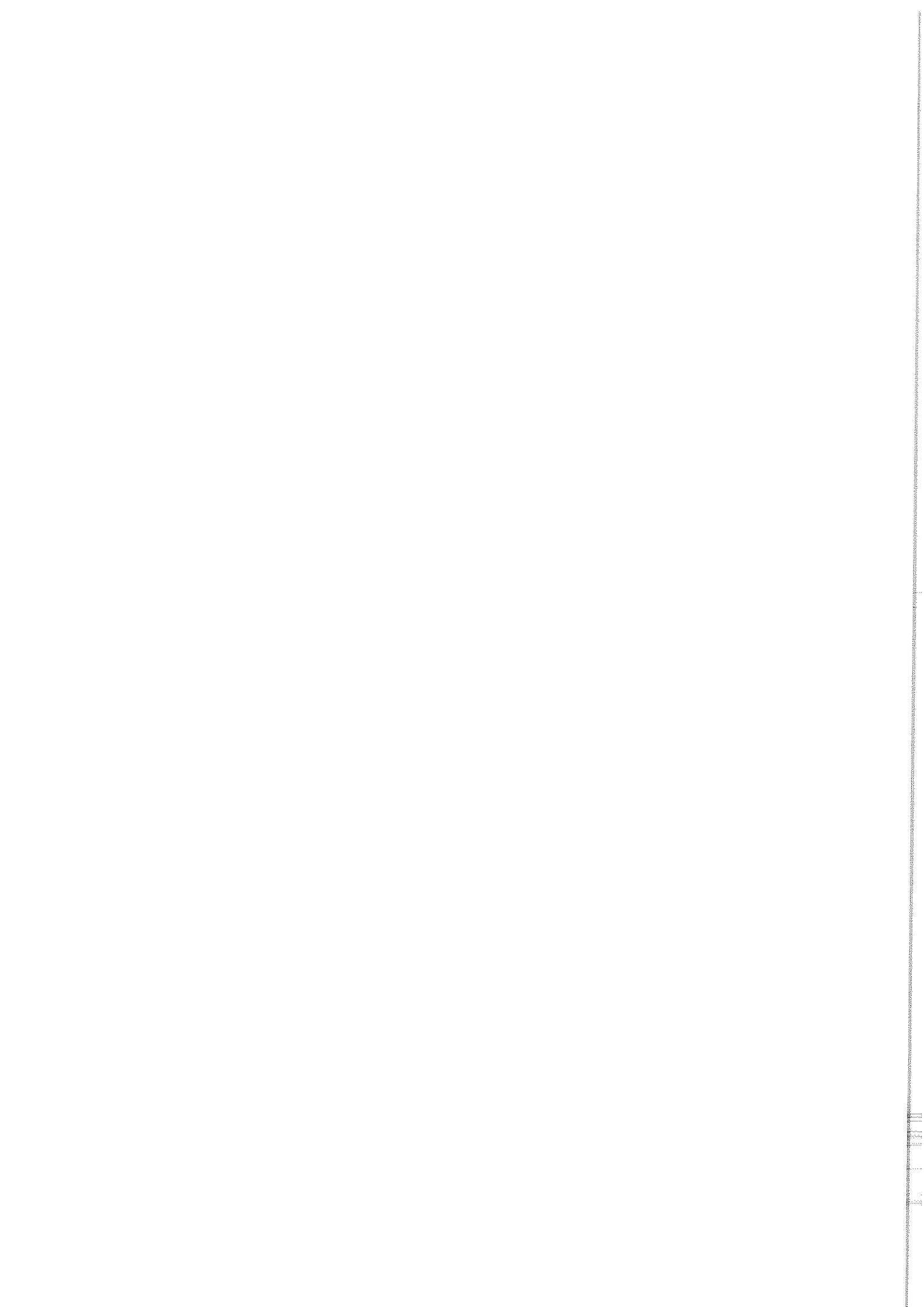
Slika 10: Poređenje opcija

Metod poređenja:									
Relevantni pozitivni uticaji	Opcija 1: Bez promene		Opcija 2: Poboljšajte implementaciju i izvršenje		Opcija 3: Novi zakon o energetske karakteristikama zgrada				
Ekonomski uticaji					Preliminarna procena očekivanih uticaja naglašava potencijalne koristi koje bi se postigle povećanjem energetske efikasnosti zgrada. Smatra se da će nakon stupanja na snagu novog zakona biti moguće povećati stopu obnove zgrada. Povećanje broja renoviranih objekata imaće pozitivan ekonomski efekat posebno u povećanju broja radnih mesta kroz preduzeća koja se bave građevinarstvom. Istovremeno, biće moguće povećati vrednost nekretnina kroz transakcije vlasnika zgrada.				
Socijalni uticaji					Očekuje se da će socijalni uticaji biti pozitivni u smislu otvaranja radnih mesta na lokalnom nivou, kao i poboljšanja uslova udobnosti. Očekuje se da će se energetska siromaštvo smanjiti, jer bolja energetska efikasnost u zgradama doprinose nižim računima za energiju.				
Procena uticaja na životnu sredinu					Procena uticaja na životnu sredinu prepoznaje potrebu da se uravnoteži stvaranje otpada i efikasnost resursa tokom životnog ciklusa zgrada. Veliki profit bi se mogao ostvariti ako bi se zgrade mogle pretvoriti u ronioce ugljenika kroz zelenu infrastrukturu. Smanjena potrošnja energije i potrošnja fosilnih goriva trebalo bi da donesu mnoge šire koristi, kao što je smanjenje zagađenja vazduha.				
Uticaj na MSP					Predviđeno je da će uticaj na MSP biti pozitivan, jer će se stvoriti nove poslovne prilike kako bi se zadovoljile potrebe za renoviranjem zgrada.				
Relevantni troškovi									
Procena očekivanog uticaja na budžet	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3
Zaključak									

Poglavlje 7: Zaključci i sledeći koraci

Glavna svrha ovog koncept papira je da se predloži novi Zakon o energetske efikasnosti zgrada kako bi se unapredio cilj sprovođenja što je moguće efikasnije kako bi se postigli ciljevi planirani u KPEE-u Kosova koji su navedeni gore u okviru NAPEE-a 2019-2021.

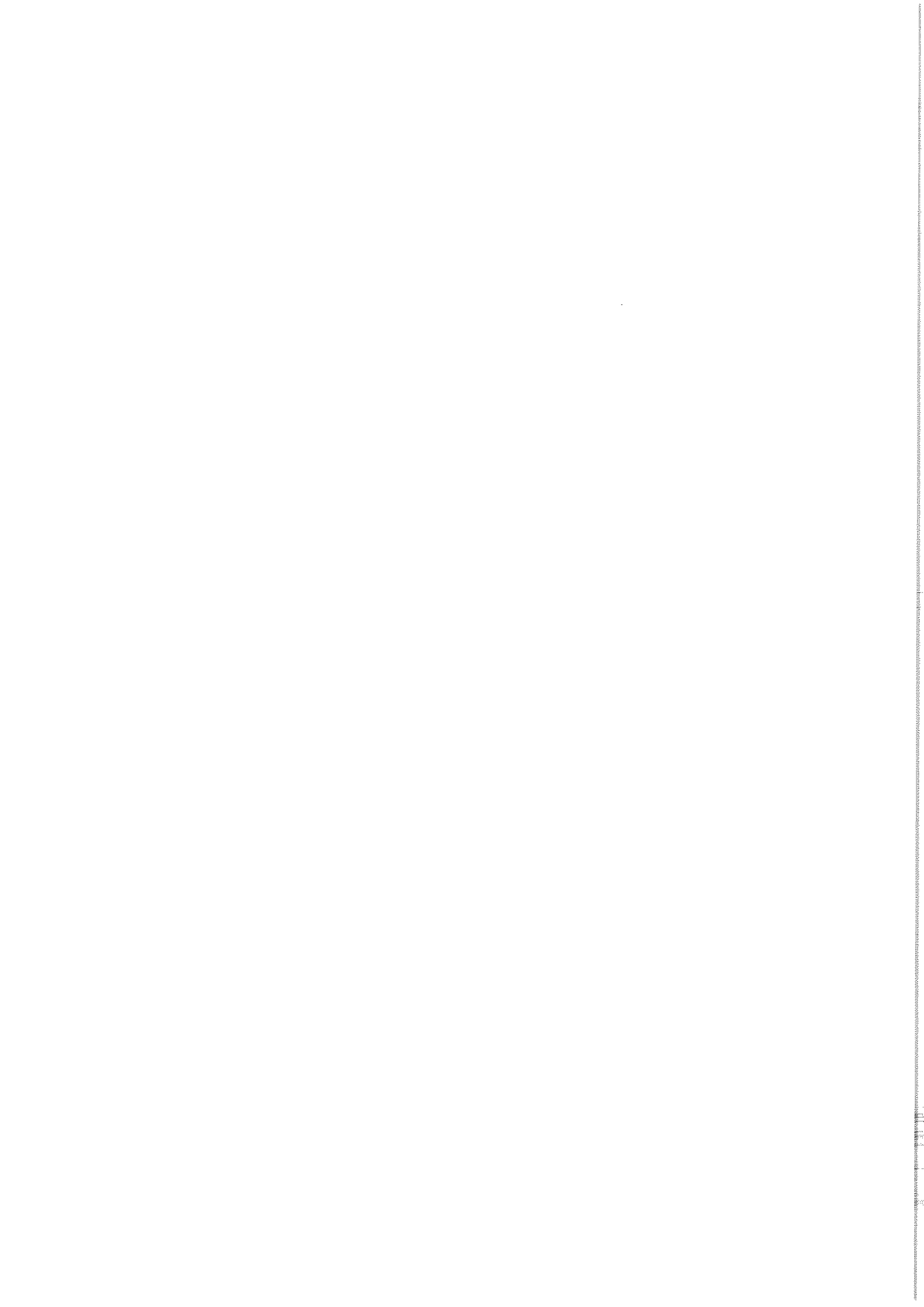
7.1: Odredbe za praćenje i procenu

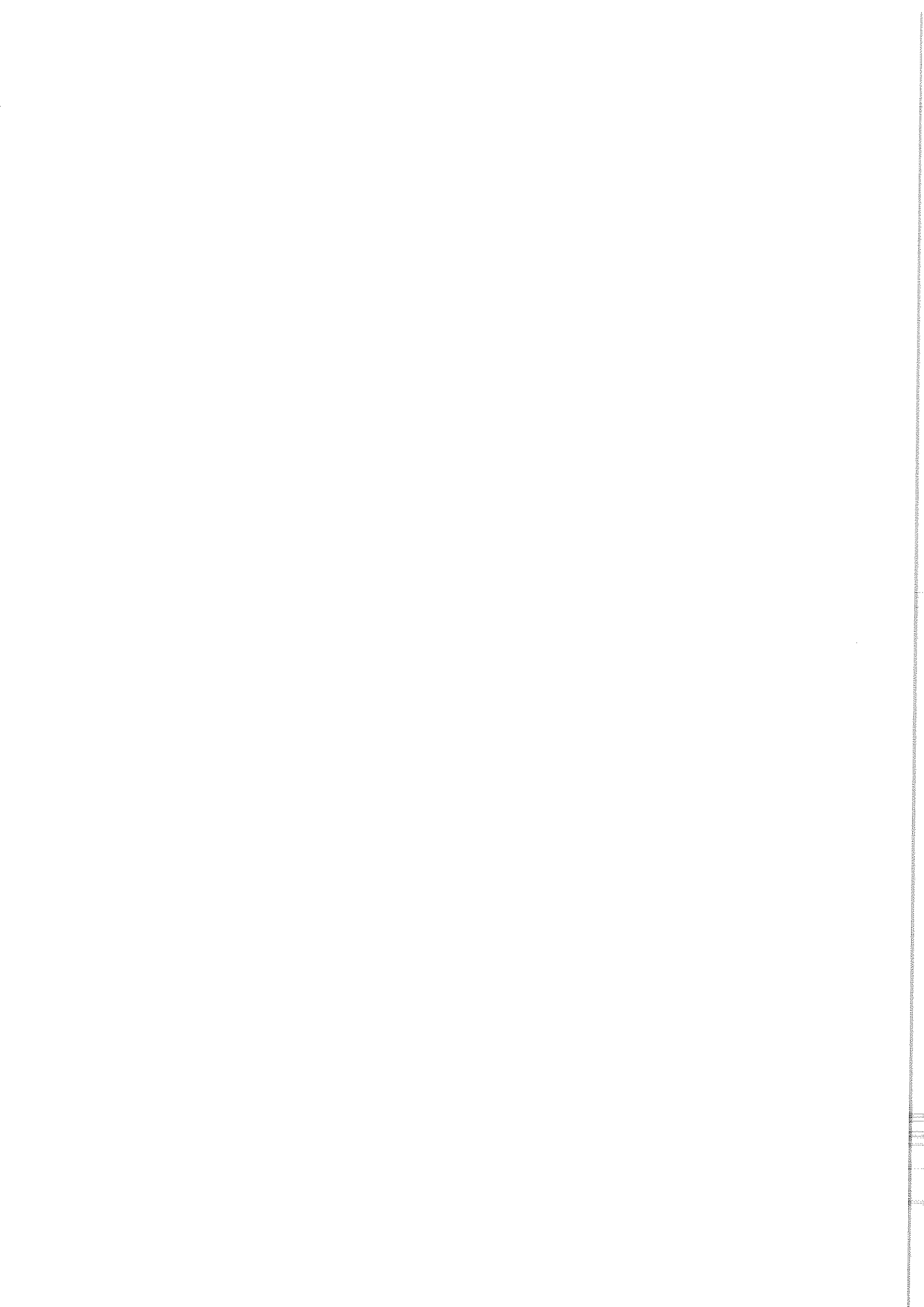
Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Žetjeni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ¹⁴	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?	X			Visoka / niska	
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		X			
	Da li će to uticati na nivo plaćanja?	X				
	Da li će to uticati na olakšanje pronalazaženja radnog mesta?	X				
Poslovanje	Da li će to uticati na pristup finansijama za poslovanje?	X				
	Da li će određeni proizvođači napustiti tržište?	X				
	Da li će određeni proizvođači biti dozvoljeni na tržištu?	X				
	Da li će biznisi biti prinuđeni da se zatvore?		X			
	Da li će biti stvoreni novi biznisi?					
Administrativna taksa	Da li će biznisi biti prinuđeni da ispunjavaju obaveze pružanja novih informacija?	X				
	Da li su obaveze pružanja informacija biznisima pojednostavljene?	X				
Trgovina	Da li se očekuje da će se trenutni uvozni tokovi promeniti?	X				
	Da li se očekuje da će se trenutni izvozni tokovi promeniti?					
Transport	Da li će to uticati na način prevoza pumika i/ili robe?		X			
	Da li će biti promena u vremenu potrebnom za prevoz pumika i/ili robe?		X			
Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove aktivnosti?	X				
	Da li se od kompanija očekuje da otkazu ili odlože investicije?		X			

¹⁴ Kada to utiče na radna mesta, biće i socijalnih uticaja.

	Hoće li se povećati investicije iz dijaspore?	X				
	Hoće li se smanjiti investicije iz dijaspore?		X			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?	X				
	Da li će se direktne strane investicije smanjiti?		X			
	Da li će porasti cena biznisa proizvođa, poput struje?		X			
Konkurentnost	Da li će se cena poslovnih inputa, poput struje, smanjiti?	X				
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanja biti promovisani?	X				
	Da li je verovatno da će inovacije i istraživanja biti sputani?		X			
	Da li su kompanije uglavnom pogođene MSP?	X				
Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga dostupnih biznisa ili potrošačima?	X				
	Da li će se smanjiti broj roba i usluga dostupnih biznisu ili potrošačima?		X			
	Da li će se cene postojećih dobara i usluga povećati?		X			
	Da li će cene postojećih dobara i usluga pasti?		X			
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će neki određeni poslovni sektor biti pogođeni?	X				
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		X			
Opšti ekonomski razvoj	Da li će to uticati na budući ekonomski rast?	X				
	Može li to uticati na stopu inflacije?		X			

Prilog 2. Obrazac za procenu društvenog uticaja

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Radna mesta ¹⁵	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?	X			Visoka / niska	
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		X			
	Da li su poslovi pogođeni u određenom poslovnom sektoru?	X				
	Da li će biti uticaja na nivo plaćanja?	X				
Regionalni društveni uticaji	Da li će to uticati na lakše pronalaženje posla?	X				
	Da li su društveni uticaji koncentrisani u određenom regionu ili gradu?		X			
	Da li su ugrožena radnička prava?		X			
	Da li su standardi za rad u opasnim uslovima predviđeni ili ukinuti?		X			
Uslovi rada	Da li će to uticati na to kako se razvija socijalni dijalog između zaposlenih i poslodavaca?		X			
	Da li će to uticati na siromaštvo?	X				
	Da li je pogođen pristup programima socijalne zaštite?	X				
	Da li će se promeniti cena osnovnih dobara i usluga?	X				
Obrazovanje	Da li će to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		X			
	Da li će to uticati na osnovno obrazovanje?	X				
	Da li će to uticati na srednje obrazovanje?	X				
	Da li će to uticati na visoko obrazovanje?	X				
	Da li će to uticati na stručno obrazovanje?	X				
	Da li će to uticati na obrazovanje radnika i doživotno učenje?	X				
	Da li će to uticati na organizaciju ili strukturu obrazovnog sistema?	X				
	Da li će to uticati na akademske slobode i samoupravu?	X				

¹⁵ Kada to utiče na radna mesta, biće i ekonomskih uticaja.

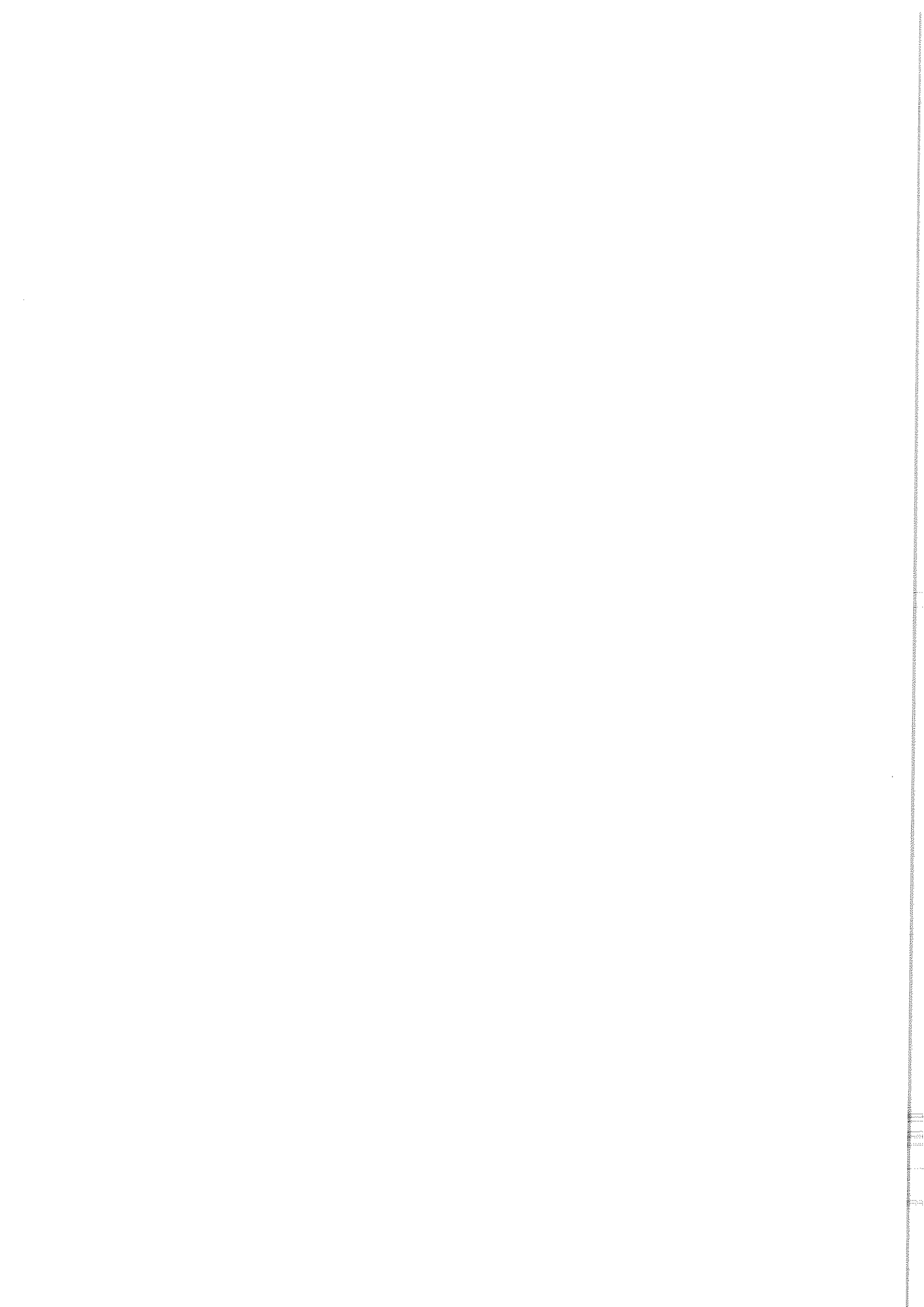
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?	X			
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		X		
	Da li opcija utiče na mogućnosti da ljudi imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvuju u njima?		X		
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?	X			
	Da li opcija utiče na sposobnost građana da učestvuju u demokratskom procesu?	X			
	Da li se svaka osoba tretira jednako?	X			
	Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?	X			
	Da li opcija utiče na način funkcionisanja političkih partija?		X		
	Da li će to uticati na civilno društvo?	X			
	Da li će to uticati na živote ljudi, kao što je očekivani životni vek ili stopa smrtnosti?	X			
Javno zdravlje i bezbednost ¹⁶	Da li će to uticati na kvalitet hrane?	X			
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih materija?		X		
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta?	X			
	Da li će posledica po zdravlje usled promena u upotrebi energije?	X			
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u odlaganju otpada?	X			
	Da li će to uticati na način života ljudi, kao što je nivo interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?		X		
	Da li postoje određene grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (određene faktore, kao što su starost, pol, ograničena sposobnost, društvena grupa ili region)?		X		

¹⁶ Kada utiče na javno zdravlje i bezbednost, onda redovno utiče na životnu sredinu.

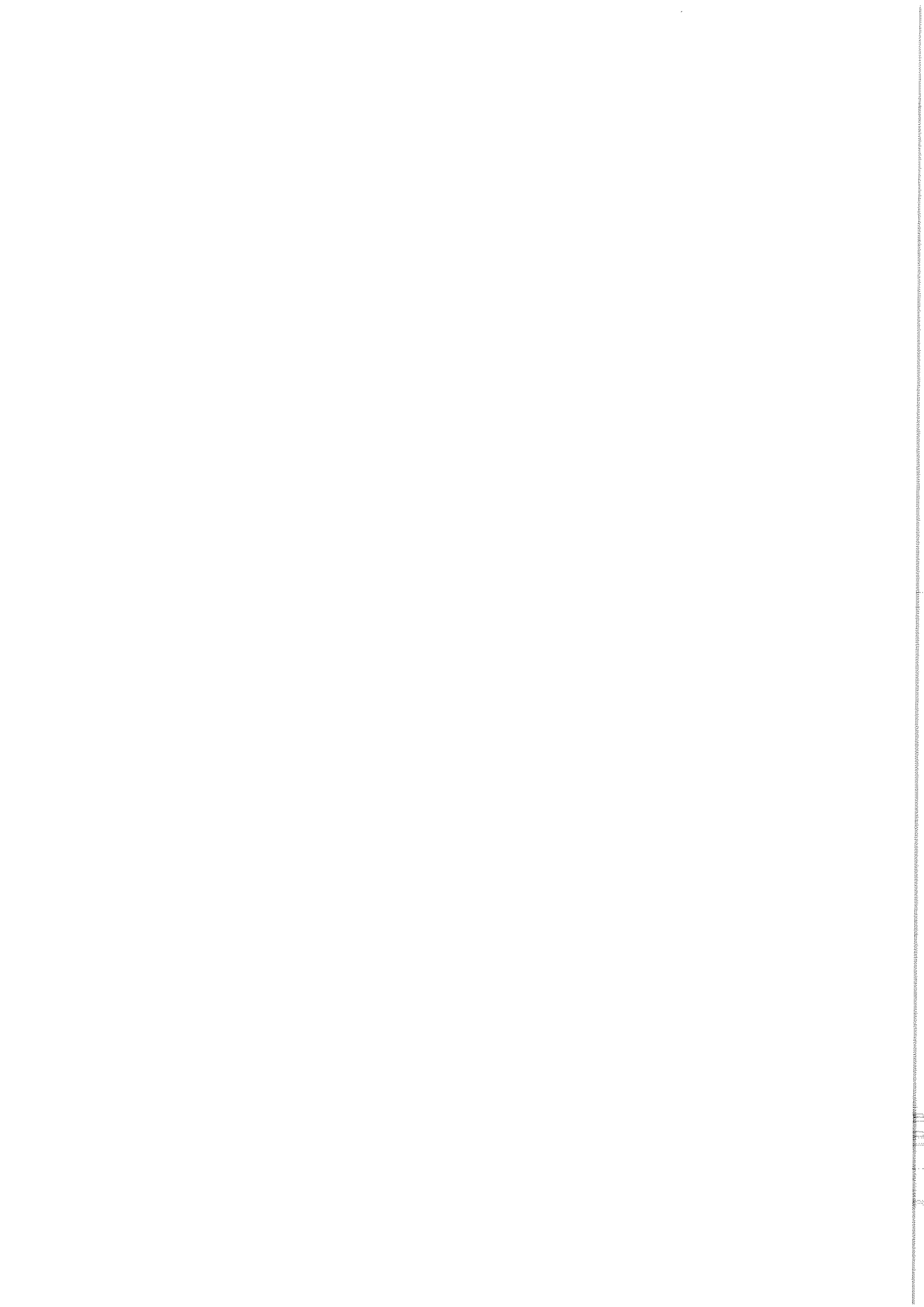
Kriminal i bezbednost	Da li su šanse za hvatanje kriminalaca pogođene?		X		
	Da li postoji uticaj na potencijalnu dobit od zločina?		X		
	Da li to utiče na nivo korupcije?		X		
	Da li je pogođen kapacitet za sprovođenje zakona?		X		
	Ima li uticaja na prava i bezbednost žrtava zločina?		X		

Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Stabilna klima i životna sredina	Da li će to uticati na emisije gasova staklene bašte (ugljen-dioksid, metan, itd.)?	X		Visoka / niska		
	Da li će to uticati na potrošnju goriva?	X				
	Da li će se različiti resursi koji se koriste za proizvodnju energije promeniti?	X				
	Da li će biti promena cena za ekološki priznatljive proizvode?	X				
Kvalitet vazduha	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?	X				
	Da li će to uticati na emisiju zagađivača vazduha?	X				
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatke vode?		X			
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?		X			
Kvalitet zemljišta i korišćenje zemljišta	Da li opcija utiče na izvore vode za piće?		X			
	Da li će to uticati na kvalitet zemljišta (u vezi sa zakiseljavanjem, zagađenjem, upotrebom pesticida ili herbicida)?	X				
	Da li će to uticati na eroziju tla?		X			
	Hoće li zemljište biti izgubljeno (gradnjom i sl.)?		X			
	Da li će se zemljište dobiti (dekontaminacijom, itd.)?		X			
	Da li će biti promena u korišćenju zemljišta (npr. sa korišćenja šuma na poljoprivrednu tlu urbanu upotrebu)?		X			
Otpad i reciklaža	Da li će se količina generisanog otpada promeniti?	X				
	Da li će se promeniti načini na koji se otpad tretira?	X				
	Da li će biti uticaja na mogućnosti reciklaže otpada?	X				
Korišćenje resursa	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih izvora (riblji fond, hidroelektrane, solarna	X				

	energija itd.)?				
	Da li opcija utiče na korišćenje resursa koji nisu obnovljivi (podzemne vode, minerali, uglji, itd.)?		X		
Stepen ekoloških rizika	Da li će biti bilo kakvog uticaja na verovatnoću opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?		X		
	Da li će to uticati na spremnost u slučaju prirodnih katastrofa?		X		
	Da li je ugrožena zaštita društva od prirodnih katastrofa?		X		
	Da li će to uticati na zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive?		X		
Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će to uticati na veličinu ili veze između prirodnih područja?		X		
	Da li će biti bilo kakvog uticaja na broj vrsta u datom području?		X		
	Da li će to uticati na tretman životinja?		X		
	Da li će zdravije životinja biti pogođeno?	X			
Dobrobit životinja	Da li će to uticati na kvalitet i bezbednost stočne hrane?	X			

Prilog 4: Forma procene uticaja osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaца	Očekivana korist ili cena uticaja	Željeni nivo analize
		Da	Ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili integritet osobe?	X			Visoka / niska	
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaца?	X				
	Da li opcija utiče na pravo osobe na privatnost?	X				
	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice?		X			
	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodice?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu misli, savesti ili verispovesti?		X			
Lični podaci	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja?		X			
	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		X			
	Da li su prava pojedinca na pristup, obeštećenje i prigovor zaštićena?	X				
Azil Imovinska prava	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?		X			
	Da li ova opcija utiče na pravo na azil?		X			
	Da li će imovinska prava biti pogođena?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		X			
Jednak tretman ¹⁷	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?	X				
	Da li je verovatno da će određene grupe biti oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili		X			

¹⁷ Kada utiče na radna mesta, takođe će imati i društvene uticaje.

	seksualne orijentacije)?								
	Da li opcija utiče na prava osoba sa ograničenim sposobnostima?					X			
Prava dece	Da li opcija utiče na prava dece?					X			
Dobro upravljanje	Da li će administrativne procedure postati komplikovnije?					X			
	Da li se utiče na način na koji uprava donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na uvid u spis, itd.)?					X			
	O krivičnom pravu i predviđenim kaznama: da li su ugrožena prava okrivljenog?					X			
	Da li je ugrožen pristup pravdi?					X			